

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke

Väliraportti

VALTIONEUVOSTON JULKAISUJA 2022:9

vn.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtioneuvoston julkaisu 2022:9

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke

Väliraportti

Valtioneuvosto Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Valtioneuvosto

Opetus- ja kulttuuriministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use.
Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-383-605-1

ISSN pdf: 2490-0966

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke Väliraportti

Valtioneuvoston julkaisu 2022:9

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kieli suomi

Sivumäärä

118

Tiivistelmä

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisen sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hankkeen (SOTEKO) tehtävänä on sosiaali- ja terveysalan alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen. Tavoitteena on joustavimmat ja tehokkaammat koulutuspolut, selkeämpi koulutus- ja tutkintorakenne sekä osaavan työvoiman saatavuuden ja jatkuvan oppimisen parantaminen. Väliraportti sisältää koulutuksen nykytilan kuvauksen ja hanketyöryhmän johtopäätöksiä alan korkeakoulutuksen kehittämiseksi. Hankkeen tietopohjaa laajennetaan vuonna 2023. Loppuraportti julkaistaan vuoden 2024 alussa. Hanke ei ole vielä käsitellyt kaikkia toimeksiannon mukaisia tehtäviä, joten sen johtopäätökset ovat luonteeltaan alustavia.

Tilastotarkastelu osoittaa, että alan koulutukset ovat vetovoimaisia. Vetovoiman kehitystä on tarkasteltava jatkotyönä. Sairaanhoidajien tulisi voida lisäpätevöityä terveydenhoitajiksi tai ensihoitajiksi. Kätilökoulutuksen rakenne uudistetaan. Kaksoistutkintojen eli kätilön, ensihoitajan ja terveydenhoitajan koulutusrakennetta käsitellään alatyöryhmässä. Korkeakoulusektorien välisten siirtymien sujuvoittamista jatkovalmistellaan alatyöryhmissä. Sote-uudistuksen toimeenpano edellyttää johtamisosaamista, jota tulisi toteuttaa monialaisena koulutuksena.

Asiasanat sosiaaliala, terveysala, korkeakoulut, koulutus, kuntoutus, sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN PDF 978-952-383-605-1

ISSN PDF

2490-0966

Hankenumero

OKM029:00/2021

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-605-1>

Projekt för utveckling av högskoleutbildningen inom social-och hälsovårdsbranschen

Delrapport

Statsrådets publikationer 2022:9**Utgivare** Statsrådet

Utarbetad av Undervisnings- och kulturministeriet
Språk finska**Sidantal** 118**Referat**

Undervisnings- och kulturministeriets och social- och hälsovårdsministeriets gemensamma projekt för utveckling av högskoleutbildningen inom social- och hälsovården har till uppgift att utveckla den utbildning som leder till lägre och högre högskoleexamen inom social- och hälsovårdsområdet och den kompletterande högskoleutbildningen. Målet är att åstadkomma mer flexibla och effektivare utbildningsvägar, göra utbildnings- och examensstrukturen tydligare och förbättra det kontinuerliga lärandet och tillgången till kompetent arbetskraft. Halvtidsrapporten innehåller en beskrivning av nuläget inom utbildningen och projektarbetsgruppens slutsatser för att utveckla högskoleutbildningen på området. Projektets faktaunderlag utvidgas 2023. Slutrapporten ges ut vid ingången av 2024. Projektet har ännu inte behandlat alla de frågor som ingår i uppdraget och därför är dess slutsatser preliminära.

Statistiken visar att utbildningarna på området är attraktiva. Utvecklingen av attraktionskraften bör granskas i fortsatt arbete. Sjukskötarna bör kunna vidareutbilda sig till hälsovårdare eller akutvårdare. Barnmorskeutbildningens struktur ska reformeras. Utbildningsstrukturen för dubbelexamen, det vill säga barnmorska, akutvårdare och hälsovårdare, ska behandlas i en underarbetsgrupp. Behandlingen av frågan om att göra övergångarna mellan högskolesektorerna smidigare fortsätter i underarbetsgrupperna. Att genomföra social- och hälsovårdsreformen förutsätter ledarskapskompetens som bör ordnas i form av sektorsövergripande utbildning.

Nyckelord socialsektorn, hälsovårdsbranschen, högskolor, utbildning, rehabilitering, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet

ISBN PDF 978-952-383-605-1**ISSN PDF** 2490-0966**Projektnummer** OKM029:00/2021

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-605-1>

Project for developing the higher education of social and health sector Interim report

Publications of the Finnish Government 2022:9

Publisher Finnish Government

Group author Ministry of Education and Culture

Language Finnish

Pages

118

Abstract

The task of the joint project of the Ministry of Education and Culture and the Ministry of Social Affairs and Health on the development of higher education in the fields of healthcare and social welfare is to further develop the study programmes leading to Bachelor's and Master's degrees in these fields and the higher education studies supplementing them. The objective is to create more flexible and efficient educational paths, clarify the structure of the overall education and degrees, and improve the availability of skilled labour and continuous learning. The interim report describes the current situation of education in these fields and presents conclusions of the project working group on how to further develop higher education in them. The knowledge base of the project will be expanded in 2023, and the final report is to be published at the beginning of 2024. As the project has not yet dealt with all the tasks included in its mission, these conclusions are preliminary in nature.

The statistical analysis shows that the study programmes in these fields are attractive for students. The trend in this should be further explored. Nurses should be able to obtain a further qualification as public health nurses or paramedics. The structure of the study programme in midwifery will be reorganised. The educational structure of double degrees and qualifications, i.e. midwives, paramedics and public health nurses, will be discussed in a sub-group. Different sub-groups will work on streamlining transitions between fields of higher education. The implementation of the health and social services reform requires education in management skills, which should be implemented as multi-sectoral studies.

Keywords

social sector, health care sector, institutions of higher education, education and training, rehabilitation (care), Ministry of Social Affairs and Health, Ministry of Education and Culture

ISBN PDF 978-952-383-605-1

ISSN PDF 2490-0966

Project number OKM029:00/2021

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-605-1>

Sisältö

1	Johdanto	8
1.1	Väliraportin tiivistelmä	8
1.2	SOTEKO-hankkeen tehtäväksianto	10
1.2.1	Tausta	10
1.2.2	Hankkeen tavoitteet ja tehtävät	12
1.2.3	Toimikausi ja määräaika	13
1.2.4	Hankkeen organisointi	13
1.3	Kuvaus vuoden 2021 työskentelystä	13
1.4	Liittymät muihin hankkeisiin ja valmisteluun	15
2	Tausta	18
2.1	SOTE-alan tutkinnot, koulutuksen sääntely ja koulutusmäärät	18
2.1.1	SOTE-alan tutkinnot ja koulutuksen sääntely	18
2.1.1.1	Ammattikorkeakoulututkinnot	18
2.1.1.2	Yliopistotutkinnot	21
2.1.2	SOTE-alan koulutusmäärät	24
2.1.2.1	Yliopistokoulutus: paikan vastaanottaneet	24
2.1.2.2	Yliopistokoulutus: tutkinnon suorittaneet	25
2.1.2.3	Ammattikorkeakoulutus: tutkinnon suorittaneet	27
2.1.2.4	Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet	28
2.2	SOTE-alan koulutuksen vetovoiman kuvaus	29
2.2.1	Vetovoiman nykytilanne	29
2.2.2	Vetovoiman kehitys	30
2.3	Jatkuva oppiminen	32
2.3.1	Tutkintoa täydentävät koulutukset korkeakouluissa	32
2.3.2	Avoin korkeakouluopetus	33
2.3.3	Erikoistumiskoulutus	33
2.3.4	Tutkintoon kuuluvat kelpoisuuden tuottavat opinnot, joista säädetään erikseen	34
2.3.5	Täydennyskoulutus ja tilauskoulutus	34
2.3.6	Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen hyödyntäminen	35
2.3.7	Työnantajan toteuttama täydennyskoulutus	37
2.3.8	SOTE-alan osaamistarpeisiin suuntaavat erikoistumiskoulutukset ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	38
2.3.8.1	Erikoistumiskoulutukset	39
2.3.8.2	Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	40
2.4	Kaksoistutkintojen ja kättilökoulutuksen nykytilan kuvaus ja sääntely	43
2.4.1	Kaksoistutkinnot	43

2.4.2	Kätilökoulutus	44
2.4.2.1	Nykytila ja sen ongelmat.....	44
2.4.2.2	Kätilökoulutukselle asetut vaatimukset	45
2.4.2.3	Kätilökoulutuksen rakenne Suomessa.....	46
2.4.2.4	Kätilöiden liikkuvuus	48
2.4.2.5	Vuonna 2015 julkaistut selvityshenkilöiden ehdotukset	48
2.5	Pitkät ja päällekkäiset koulutuspolut, nykytilan ja haasteiden kuvaus	50
2.5.1	Nykytilan haasteet	50
2.5.2	Opiskelijavalinnan käytännöt.....	54
2.5.3	Hyväksilukeminen.....	56
2.5.4	Korkeakoulujen ohjaus ja rahoitusmalli ja kokonaisten tutkintojen hyväksilukeminen	58
2.5.5	Päällekkäinen koulutus ammattikorkeakouluissa.....	59
2.5.6	Päällekkäinen koulutus yliopistoissa	63
2.5.7	Sosiaalihuollon ammattihenkilölain edellytykset koulutuspoluille ammattikorkeakoulutuksesta yliopistokoulutukseen	63
2.5.8	Osaamisella soteen -hankkeen ehdotukset ja johtopäätökset tutkintoon johtavan koulutuksen rakenteen kehittämiseksi	65
2.6	Osaamisella soteen -hankkeen keskeiset ehdotukset sote-uudistuksen aiheuttamista uusista osaamistarpeista ja niihin vastaamisesta	66
2.6.1	Väliraportin ehdotukset, tutkinnon täydentämisen tarpeet.....	66
2.6.2	Yhteinen ja jaettu sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaaminen	69
2.6.3	Loppuraportin ehdotukset, tutkintoon johtavan koulutuksen kehittäminen	70
2.7	Sanna Marinin hallituksen sote-uudistuksen uudet osaamistarpeet.....	72
3	Hankkeen tulokset ja ehdotukset	75
3.1	Alustavat johtopäätökset sote-alan korkeakoulutuksen vetovoimasta.....	75
3.2	Kaksoistutkintojen kehittämisen linjaukset ja alustavat koulutusmallit, kaksoistutkintoja pohtivan alatyöryhmän asettaminen ja sen tehtävät.....	76
3.2.1	Koulutusrakenneratkaisujen malleja	77
3.3	Ehdotukset siirtymien sujuvoittamisesta ammattikorkea- ja yliopistokoulutuksen välillä	80
3.4	SOTE-uudistuksen johtamisosaamisen uudistustarpeet	81
3.5	Jatkuvaan oppimiseen liittyviä kehittämishaasteita	81
4	Lähteet.....	83
5	Liitteet	85

1 Johdanto

1.1 Väliraportin tiivistelmä

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat asettaneet yhdessä sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämisen -hankkeen (SOTEKO), jonka tavoitteena on alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen siten, että sosiaali- ja terveysalan koulutus- tarjonta vastaa joustavammin yksilöiden ja työelämän tarpeisiin, koulutuspolut tehostuvat, tutkintorakenne ja jatkuvan oppimisen rakenne selkiytyy, työurat pitenevät, osaavan työvoiman saatavuus parantuu ja alan ammattilaisilla on paremmat mahdollisuudet osamisen jatkuvaan kehittämiseen.

Tutkintorakenteen tarkastelun painopisteenä hankkeessa ovat ammattikorkeakoulututkinnot ja yliopistojen terveystieteiden ja sosiaalityön koulutus. Tarkasteluun sisältyvät niin kutsuttujen kaksoistutkintojen koulutusrakenteeseen liittyvät kysymykset (sairaanhoitajakätilö, sairaanhoitaja-terveydenhoitaja, sairaanhoitaja-ensihoitaja). Tarkastelu ei kata tohtorin tutkintoa. Ehdotukset kuntoutusalalle suuntautuvien korkeakoulututkintojen rakenteen kehittämistä tehdään yhteistyössä kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumien kanssa.

Tämä väliraportti esittelee hankkeen taustaa, tähänastista työtä sekä alustavia johtopäätöksiä ja ehdotuksia sote-alan korkeakoulutuksen kehittämiseksi. On huomioitava, että SOTEKO-hanke ei ole vielä käsitellyt kaikkia sen toimeksiannon mukaisia kysymyksiä ja sen käyttämää tietopohjaa on myös tarkoitus laajentaa hankkeen edetessä. Tästä syystä väliraportissa esitetyt johtopäätökset ovat luonteeltaan alustavia.

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen vetovoiman tilastotarkastelu osoittaa, että koulutukset ovat vetovoimaisia. Myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutusten läpäisyprosentit ovat erittäin hyviä, samoin kuin alan pitovoima. Alojen vahva sukupuolisegregaatio on Suomessa ongelma. Ammattikuvien stereotyyppiset oletukset ja ammattien toimintaympäristö vaikuttavat siihen, onko ammatti houkutteleva eri sukupuolten näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysalan vetovoimaa tulisi kehittää niin, että ala olisi houkutteleva myös miesten näkökulmasta. Alojen korkeakoulutusta pitää myös kehittää yhdessä työelämän kanssa siten, että maahanmuuttajataustaisilla olisi paremmat mahdollisuudet kouluttautua alalle. Alan vetovoimaisuus myös tulevaisuudessa varmistetaan korkeakoulujen ja työelämän vahvalla yhteistyöllä. Hanketyöryhmä on päättänyt, että sote-alan

koulutuksen vetovoiman kehitystä tarkastellaan uudelleen vuonna 2022 ja tarkasteluun otetaan mukaan sosiaalityön koulutus.

SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmä tekee esitykset koulutukseen liittyvän lainsäädännön, rahoituksen ja ohjauksen kehittämiseksi. Hanke asettaa alatyöryhmän, jonka tehtävänä on arvioida erilaisia vaihtoehtoisia malleja toteuttaa kättilön, ensihoitajan ja terveydenhoitajan tehtäviin johtava koulutus ja tehdä ehdotus koulutusmalleista. Alatyöryhmän tavoitteena on tehdä ehdotuksensa vuoden 2022 elokuussa ja tarvittaessa osallistua ehdotusten jatkotyöstämiseen yhteistyössä SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmän kanssa vuoden 2022 loppuun saakka. Alatyöryhmän työn pohjaksi on laadittu erilaisia koulutusrakenneratkaisujen malleja. Mallit ovat esiin nousseita vaihtoehtoja, joihin ministeriöillä ei ole vielä kantaa. Jokaisen mallin lähtökohtana on, että koulutus toteutetaan maksuttomana, siihen voi saada opintotukea ja kustannukset korvataan korkeakouluille.

SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmä on käsitellyt sitä, miten siirtymiä voidaan sujuvoittaa siirryttäessä ammattikorkeakoulutuksesta yliopistokoulutukseen, erityisesti ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen. Hanketyöryhmässä on keskusteltu muun muassa AHOT-menettelyjen yhtenäistämisestä, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilta vaadittavista lisäopinnoista ja mahdollisuuksista vähentää lisäopintovaatimuksia, opiskelijavalinnan kehittämistä ja korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön ja ristiinopiskelun mahdollisuuksista. Hanketyöryhmä on tunnistanut ammattipätevyysdirektiivin ja sosiaalihuollon ammattihenkilösäätelyn (kelpoisuusvaatimukset) asettamat edellytykset koulutuspolkujen kehittämiseksi. Hanketyöryhmä pitää tärkeänä, että erikoistumis-koulutuksen, ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja täydentävän koulutuksen tarjontaa kehitetään, jotta voidaan vastata työelämän osaamistarpeisiin. Pitkiin ja päällekkäisiin koulutuspolkuihin johtavia työelämän käytäntöjä ja jatkokoulutusväylien esteitä tulisi tunnistaa ja purkaa. Hanketyöryhmä on todennut, että teema edellyttää jatkovalmistelua kahdessa alatyöryhmässä, jotta sosiaalialan ja terveysalan koulutusta voidaan tarkastella tarkemmin.

Sote-uudistuksen toimeenpano edellyttää vankkaa johtamisosaamista. Ylimmän ja keski-johdon koulutus on tarpeen aloittaa vuonna 2022 monialaisena ja huomioiden sekä sosiaali- ja terveydenhuolto että pelastustoimi. Tarvetta on valmistella kansallisesti ja keskitetysti toteutettava monialainen ylimmän johdon koulutus sekä alueellisesti yhteistyö-alueilla ja hyvinvointialueilla toteutettava johtamiskoulutus. Kuva sote-uudistuksen edellyttämistä osaamistarpeista tarkentuu vuoden 2022 aikana.

Hankkeen toteuttamien sidosryhmätapaamisten perusteella jatkuvan oppimisen keskeisiä kehittämiskohteita ovat koulutustarjonnan vastaavuus työelämän tarpeisiin, koulutuspolkujen ja urapolkujen kohtaaminen, rahoitus, ohjaus ja laadunvarmistus sekä työpaikat

oppimisympäristöinä ja digitaalisuuden hyödyntäminen. Hanke valmistelee johtopäätökset ja kehittämissuhteet jatkuvan oppimisen kehittämiseksi vuonna 2022.

SOTEKO-hankkeen työskentely jatkuu läpi vuoden 2022 ja hankkeen loppuraportti julkaistaan vuoden 2023 alussa.

1.2 SOTEKO-hankkeen tehtäväksianto

1.2.1 Tausta

Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen edellyttää uutta osaamista ja toimintatapojen uudistamista. Sosiaali- ja terveysalan täydennyskoulutuksen ja tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämistä käsiteltiin vuosina 2017–2019 Osaamisella soteen -hankkeessa. Hankkeessa tunnistettiin sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamiseksi tärkeitä kaikille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille yhteisiä osaamistarpeita, joita korkeakoulut ovat jo ottaneet huomioon tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämisessä. Sanna Marinin hallitusohjelman mukainen sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus poikkeaa kuitenkin lähtökohdiltaan aiemmasta valmistelusta ja siksi uudistuksen edellyttämiä osaamistarpeita on arvioitava osittain uudestaan.

Osaamisella soteen -hankkeessa tunnistettiin useita sekä alempien ja ylempien korkeakoulututkintojen rakenteeseen että jatkuvan oppimisen rakenteeseen liittyviä haasteita, joita hanke esitti ratkaistavaksi jatkotyössä. Kliininen potilastyö ja sosiaalihuollon vaativa asiakastyö edellyttävät uudenlaisia koulutusjatkumoa ja joustavia opintopolkuja erikoisosaamisen kehittämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveysalan erikoistumiskoulutustarjonta ei kaikilta osin muodosta tällä hetkellä työelämän tarpeita vastaavaa kokonaisuutta. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa tulisi saada riittävästi valmiuksia moniammatilliseen yhteistyöhön, mikä on keskeinen edellytys integroitujen asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien toteutumiselle.

Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnon suorittaneista merkittäväällä osalla on aiemmin suoritettu saman alan korkeakoulututkinto. Koulutuskysynnän kohdistuminen tutkintoon johtavaan koulutukseen vie koulutuspaikkoja muun muassa nuorilta, joilla ei ole lainkaan korkeakoulututkintoa. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten koulutusmyönteisyys on vahvuus alan kehittämiselle. Koulutuskysyntä kohdistuu kuitenkin päällekkäisten eli saman alan ja saman tason tutkintojen suorittamiseen. Osittain tämä johtuu siitä, ettei säänneltyihin tehtäviin ole muita koulutuspolkuja, kuin uuden tutkinnon suorittaminen. Pitkät koulutuspolut eivät koske kaikkia sosiaali- ja terveysalan koulutuksia. Koulutusrakennetta tulisi kehittää siten, että se vastaa työelämän tarpeisiin ja tukee sosiaali- ja terveysalan henkilöstön ammatissa kehittymistä ja työuria. Erityisesti

ammattikorkeakoulututkintojen ja yliopistojen sosiaalityön ja terveystieteiden koulutusta on arvioitava kokonaisuutena.

Sosiaali- ja terveysalalla korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa on merkittävä määrä harjoittelua. Korkeakoulut, työelämän edustajat ja ammattijärjestöt ovat nostaneet esiin harjoittelupaikkojen saatavuuteen, monipuolisuuteen, toteuttamistapoihin ja harjoittelun laatuun liittyviä kysymyksiä. Harjoittelutoiminnan kehittäminen on pitkälti korkeakoulujen ja alueen työelämän vastuulla. Erityisesti harjoittelupaikkojen saatavuuteen ja laatuun liittyvät kysymykset edellyttävät myös valtakunnallisen tason linjauksia.

Osaamisella soteen -hankkeen loppuraportissa ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintojen ja jatkuvan oppimisen rakenteen toimivuudesta tulisi toteuttaa laaja kokonaisarvio yhteistyössä työelämän ja ministeriöiden kanssa. Myös sosiaali- ja terveysalan erikoistavasta koulutuksesta tulisi kehittää nykyistä tunnistettavampi kokonaisuus sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän tarpeisiin. Korkeakoulujen tutkinnoista ja muista osaamiskokonaisuuksista koostuvaa rakennetta tulisi kehittää nykyistä joustavammaksi ja nopeammin osaamistarpeisiin reagoivaksi, esimerkiksi kehittämällä modulaarista rakennetta sekä digitaalisia ja todellisuutta mallintavia pedagogisia ratkaisuja. Soveltuvan sote-alan tutkinnon jo suorittaneilla tulisi olla nykyistä monipuolisempia ja joustavampia koulutuspolkuja koulutuksen ja työelämän välille uusien osaamiskokonaisuuksien saavuttamiseksi. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista tulisi tehostaa. Samalla olisi arvioitava mahdolliset muutostarpeet kelpoisuuslainsäädäntöön. Työelämän muutoksesta johtuvat sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon uudistustarpeet tulisi ottaa osaksi tätä kokonaisarviota.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus on tehnyt sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksesta teema-arvioinnin. Arviointi koski yliopistojen terveystieteiden, sosiaali- ja terveyshallintotieteiden, sosiaalitieteiden ja sosiaalityön koulutusta, ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavia koulutuksia sekä sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen jatkuvan oppimisen tarjontaa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Keskeisiä arvioinnin tarkastelukohteita olivat koulutuksen osaamisperusteisuus, työelämärelevanssi ja jatkuvan oppimisen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastaaminen.

Ulkomaisten sosiaali- ja terveysalan koulutuksen suorittaneet tarvitsevat usein täydentävää koulutusta voidakseen saada laillistuksen ja siirtyäkseen osaamistaan vastaaviin tehtäviin suomalaisilla työmarkkinoilla. Koulutustarjonnan ja laillistamisprosessin kehittämisestä on käynnistetty erillinen valmistelu opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä.

1.2.2 Hankkeen tavoitteet ja tehtävät

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö asettivat yhdessä hankkeen, jonka tavoitteena on alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen siten, että sosiaali- ja terveysalan koulutustarjonta vastaa joustavammin yksilöiden ja työelämän tarpeisiin, koulutuspolut tehostuvat, tutkintorakenne ja jatkuvan oppimisen rakenne selkiytyy, työurat pitenevät, osaavan työvoiman saatavuus parantuu ja alan ammattilaisilla on paremmat mahdollisuudet osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. Hanketyöryhmä tekee esitykset koulutukseen liittyvän lainsäädännön, rahoituksen ja ohjauksen kehittämiseksi.

Hankkeen tehtävänä on tehdä esitykset seuraavista teemakokonaisuuksista

1. Sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen (alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot) ja sitä täydentävän koulutuksen kehittäminen. Tavoitteena on arvioida, millaisia alalle tulemisen edellytyksenä olevia osaamiskokonaisuuksia (perustutkinnot) työelämässä tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa ja mikä on perustutkintojen suhde erityisosaamista vaativiin tehtäviin ja niiden edellyttämään koulutukseen. Tutkintorakenteen tarkastelun painopisteenä ovat ammattikorkeakoulututkinnot ja yliopistojen terveystieteiden ja sosiaalityön koulutus. Tarkasteluun sisältyvät niin kutsuttujen kaksoistutkintojen koulutusrakenteeseen liittyvät kysymykset (sairaanhoitaja-kättilö, sairaanhoitaja-terveydenhoitaja, sairaanhoitaja-ensihoitaja). Tarkastelu ei kata tohtorin tutkintoa. Ehdotukset kuntoutusalalle suuntautuvien korkeakoulututkintojen rakenteen kehittämisestä tehdään yhteistyössä kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorummin kanssa.
2. Valtakunnallinen jatkuvan oppimisen rakenne sosiaali- ja terveysalalla. Osana tätä arvioidaan muiden ohella ammattikorkeakoululain ja yliopistolain nojalla järjestettävän erikoistumiskoulutuksen, täydennyskoulutuksen ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tehtäviä ja perustutkintoa täydentävän koulutuksen rahoitusta. Tavoitteena on arvioida, millaisiin asiantuntijatason ja erikoisosaamisen ammatteihin ja vakiintuneisiin tehtäviin tuleminen edellyttää aiemmin suoritettua korkeakoulutusta ja täydentävää koulutusta ja millaisin koulutusmallein näihin tarpeisiin on vastattava. Tehtävään sisältyy muun muassa psykoterapeuttien ja muiden mielenterveystyöhön tarvittavien ammattilaisten koulutusmallien tarkastelu. Lisäksi tehtävänä on arvioida korkeakoulun ja työnantajan yhteistyötä, työnjakoa ja roolia kouluttajana ja tehdä tätä koskevat esitykset.
3. Sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksen ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman tavoitteiden tukeminen osaamista vahvistamalla. Ehdotukset tehdään aiemman valmistelun ja sosiaali- ja terveysministeriön uuden tilannearvion pohjalta yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalvelujen

uudistamisen valmisteluryhmien kanssa. Tavoitteena on arvioida, miten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen tavoitteisiin ja Osaamisella soteen -hankkeessa tunnistettuihin osaamisen kehittämistarpeisiin vastataan koulutusrakenteita uudistamalla sekä koulutuksen ja työelämän oppimispolkuja, pedagogisia ratkaisuja ja oppimisympäristöjä kehittämällä.

4. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen harjoittelun kehittäminen. Tavoitteena on arvioida kehittämistarpeita erityisesti harjoittelun laadun, saatavuuden, oppimisympäristöjen ja pedagogisten ratkaisujen näkökulmista.
5. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen vetovoima ja tarvittavat ehdotukset.

1.2.3 Toimikausi ja määräaika

Työryhmän toimikausi on 10.5.2021–28.2.2023. Hankkeen keskeiset esitykset annetaan opetus- ja kulttuuriministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle vuoden 2022 loppuun mennessä. Hanke julkaisee väliraportin vuonna 2021. Hankkeen loppuraportti julkaistaan vuonna 2023.

1.2.4 Hankkeen organisointi

Hankkeella on ohjausryhmä ja hanketyöryhmä. Hanketyöryhmä valmistelee esitykset hankkeen tehtäväksi annetuista teemakokonaisuuksista. Hanketyöryhmään nimetyt opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet muodostavat hankkeen sihteeristön.

Hanketyöryhmä voi muodostaa alatyöryhmiä ja koota laajapohjaisia asiantuntijaryhmiä tukemaan hankkeen valmistelua. Hanke toteutetaan vuorovaikutuksessa Valviran, tutkijoiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Hanke voi tuottaa työnsä tueksi selvityksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriö hankkii kehittämishankkeen tueksi selvityksen sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen ja sitä täydentävän koulutuksen toimivuudesta.

1.3 Kuvaus vuoden 2021 työskentelystä

Hanketyöryhmän ensimmäinen kokous järjestettiin 1.6.2021 ja SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmä on kokoontunut vuoden 2021 aikana 7 kertaa. SOTEKO-hankkeessa on tähän mennessä järjestetty kaksi sidosryhmätilaisuutta: 21.6. järjestetyssä hankkeen aloitusseminaarissa keskusteltiin sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen ja sitä täydentävän koulutuksen kehittämistarpeista ja 2.11. järjestetyssä seminaarissa puolestaan käsiteltiin

erityisesti tutkintoa täydentävän koulutuksen kehittämistarpeita sekä jatkuvan oppimisen tematiikkaa. Lisäksi sidosryhmillä on ollut mahdollisuus tuoda näkemyksiään esiin tätä tarkoitusta varten luodulla Howspace-alustalla. SOTEKO-hankkeen sihteeristö on esitellyt hanketta erilaisissa sidosryhmätapaamisissa ja ministeriöiden työryhmissä.

Hanketyöryhmä on käsitellyt laajaa virkatyönä koottua tausta-aineistoa sosiaali- ja terveysalan koulutuksesta. Tämä väliraportti koostuu pääosin tämän työn tueksi kootusta tausta-aineistosta. SOTEKO-hanketta edelsi Osaamisella soteen -hanke ja tämän väliraportin taustatietoja esittäviin lukuihin on koottu myös kyseisessä hankkeessa tehtyjä, samaan teemaan liittyviä ehdotuksia. Tarkoituksena on näin luoda siltaa aiemmin tehdyn työn ja SOTEKO-hankkeen keskeisten teemojen ja kysymysten välille.

Taustatietojen lisäksi tähän väliraporttiin on koottu hanketyöryhmässä tähän mennessä muodostetut näkemykset ja ehdotukset jatkovalmistelusta. Hanketyöryhmä ei kuitenkaan ole vielä käsitellyt kaikkia sen toimeksiannon mukaisia kysymyksiä. Hanketyöryhmän käyttämää tietopohjaa on myös tarkoitus laajentaa, ja kuva sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämistarpeista ja ratkaisuvaihtoehdoista tarkentuu työn edetessä. Tästä syystä hanketyöryhmän tässä väliraportissa esittämät johtopäätökset ovat luonteeltaan alustavia.

Hanketyöryhmä on käsitellyt sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen vetovoimaa ja tehnyt sitä koskevat johtopäätökset. Hanketyöryhmässä on käsitelty niin kutsuttujen kaksoistutkintojen, eli kättilökoulutuksen, ensihoitajakoulutuksen ja terveydenhoitajakoulutuksen kehittämistarpeita ja asetettu alatyöryhmä tekemään ehdotukset koulutusrakenteen kehittämiseksi. Hanketyöryhmä on linjannut siitä, mitä reunaehtoja alatyöryhmän on otettava huomioon kaksoistutkintojen kehittämisessä ja millä kriteereillä toteuttamisvaihtoehtoja on arvioitava. Kaksoistutkintoja koskevat ehdotukset tehdään vuonna 2022.

Hanketyöryhmä on käsitellyt koulutuspolkujen sujuvoittamista ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistokoulutuksen välillä. Hanketyöryhmä on todennut, että teema edellyttää jatkovalmistelua kahdessa alatyöryhmässä, jotta sosiaalialan ja terveysalan koulutusta voidaan tarkastella tarkemmin. Koulutuspolkujen kehittämistä koskevat johtopäätökset ja ehdotukset tehdään vuonna 2022. Tähän väliraporttiin on koottu virkatyönä valmisteltuja taustatietoja koulutuspoluista ja niiden kehittämiseen kytkeytyvistä, kelpoisuuksiin ja ammattien sääntelyyn liittyvistä reunaehdoista.

Hanketyöryhmä on seurannut sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla samaan aikaan meneillään olevia koulutukseen ja koulutustarpeisiin liittyviä uudistuksia. Hanketyöryhmässä on käsitelty sote-uudistuksen edellyttämiä johtamisosaamisen osaamistarpeita ja niihin liittyviä alustavia koulutus suunnitelmia ja tehty tätä koskevat ehdotukset jatkovalmistelun tarpeista. Kuva sote-uudistuksen edellyttämistä osaamistarpeista

tarkentuu vuoden 2022 aikana. Keskustelua on tarkoitus laajentaa vuonna 2022 käsittelemään myös sote-uudistuksesta nousevat tarpeet tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämiseksi.

Näiden edellä kuvattujen teemojen lisäksi SOTEKO-hankkeessa on tavoitteena käsitellä vuonna 2022 sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintojen muodostamaa kokonaisuutta ja sen kehittämistarpeita. Osana tätä kokonaisuutta tehdään myös ehdotukset jatkuvan oppimisen ja harjoittelun kehittämistarpeista.

1.4 Liittymät muihin hankkeisiin ja valmisteluun

SOTEKO-hankkeen asettamisen ja hanketyön aloittamisen jälkeen eduskunta hyväksyi lait hyvinvointilauausten perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä. SOTEKO-hanke liittyy monin tavoin lakien toimeenpanoon. Erityisesti yhden toimeenpanon valmisteluryhmistä: Johtamisen ja osaamisen valmisteluryhmän työ liittyy SOTEKO-hankkeeseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain mukaisesti on aloitettu asetusvalmistelu täydennyskoulutusvelvollisuudesta ja jatkuvasta ammatillisesta kehittämisestä. Asetukseen valmistellaan tarkemmat säännökset näiden sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Nämä huomioidaan SOTEKO-hankkeessa.

Lakien hyväksymisen yhteydessä eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja niiden rahoitusta koskeva erillislainsäädäntö saatetaan eduskunnan käsittelyyn siten, että se tulee voimaan viimeistään ennen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen toimeenpanoa. Hallituksen on turvattava yliopistollisten sairaaloiden mahdollisuus tehdä edelleen tieteellistä tutkimusta ja tuottaa alan perus- ja erikoistumiskoulutusta. Näistä on aloitettu erillisvalmistelu, joka myös huomioidaan SOTEKO-hankkeessa.

Hallituksen budjettiriihen yhteydessä syyskuussa 2021 päätettiin käynnistää poikkihallinnollinen ohjelma, jonka tavoitteena on löytää ratkaisuja sosiaali- ja terveysalan henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden parantamiseksi sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä. Sosiaali- ja terveysministeriö perusti tehtävää varten poikkihallinnollisen työryhmän marraskuussa 2021. Työryhmässä on edustajia keskeisiltä sidostahoilta sekä keskeisistä ministeriöistä (STM, TEM, OKM, VM). Työ organisoiu sekä päätyöryhmän, että sen muodostamien alatyöryhmien kautta. Henkilöstön saatavuuden kysymykset kytkeytyvät vahvasti myös koulutuskysymyksiin, liittyen erityisesti jatkuvan oppimisen sekä selkeiden urapolkujen rooliin tärkeinä pitovoimatekijöinä sosiaali- ja terveysalan työssä, sekä myös mahdollisimman sujuvaan kouluttautumiseen alan tehtäviin.

- Koulutusperäisen maahanmuuton lisääminen
- Korkeakoulutuksen aikaistaminen ja joustavoittaminen
- Jatkuvan oppimisen tarjonnan vahvistaminen
- Kriittisen ja huippuosaamisen lisääminen
- Koulutusvastuujärjestelmän uudistaminen

2 Tausta

Tässä luvussa esitellään SOTEKO -hankkeen taustatiedot. Nämä perustuvat työryhmissä työstettyihin ja hanketyöryhmässä käsiteltyihin taustamuistioihin. Alaluvussa 2.1 on eritelty sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnot, koulutuksen sääntely ja taulukoidut koulutusmäärät¹. Alaluvussa 2.2 on kuvattu sosiaali- ja terveysalan koulutuksen vetovoiman nykytilanne ja sen kehitys viime vuosina. Alaluku 2.3 keskittyy puolestaan jatkuvan oppimisen eri ulottuvuuksiin. Alaluvussa 2.4 kuvataan kaksoistutkintojen ja erityisesti kättilökoulutuksen nykytilanne ja sääntely. Alaluku 2.5 käsittelee pitkien ja päällekkäisten koulutuspolkujen nykytilaa ja haasteita. Alaluvussa 2.6 tiivistetään Osaamisella soteen -hankkeen väliraportin ehdotukset tutkinnon täydentämisen tarpeista, yhteisestä ja jaetusta sosiaali- ja terveysalan ammattiosaamisesta sekä hankkeen loppuraportin ehdotukset tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämisestä.

2.1 SOTE-alan tutkinnot, koulutuksen sääntely ja koulutusmäärät

2.1.1 SOTE-alan tutkinnot ja koulutuksen sääntely

2.1.1.1 Ammattikorkeakoulututkinnot

Ammattikorkeakoululain (932/2014, 10 §) mukaan ammattikorkeakoulussa annetaan sille myönnetyn toimiluvan rajoissa korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta ja ammatillista opettajankoulutusta. Ammattikorkeakoulu voi järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta täydennyskoulutuksena, avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä muuta täydennyskoulutusta. Avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvia opintoja, joiden suorittamiseen opiskelija on saanut ammattikorkeakoululta ajallisesti ja sisällöllisesti rajatun opinto-oikeuden.

Lain 8 §:n mukaan ammattikorkeakoulun toimiluvassa määrätään siitä, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulun tulee antaa (koulutusvastuu). Toimiluvassa voidaan tarvittaessa myös täsmentää tutkintokohtaista koulutusvastuuta. Lisäksi toimiluvassa määrätään siitä, mitä ylempää

¹ Vuoden 2021 tutkintokohtaiset koulutusmäärät eivät olleet valmistuneet väliraportin julkaisuun mennessä, joten niitä ei ole sisällytetty taulukoihin.

ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa.

Ammattikorkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista ja niihin liitettävistä tutkintonimikkeistä, tutkintojen laajuudesta ja opintojen rakenteesta sekä tutkintoon johtavien opintojen tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksella ammattikorkeakouluista (1129/2014). Asetuksessa säädetään myös ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksesta.

Asetuksen 1 §:n mukaan ammattikorkeakoulussa suoritettavia tutkintoja ovat ammattikorkeakoulututkinto ja ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Ammattikorkeakoulututkinto on ammattikorkeakoulun perustutkinto. Asetuksen 3 §:n mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 180, 210, 240 tai 270 opintopistettä. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 60 tai 90 opintopistettä. Jos ylempi ammattikorkeakoulututkinto järjestetään kansainvälisenä yhteistyönä, opintojen laajuus voi olla ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti myös 120 opintopistettä.

Asetuksen 9 §:ssä säädetään Euroopan unionin lainsäädännön sairaanhoitaja (AMK) ja kätilö (AMK) -tutkintonimikkeisiin johtavalle koulutukselle asettamista vaatimuksista (katso kaksoistutkintoja koskeva alaluku 2.4.1).

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon liitettäviä tutkintonimikkeitä on yhteensä 19. Tutkinnot ovat laajuudeltaan 210–270 opintopistettä:

Taulukko 1. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnot ja niiden laajuus opintopisteinä.

210 op, 3,5 vuotta	240 op, 4 vuotta	270 op, 4,5 vuotta
Apuvälineteknikko (AMK)	Ensihoitaja (AMK)	Kätilö (AMK)
Bioanalyytikko (AMK)	Naprapaatti (AMK)	
Fysioterapeutti (AMK)	Osteopaatti (AMK)	
Geronomi (AMK)	Sairaanhoitaja(AMK)	
Hammasteknikko (AMK)	– diakoninen hoitotyö	
Jalkaterapeutti (AMK)	Terveystenhoitaja (AMK)	
Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)		
Optometrismi (AMK)		
Röntgenhoitaja (AMK)		
Sairaanhoitaja (AMK)		
Sosionomi (AMK)		
Suuhygienisti (AMK)		
Toimintaterapeutti (AMK)		

Sosiaali- ja terveysalan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon liitettäviä tutkintonimikkeitä on yhteensä 18. Tutkinnot ovat laajuudeltaan 90 opintopistettä:

- apuvälineteknikko (ylempi AMK)
- bioanalyytikko (ylempi AMK)
- ensihoitaja (ylempi AMK)
- fysioterapeutti (ylempi AMK)
- geronomi (ylempi AMK)
- hammasteknikko (ylempi AMK)
- jalkaterapeutti (ylempi AMK)
- kuntoutuksen ohjaaja (ylempi AMK)
- kätilö (ylempi AMK)
- naprapaatti (ylempi AMK)
- optometrismi (ylempi AMK)
- osteopaatti (ylempi AMK)
- röntgenhoitaja (ylempi AMK)
- sairaanhoitaja (ylempi AMK)
- sosionomi (ylempi AMK)
- suuhygienisti (ylempi AMK)
- terveydenhoitaja (ylempi AMK)
- toimintaterapeutti (ylempi AMK)

2.1.1.2 Yliopistotutkinnot

Yliopistolain (558/2009) 7 §:n mukaan yliopistoissa voidaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä, taiteellisia ja ammatillisia jatkotutkintoja. Yliopistot voivat järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta täydennyskoulutuksena, avoimena yliopisto-opetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä muuta täydennyskoulutusta. Ylempi korkeakoulututkinto suoritetaan alemman korkeakoulututkinnon tai sitä vastaavan koulutuksen jälkeen. Ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutus voidaan järjestää valtioneuvoston asetuksella säädettävillä aloilla myös siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa, jos se on tarkoituksenmukaista koulutusalaan liittyvien ammatillisten vaatimusten kannalta. Tieteellinen, taiteellinen ja ammatillinen jatkotutkinto suoritetaan ylempään korkeakoulututkinnon tai sitä tasoltaan vastaavan koulutuksen jälkeen.

Yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (794/2004 + muutokset). Asetuksessa säädetään myös yliopistojen erikoistumiskoulutuksesta.

Asetuksen 3 §:n mukaan alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutus voidaan järjestää oppiainepohjaisesti tai koulutusohjelmina. Ylempään korkeakoulututkintoon johtava alempaan korkeakoulututkintoon tai sitä tasoltaan vastaavaan koulutukseen pohjautuva koulutus voidaan järjestää myös koulutusohjelmana, johon on erillinen valinta.

Asetuksen 8 §:n mukaan alempaan korkeakoulututkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 180 opintopistettä, jollei toisin säädetä². Asetuksen 13 §:n mukaan ylempään korkeakoulututkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 120 opintopistettä, jollei toisin säädetä³. Yliopisto voi päättää kansainvälisenä yhteistyönä järjestettävään ylempään

2 Kuvataiteen kandidaatin tutkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 210 opintopistettä. Yliopiston on järjestettävä koulutus siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon päätoimisesti opiskellen kolmessa ja puolessa lukuvuodessa.

3 Psykologian maisterin, musiikin maisterin ja hammaslääketieteen lisensiaatin tutkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 150 opintopistettä. Eläinlääketieteen lisensiaatin ja lääketieteen lisensiaatin tutkintoihin vaadittavien opintojen laajuus on 180 opintopistettä. Lääketieteen lisensiaatin tutkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 360 opintopistettä, jos yliopisto järjestää ylempään korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa. Hammaslääketieteen lisensiaatin tutkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 330 opintopistettä, jos yliopisto järjestää ylempään korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa.

korkeakoulututkintoon vaadittavien opintojen laajuudeksi 120 opintopisteen sijaan myös 60 tai 90 opintopistettä, lukuun ottamatta tutkintoja, jotka ovat lain tai asetuksen mukaan erityisenä kelpoisuusvaatimuksena tiettyyn ammattiin tai tehtävään.

Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (794/2004, 17 §) säädetään myös velvollisuudesta noudattaa koulutuksen vähimmäistasoa koskevaa Euroopan yhteisön lainsäädäntöä eläinlääketieteen, hammaslääketieteen ja lääketieteen lisensiaatin tutkintoihin ja proviisorin tutkintoon johtavaa koulutusta sekä niiden pohjana olevaa alempaan korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta järjestettäessä.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä (1451/2014) säädetään yliopistolaisissa tarkoitettujen yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä erällä koulutusaloilla, joilla yliopistojen on järjestettävä alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Asetuksessa säädetään muun muassa sosiaalityön ja logopedian koulutusvastuusta.

Taulukko 2. Yliopistossa suoritettavat sosiaali- ja terveysalan tutkinnot ja niiden laajuudet.

Lähde: Vipunen

Alemmat korkeakoulututkinnot	Ylemmät korkeakoulututkinnot	Jatkotutkinnot
Lääketieteen kandidaatin tutkinto (180 op)	Lääketieteen lisensiaatin tutkinto (180 op) / (360 op ⁴)	Lääketieteen tohtorin tutkinto
Hammaslääketieteen kandidaatin tutkinto (180 op)	Hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto (150 op) / (330 op ⁵)	Hammaslääketieteen tohtorin tutkinto
Farmaseutin tutkinto (180 op)	Proviisorin tutkinto (120 op)	Farmasian lisensiaatin tutkinto Farmasian tohtorin tutkinto
Psykologian kandidaatin tutkinto (180 op)	Psykologian maisterin tutkinto (150 op)	Psykologian lisensiaatin tutkinto Psykologian tohtorin tutkinto
Terveystieteiden kandidaatin tutkinto (180 op)	Terveystieteiden maisterin tutkinto (120 op)	Terveystieteiden lisensiaatin tutkinto Terveystieteiden tohtorin tutkinto
Humanististen tieteiden kandidaatin tutkinto (logopedia) (180 op)	Filosofian maisterin tutkinto (logopedia) (120 op)	Filosofian lisensiaatin tutkinto Filosofian tohtorin tutkinto
Valtiotieteiden/ Yhteiskuntatieteiden kandidaatin tutkinto (sosiaalityö) (180 op)	Valtiotieteiden/ Yhteiskuntatieteiden maisterin tutkinto (sosiaalityö) (120 op)	Valtiotieteiden/ Yhteiskuntatieteiden lisensiaatin tutkinto Valtiotieteiden/ Yhteiskuntatieteiden tohtorin tutkinto

4 Jos yliopisto järjestää ylempään korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa.

5 Jos yliopisto järjestää ylempään korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa.

2.1.2 SOTE-alan koulutusmäärät

2.1.2.1 Yliopistokoulutus: paikan vastaanottaneet

Taulukko 3. Yliopistokoulutuspaikan vastaanottaneiden määrät tutkinnoittain alempaan korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa vuosina 2016–2020. Lähde: Vipunen.

Paikan vastaanottaneet ⁶ 2016–2020/Yliopisto	Paikan vastaanottovuosi					Yhteensä
	2016	2017	2018	2019	2020	
Alempi korkeakoulututkinto						
Farmaseutin tutkinto	342	339	339	342	357	1 719
Terveystieteiden kandidaatti	69	60	69	18	45	261
Logopedia, kandidaatin + maisterin tutkinto	114	129	111	111	150	615
Psykologian kandidaatti	102	72	69	72	84	399
Yhteensä	627	600	588	543	636	2 994

Taulukko 4. Yliopistokoulutuspaikan vastaanottaneiden määrät tutkinnoittain ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa vuosina 2016–2020. Lähde: Vipunen.

Paikan vastaanottaneet 2016–2020/Yliopisto	Paikan vastaanottovuosi					Yhteensä
	2016	2017	2018	2019	2020	
Ylempi korkeakoulututkinto						
Hammaslääketieteen lisensiaatti	183	183	186	180	183	915
Lääketieteen lisensiaatti	765	762	747	729	729	3 732
Proviisorin tutkinto	69	72	72	75	81	366
Terveystieteiden maisteri	429	417	393	477	510	2 217
Psykologian maisteri	204	207	201	204	228	1 044
Yhteensä	1 650	1 641	1 599	1 665	1 731	8 274

6 Ei sisällä tietoa ravitsemusterapeuttien tutkinnoista

2.1.2.2 Yliopistokoulutus: tutkinnon suorittaneet

Taulukko 5. Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrä tutkinnoittain vuosina 2016–2020.

Lähde: Vipunen

Tutkintojen suoritusmäärät 2016–2020/Yliopisto	Tutkinnon suoritusvuosi					
	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
Alempi korkeakoulututkinto						
Farmaseutin tutkinto	267	354	315	294	336	1 566
Logopedi, kandidaatti	Logopedia ei ollut eriteltävissä tilastoissa			54	126	180
Psykologian kandidaatin tutkinto	261	303	306	264	261	1 395
Terveystieteiden kandidaatin tutkinto	285	348	381	330	306	1 650
Yhteensä	813	1 005	1 002	942	1 029	4 791

Taulukko 6. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrä tutkinnoittain vuosina 2016–2020.

Lähde: Vipunen

Tutkintojen suoritusmäärät 2016–2020/Yliopisto	Tutkinnon suoritusvuosi					
	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
Ylempi korkeakoulututkinto						
Lääketieteen lisensiaatin tutkinto	660	573	645	657	675	3 210
Hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto	111	159	180	189	189	828
Proviisorin tutkinto	90	96	84	78	96	444
Logopedi, maisteri	Logopedia ei ollut eriteltävissä tilastoissa			39	129	168
Psykologian maisterin tutkinto	300	321	327	345	372	1 665
Terveystieteiden maisterin tutkinto	387	396	393	450	438	2 064
Yhteensä	1 548	1 545	1 629	1 758	1 899	8 379

Taulukko 7. Paikan vastaanottaneiden määrät tutkinnoittain ammattikorkeakoulutuksessa vuosina 2016–2020. Lähde: Vipunen

Paikan vastaanottaneiden määrät tutkinnoittain 2016–2020 /AMK7	Paikan vastaanottovuosi					
Ammattikorkeakoulututkinto	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
Apuvälineteknikko	24	25	27	29	24	129
Bioanalyytikko	233	227	250	259	286	1 255
Ensihoitaja	356	386	381	370	445	1 938
Fysioterapeutti	751	725	687	684	780	3 627
Geronomi	183	151	168	169	208	879
Hammasteknikko	28	3	23	23	19	96
Jalkaterapeutti	80	43	55	56	56	290
Kuntoutuksen ohjaaja	78	69	69	75	84	375
Kätilö	270	274	237	250	236	1 267
Naprapaatti	29	0	27	0	27	83
Optometrismi	81	87	84	88	83	423
Osteopaatti	23	99	47	26	21	216
Röntgenhoitaja	244	178	206	187	233	1 048
Sairaanhoitaja	3 993	3 905	4 089	3 999	4 849	20 835
Sairaanhoitaja, diakoninen hoitotyö	64	64	62	47	59	296
Sosionomi	2 726	2 735	2 788	2 783	3 196	14 228
Suuhygienisti	155	134	176	139	135	739
Terveystenhoitaja	843	722	699	728	724	3 716
Toimintaterapeutti	214	243	223	232	247	1 159
Yhteensä	10 375	10 070	10 298	10 144	11 712	52 599

7 Ei sisällä tietoa yhteisöpedagogin tutkinnosta

2.1.2.3 Ammattikorkeakoulutus: tutkinnon suorittaneet

Taulukko 8. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden määrät tutkinnoittain vuosina 2016–2020.

Lähde: Vipunen.

Tutkinnon suorittaneiden määrät vuosina 2016–2020/AMK	Tutkinnon suoritusvuosi					
Ammattikorkeakoulututkinto	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
Apuvälineteknikko	15	15	24	21	18	93
Bioanalyttikko	180	195	210	183	174	942
Ensihoitaja	195	231	318	369	363	1 476
Fysioterapeutti	534	564	639	678	621	3 036
Geronomi	126	99	159	126	123	630
Hammasteknikko	24	1–4 kpl	12	30	1–4 kpl	72
Jalkaterapeutti	36	42	36	51	42	207
Kuntoutuksen ohjaaja	48	45	36	45	54	228
Kätilö	231	222	201	216	195	1 065
Naprapaatti	24	0	18	1–4 kpl	24	69
Optometrismi	60	69	72	66	63	327
Osteopaatti	0	12	24	36	42	114
Röntgenhoitaja	141	195	192	168	195	888
Sairaanhoitaja sis. diakoninen hoitotyö	3 066	3 450	3 507	3 372	3 063	16 458
Sosionomi	1 929	2 169	2 334	2 151	2 358	10 944
Suuhygienisti sis. hammashuoltajat	132	114	162	147	132	687
Terveystenhoitaja	720	792	699	765	669	3 645
Toimintaterapeutti	195	204	228	207	225	1 059
Yhteensä	7 656	8 421	8 871	8 634	8 364	41 940

2.1.2.4 Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet

Taulukko 9. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden määrät tutkinnoittain vuosina 2016–2020. Lähde: Vipunen.

Tutkinnon suorittaneiden määrät 2016–2020/YAMK	Tutkinnon suoritusvuosi					Yhteensä
	2016	2017	2018	2019	2020	
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK)						
Apuvälineteknikko löytyi vain "tuntemattomien" tutkintojen alta, joihin voi osallistua monelta alalta						
Bioanalyytikko	21	27	27	33	48	153
Ensihoitaja	15	27	39	57	36	174
Fysioterapeutti	48	48	51	54	66	267
Geronomi	6	6	12	12	27	63
Hammasteknikko	0	1–4 kpl	0	0	0	1–4 kpl
Jalkaterapeutti	1–4 kpl	1–4 kpl	1–4 kpl	1–4 kpl	1–4 kpl	6
Kuntoutuksen ohjaaja	1–4 kpl	9	6	12	9	39
Kätilö	12	9	9	12	12	51
Naprapaatti	0	1–4 kpl	0	0	0	1–4 kpl
Optometrismi	1–4 kpl	1–4 kpl	1–4 kpl	1–4 kpl	1–4 kpl	12
Osteopaatti	0	0	0	0	1–4 kpl	1–4 kpl
Röntgenhoitaja	12	15	21	12	15	75
Sairaanhoitaja sis. diakoninen hoitotyö	345	375	414	468	546	2 148
Sosionomi	348	330	354	417	396	1 845
Suuhygienisti	1–4 kpl	6	12	9	12	45
Terveystenhoitaja	81	96	108	126	120	534
Toimintaterapeutti	12	12	24	24	21	90
Yhteensä	912	972	1 083	1 242	1 317	5 511

2.2 SOTE-alan koulutuksen vetovoiman kuvaus

2.2.1 Vetovoiman nykytilanne

Koulutuksen vetovoimaa, sitä miten haluttua se on, voidaan mitata useilla indikaattoreilla. Ne kertovat hieman eri asioita tai ovat eri tavalla ymmärrettäviä. Tietyn alan vetovoimaa ei voi tarkastella ilman vertailua muihin aloihin. Kun rajaudutaan nuoriin ikäluokkiin, ”kilpailu” vetovoimasta on alojen välillä nollasummapeliä. Toisin sanoen tavoite kasvattaa vetovoimaa jollain alalla on samalla tavoite pienentää sitä muilla aloilla.

Liitetaulukko 3a:han on kerätty vetovoimaindikaattoreita ja niiden pohjatiedot hakeutumisesta ja pääsystä korkeakouluihin 2020. Tiedot ovat taulukossa koulutusalaaluokituksen kakkostason mukaan, mutta terveys- ja hyvinvointialojen osalta listattu lisäksi tutkintonimikkeet.

Usein vetovoimaa mitataan tarkastelemalla, kuinka monta hakijaa hakee yhtä tarjolla olevaa paikkaa (liitetaulukossa ”vetovoima”). Paikkamääränä käytetään liitetaulukossa paikan vastaanottaneiden määrää, joka on käytännössä sama, kun kaikki paikat yleensä täyttyvät. Hakijamääränä käytetään kaikkien hakijoiden määrää, toisin sanoen muutkin kuin ensisijaiset hakijat kasvattavat vetovoimaa. Tämä on perusteltua, koska myös alemmat toiveet ovat toiveita joiden kautta opiskelemaan päädytään. Toisaalta on hyvä huomata, että tällöin esimerkiksi määrä hakukohteita, joihin hakijat keskimäärin hakevat, vaikuttaa vetovoimaan. Esimerkiksi todistusvalinnan lisääminen on lisännyt keskimääräistä hakijan hakukohdemäärää.

Keskimäärin ammattikorkeakoulupaikkaa hakee (syksyllä 2020 alkavan koulutuksen yhteishaussa) 3,2 hakijaa. Yliopistoissa vastaava luku on 4. Ammattikorkeakoulujen Sote-alan paikkojen vetovoima on tätä huomattavasti korkeampi. Jos rajaudutaan alle 20-vuotiaisiin hakijoihin, vetovoima on näin mitattuna niin ikään hyvä. Yliopistokoulutuksessa asia on samoin, joskin vetovoimaluvut ovat vielä korkeampia.

Keskimäärin varsin suuret vetovoimaluvut johtuvat Suomea vaivaavasta hakijasumasta. Korkeakoulutukseen pääsyn nopeuttamisen ja hakijasuman purkaminen tavoitte tarkoitavat käytännössä tavoitetta laskea paikkojen ja hakijoiden suhteella mitattua vetovoimaa kaikilla aloilla. Myös paikkamäärän lisääminen laskee aina vetovoimaa.

Toinen tapa mitata vetovoimaa on tarkastella, miten suuren osuuden ensisijaisista hakijoista ala saa. Näin tarkasteltuna huomataan, että alojen saama osuus ensisijaisista hakijoista heijastelee tarjonnan määrää (vasemmanpuoleisin sarake liitetaulukossa: alan osuus kaikista korkeakoulupaikoista): alat joissa on paljon paikkoja, saavat paljon hakijoita. Tästä syystä voidaan tarkastella vielä kysynnän ja tarjonnan epäsuhtaa, alan saamien hakijoiden ja alalla olevien paikkojen osuuden erotusta. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen

terveysalalla on 11 prosenttia korkeakoulutuksen yhteishaussa tarjolla olevista paikoista ja ala saa 13,4 prosenttia ensisijaisista hakijoista, mutta 8,4 prosenttia alle 20 vuotiaista hakijoista. Ala saa siis hieman osuuttaan isomman osan ensisijaisista hakijoista ja näinkin mitattuna voi ajatella, että alan vetovoima on suurin piirtein ”kohdallaan”. Nuorissa hakijoissa alan suosio on kuitenkin näin mitattuna osuuttaan huonompi. Epäsuhtaan selittää se, että sairaanhoitajakoulutus saa osuuttaan pienemmän osuuden ensisijaisista hakijoista ja erityisesti alle 20-vuotiaista hakijoista. Näitä lukuja tarkastellessa on kuitenkin hyvä ottaa huomioon, että paikkoja vastaanotetaan myös ei-ensisijaisilta hakutoiveilta.

Yleisesti alojen osuuksien ja alan saamien alle 20-vuotiaiden ensisijaisten hakijoiden erotuksen alakohtaista vaihtelua voi lukea kuvauksena nuorison koulutuspreferenssien ja toisaalta tarjonnan yleisestä kohtaamattomuudesta. Yleisesti yliopistokoulutuksen vetovoima on huomattavasti ammattikorkeakoulutusta suurempaa nuorten hakijoiden keskuudessa. Yliopistot saavat yhteishaussa 67,5 % alle 20 vuotiaista ensisijaisista hakijoista, mutta yhteishaun paikoista vain 41 % on yliopistokoulutuksessa. Moni ensisijaisesti yliopistokoulutukseen hakeutuva hakija ei siis pääse yliopistoon mutta pääsee ammattikorkeakoulutukseen.

Yliopistopuolen lääketieteen lisensiaatin koulutus saa 4,8 prosenttia kaikista ja 6,8 prosenttia alle 20 vuotiaista ensisijaisista korkeakouluhakijoista, vaikka paikoista kyseisessä koulutuksessa on vain 1,5 prosenttia.

Yleisesti sote-alan vetovoima ei näyttäisi tarvitsevan lisäämistä. Sairaanhoitajakoulutus saa ehkä hieman osuuttaan pienemmän osuuden ensisijaisista hakijoista, mutta tästä huolimatta hakijoita per paikka on runsaasti enemmän kuin ammattikorkeakoulutuksessa keskimäärin. Voidaan sanoa, että ammattikorkeakoulujen osalta sote-alan koulutukset ovat nimenomaan suosituimpia koulutuksia, ja yliopistopuolella lääketiede yksi kaikkein suosituimmista aloista. Isoja vetovoimaongelmia on ammattikorkeakouluissa tekniikan alalla.

Liitetaulukossa 3b eri aloille ensisijaisesti hakeutuneiden osuutta hakijoista tarkastellaan sukupuolittain alle 20 vuotiaiden hakijoiden osalta. Tunnetut erot miesten ja naisten hakeutumisessa näkyvät.

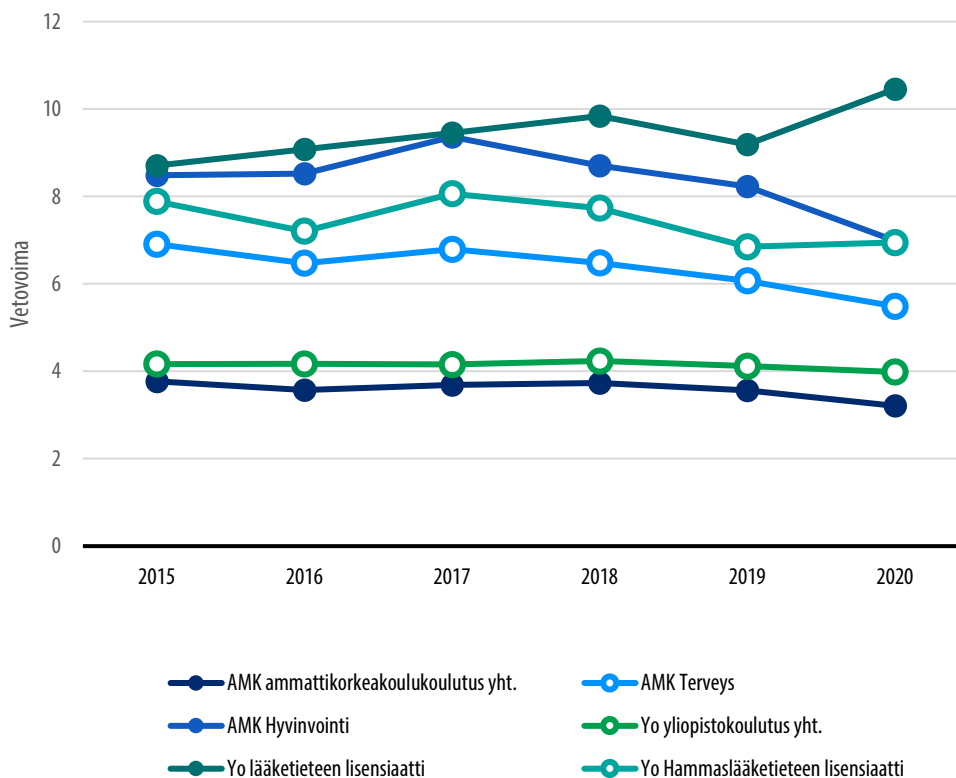
2.2.2 Vetovoiman kehitys

Kuviossa 1 (alla) on kuvattu vetovoiman (hakijat/paikat) kehitystä ammattikorkeakouluissa terveys- ja hyvinvointialoilla ja yliopistoissa lääketieteen ja hammaslääketieteen lisensiaatin koulutuksessa. Vetovoimassa voi nähdä laskua viime vuosina lääketieteen lisensiaatin koulutusta lukuun ottamatta. On hyvä huomata, että tarjolla olevien paikkojen

lisääntyminen laskee näin mitattua vetovoimaa, ja lasku selittyneekin varsinkin 2019 ja 2020 välillä tästä. Poliittinen tavoite onkin itse asiassa laskea vetovoimaa kaikilla aloilla; tämä seuraa tavoitteesta purkaa hakijasumaa.

Lisäksi vetovoimaindikaattoriin voivat vaikuttaa opiskelijavalintojen viime vuosien muutoksista johtuvat hakukäyttäytymisen muutokset. Esimerkiksi todistusvalinnan lisääntyminen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen valintakoe on voinut eri tavoin vaikuttaa siihen, miten hakeudutaan, vaikka toiveet aloista olisivat entisen kaltaisia. Esimerkiksi lääketieteen vetovoiman kasvu voi johtua tästä.

Kuvio 1. Vetovoiman kehitys 2015–2020 (hakijat/paikan vastaanottaneet; syksyllä alkaneen koulutuksen yhteishaku)

2.3 Jatkuva oppiminen

Tässä alaluvussa esitellään lyhyesti erityisesti korkeakoulututkinnon täydentämiseen liittyviä koulutuksen rakenteita. Jatkuvaa oppimista opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on kuvattu laajemmin muun muassa parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen tueksi laaditussa tausta-aineistossa.⁸

2.3.1 Tutkintoa täydentävät koulutukset korkeakouluissa

Tutkintoa täydentävän koulutuksen muodoista säädetään yliopistolaissa, ammattikorkeakouluissa ja niiden nojalla annetuissa asetuksissa. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot voivat tarjota tutkinnon suorittaneille

- Avointa ammattikorkeakouluopetusta ja avointa yliopisto-opetusta. Opetus koostuu tutkintoon johtavan koulutuksen tutkinnon osista, ja niistä saa suoritusmerkinnän.
- Tutkintoon kuuluvia kelpoisuuden tuottavia opintoja, joista säädetään erikseen (esim. opettajankoulutuksen opinnot).
- Erikoistumiskoulutusta, joka on suunnattu työelämässä jo toimineille korkeakoulututkinnon suorittaneille. Erikoistumiskoulutukset ovat ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia.
- Kokonaan maksullista täydennyskoulutusta, joka voidaan räätälöidä työelämän tarpeen mukaisesti.

Lisäksi ammattikorkeakoulujen ylemmät korkeakoulututkinnot on suunnattu ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittaneille suoritettavaksi työn ohessa. Korkeakoulut voivat järjestää myös tilauskoulutusta, joka johtaa tutkintoon.

Yliopistojen rahoitusmallissa erillisissä opinnoissa, avoimessa yliopisto-opetuksessa ja erikoistumiskoulutuksissa suoritettavat opintopisteet muodostavat yhden rahoitustekijän. Vuonna 2021 voimaan tulleissa korkeakoulujen rahoitusmalleissa työikäisille aikuisille suunnatun koulutuksen painoarvo on kasvanut. Suoritettujen tutkintojen osuus on yliopistojen rahoitusmallissa 30 % ja avoimen yliopisto-opetuksen ja erikoistumiskoulutuksen osuus yhteensä 4 %. Suoritettujen tutkintojen osuus on ammattikorkeakoulujen

⁸ [Jatkuvan oppimisen nykyinen palvelujärjestelmä: Aikuisille tarkoitetut koulutusmuodot koulutusjärjestelmässä ja työvoimakoulutus, opiskelun aikainen toimeentulo ja koulutuksen kustannusten verotus](#)

rahoitusmallissa 56 % ja avoimen ammattikorkeakouluopetuksen ja erikoistumiskoulutuksen osuus yhteensä 8 %.

Täydennyskoulutus ja tilauskoulutus toteutetaan maksullisena toimintana. Täydennyskoulutus hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

2.3.2 Avoin korkeakouluopetus

Korkeakoulut voivat järjestää avointa yliopisto-opetusta ja avointa ammattikorkeakouluopetusta. Koulutuksiin ei ole yleensä pohjakoulutusvaatimuksia tai muita vaatimuksia. Avoina yliopisto-opintoina tai avoimena ammattikorkeakouluopintoina annettavat opinnot ovat opetusta antavan yliopiston tai ammattikorkeakoulun tutkintojen osia, joihin myönnetään ajallisesti ja sisällöllisesti rajattu opinto-oikeus. Opetusta toteutetaan sekä erikseen (esim. iltaisin, viikonloppuisin tai etäopiskeluna) että integroituna tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijaryhmien kanssa. Opintoja tarjotaan muutaman opintopisteen kurseista laajoihin kokonaisuuksiin ja syventäviin opintoihin asti, joskin tarjonnassa painottuvat yleensä tutkintoon johtavan koulutuksen alkupään opinnot. Korkeakoulut voivat myös ”paketoita” tutkintojen osia työelämän tarpeiden ja tehtäväkuvien mukaisesti. Avoimessa korkeakouluopetuksessa ei voi suorittaa tutkintoja, mutta opintojen perusteella voidaan valita opiskelija tutkintoon johtavaan koulutukseen korkeakoulujen käytäntöjen mukaisesti. Avoimesta korkeakouluopetuksesta voidaan periä enintään 15 euron suuruisen maksu opintopistettä kohden.

2.3.3 Erikoistumiskoulutus

Vuonna 2015 tuli voimaan lainsäädäntö yliopisto- ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksista. Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettaviksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joiden tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa. Tällä hetkellä olemassa olevista erikoistumiskoulutuksissa on jo useita sosiaali- ja terveysalan osaamista syventäviä tai laajentavia kokonaisuuksia, joista osa on moniammatillisia. Opetushallitus ylläpitää julkista luetteloa korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksista.

Koulutusten vähimmäislaajuus on 30 opintopistettä. Korkeakoulut valmistelevat erikoistumiskoulutukset keskinäisessä yhteistyössä ja yhteistyössä työelämän edustajien kanssa, ja koulutusten toteutuksessa läheinen yhteys työpaikkoihin on tärkeää. Korkeakoulut voivat järjestää erikoistumiskoulutusta maksutta tai periä maksuja valtioneuvoston asetuksella säädetyn enimmäismäärän puitteissa. Enimmäismaksu on 120 euroa opinto-oikeuteen

kuuluva opintopistettä kohden. Tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuiden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa.

Sosiaali- ja terveysalalle suuntautuvat erikoistumiskoulutukset on listattu tämän väliraportin alaluvussa 2.3.8.1

2.3.4 Tutkintoon kuuluvat kelpoisuuden tuottavat opinnot, joista säädetään erikseen

Esimerkiksi kasvatustieteissä ja sosionomikoulutuksessa osana tutkintoa voidaan suorittaa opintoja, jotka tuottavat kelpoisuuden tiettyihin tehtäviin. Näitä opintoja voidaan tarjota suoritettavaksi myös tutkinnon suorittamisen jälkeen avoimina korkeakouluopintoina tai erillisinä opintoina.

Esimerkiksi aineenopettajankoulutuksessa opiskelijat voivat suorittaa kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta (576/1995) annetussa asetuksessa tarkemmin säädettyt opettajan pedagogiset opinnot osana tutkintoaan. Opintojen tavoitteet yleispiirteisissään ja laajuus perustuvat säädöksiin. Aineenopettajankelpoisuus on mahdollista saavuttaa myös suorittamalla kyseiset opinnot korkeakoulututkinnon jälkeen. Tällöin opinnot suoritetaan yliopiston tarjoamina erillisinä opintoina. Yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annetun valtioneuvostonasetuksen (1082/2009) nojalla erillisinä opintoina järjestettävistä opettajankoulutuksen opinnoista ei saa periä maksuja opiskelijalta.

2.3.5 Täydennyskoulutus ja tilauskoulutus

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät maksullista täydennyskoulutusta lähinnä korkeakoulututkinnon suorittaneille, mutta myös koulutusta, johon voi hakea ilman korkeakoulututkintoa ammatillisen kokemuksen tai kiinnostuksen perusteella. Koulutukset voivat olla päivän tai muutaman päivän pituisia tietoisuuksia, seminaareja tai lyhytkursseja. Asiantuntijaohjelmat voivat olla kuukausien tai jopa muutaman vuoden pituisia. Koulutusta voidaan järjestää myös henkilöstökoulutuksena yrityksille, yhteisöille ja järjestöille sekä työvoimakoulutuksena, joka on tarkoitettu työttömille tai työttömyysuhan alaisille työnhakijoille.

Ammattikorkeakouluja ja yliopistoja koskevaa lainsäädäntöä muutettiin vuoden 2018 lopulla, jotta korkeakoulut voivat vastata paremmin osaavan työvoiman saatavuusongelmiin sekä kasvavaan jatko- ja täydennyskoulutuksen kysyntään. Jatkossa on yksiselitteistä, että myös tutkinnon osia (moduuleja) sisältävää koulutusta voi tarjota täydennyskoulutuksena samoin edellytyksin kuin muutakin täydennyskoulutusta.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut voivat järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö, suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö. Korkeakoulututkintoon johtavaan tilauskoulutukseen voivat osallistua myös EU- tai ETA-maiden kansalaiset. Korkeakoulu ei peri maksuja tilauskoulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta, vaan koulutuksen maksaa kokonaisuudessaan tilaaja, esimerkiksi työnantaja. Tilaja ei voi periä koulutuksen kustannuksia opiskelijalta, joka on EU/ETA-valtion kansalainen. Esimerkiksi sosiaalityöntekijän kelpoisuuden tuottavaa ylempää korkeakoulututkintoa voidaan järjestää tilauskoulutuksena.

2.3.6 Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen hyödyntäminen

Korkeakoulutetut hyödyntävät paljon ammatti- ja erikoisammattitutkintoja uuden osaamisen saamiseksi. Vuosina 2015–2019 kaikista terveys- ja hyvinvointialojen ammatillisen perustutkinnon suorittaneista 4 %:lla oli korkeakoulututkinto, 14 %:lla oli ammattitutkinto ja 31 %:lla oli erikoisammattitutkinto. Osa ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista suuntautuu huomattavissa määrin korkeakoulutettujen tarpeisiin. Osassa korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on jopa yli puolet tutkinnon suorittaneista, vaikkakin tutkinnon suorittaneiden osuus oli melko pieni. (ks. taulukko 10)

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneista vuosina 2015–2019 korkeakoulututkinnon suorittaneita oli määrällisesti eniten hieronnan ammattitutkinnon, työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon, mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinnon, lapsi- ja perhetyön perustutkinnon, jalkojenhoidon ammattitutkinnon ja psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinnon suorittaneissa. Korkeakoulututkinnon suorittaneet ovat pääosin ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita. Yli 2000 korkeakoulutettua suoritti sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon (lähihoitaja), mutta se vastaa vain 4 % osuutta kaikista tutkinnon suorittaneista. Perustutkinnot ovat usein alalle tulemisen edellytyksenä olevia tutkintoja, eivätkä suuntaudu samalla tavoin jatkuvan oppimisen tarpeisiin.

Suhteellisesti suurin osuus korkeakoulututkinnon suorittaneita oli näkövammaistaitojen ohjaajan erikoisammattitutkinnon, romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon, kipsimestarin erikoisammattitutkinnon/kipsaustyön erikoisammattitutkinnon, hierojan erikoisammattitutkinnon ja kipsausalan ammattitutkinnon suorittaneissa. Näissä tutkinnoissa kokonaissuoritusmäärät ovat kuitenkin melko pieniä. Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa suoritetaan merkittäviä määriä tutkintojen osia.

Taulukko 10. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden aiempi koulutus vuosina 2015–2019 eräissä terveys- ja hyvinvointialan koulutuksessa. Lähde: Vipunen

	Tutkinnon suorittaneiden lkm	Aiemman ylioppilastutkinnon suorittaneiden lkm	Aiemman ammatillisen tutkinnon suorittaneiden lkm	Korkeakoulu tutkinnon suorittaneet yhteensä	Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus kaikista tutkinnon suorittaneista
Kipsimestarin erikoisammattitutkinto: kipsaustyön erikoisammattitutkinto	6	3	6	3	50 %
Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinto	9	3	9	6	67 %
Hieronnan/hierojan erikoisammattitutkinto	69	27	60	24	35 %
Näkövammaistaitojen ohjaajan erikoisammattitutkinto	42	30	27	30	71 %
Kipsausalan ammattitutkinto	87	33	63	42	48 %
Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto	162	60	120	54	33 %
Vanhustyön erikoisammattitutkinto	480	147	441	54	11 %
Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto	234	84	177	81	35 %
Jalkojenhoidon ammattitutkinto	912	276	768	156	17 %
Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto	537	207	402	231	43 %
Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto	723	318	522	276	38 %
Hieronnan/hierojan ammattitutkinto	5 283	2 688	2 760	867	16 %

2.3.7 Työnantajan toteuttama täydenniskoulutus

Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994, 18 §, myöhemmin ammattihenkilölaki) säädetään terveydenhuollon ammattihenkilön ja työnantajan täydenniskoulutusvelvoitteista. Terveydenhuollon ammattihenkilön tulee ylläpitää ja kehittää ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtyä ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Työnantajan tulee luoda edellytykset ammattihenkilön osallistumiselle ammatilliseen täydenniskoulutukseen. Ammattihenkilölakiin implementoitiin vuonna 2016 ammattipätevyysdirektiiviin muutosdirektiivin (2013/55/EU, artikla 22) säännös terveydenhuollon säänneltyjen ammattihenkilöryhmien jatkuvasta ammatillisesta kehittämisestä ja työnantajan velvoitteesta seurata terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillista kehittymistä.

Terveydenhuoltolaissa (1326/2010, 5 §) säädetään kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän terveydenhuoltohenkilöstön täydenniskoulutusvelvoitteesta. Velvoite koskee myös kuntasektorille terveystaluita tuottavien yritysten terveydenhuoltohenkilöstön täydenniskoulutusta. Täydenniskoulutuksen sisällössä on otettava huomioon henkilöstön peruskoulutuksen pituus, työn vaatavuus ja tehtävien sisältö. Säännös sisältää asetuksenantovaltuuden tarkempien säännösten antamiseksi täydenniskoulutuksesta ja seurannasta, mutta valtuuden nojalla ei ole annettu asetusta.

Sosiaalihuollon osalta täydenniskoulutuksesta on säädetty vuonna 2005 tehdyllä sosiaalihuollon henkilöstön täydenniskoulutusta koskevalla sosiaalihuoltolain (710/1982) muutoksella. Tavoitteena on turvata sosiaalihuollossa työskentelevän henkilöstön mahdollisuudet ylläpitää ja uudistaa ammattitaitoaan työelämän ja palvelurakenteen muuttuessa. Kunnan tulee huolehtia siitä, että sosiaalihuollon henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaatavuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydenniskoulutukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut täydenniskoulutussuosituksen vuonna 2006 ja voi antaa asetuksella tarvittaessa tarkemmat säännökset täydenniskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (HE241/2020 vp, 59 §) on säännös hyvinvointialueiden velvoitteesta huolehtia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisestä. Säännökseen sisältyy myös asetuksenantovaltuus täydenniskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Järjestämislakiesityksen säännös tulee yhtenäistämään sosiaali- ja terveydenhuollon täydenniskoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjausta.

Terveydenhuollossa on tavoitteena ammattihenkilöiden osaamisen kehittäminen osaamisen johtamisen ja jatkuvan ammatillisen osaamisen kehittämisen periaatteiden

mukaisesti⁹¹⁰. Lähtökohtina ovat työntekijän osaamistarpeet sekä organisaation perustehtävä ja kehittämistavoitteet. Osaamisen johtaminen perustuu suunnitelmalliseen prosessiin, joka sisältää osaamistarpeiden ennakkoinnin, osaamisen kehittämistarpeiden määrittelyn työntekijän osaamisprofiilin ja organisaation osaamisvaatimusten pohjalta, osaamisen kehittämisen monipuolisin menetelmin sekä osaamisen kehittymisen seurannan ja arvioinnin. Terveydenhuollossa hoitohenkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämisessä käytetään myös uramalleja¹¹, jotka mahdollistavat osaamisen suunnitelmallisen kehittämisen työtehtävien vaativuuden kasvaessa. Tällä hetkellä osaamisen johtaminen toteutuu suunnitelmallisen prosessin ja uramallin mukaisesti toimintayksiköistä osassa.

Järjestämislain säännös (36 §) hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksesta antaa nykyistä paremmat mahdollisuudet sopia koulutus- ja kehittämistoiminnan toteuttamisesta sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koulutus- ja kehittämistoimintaan liittyvistä koordinointi-, ohjaus- ja neuvontatehtävistä koko yhteistyöalueella. Työnantaja voi järjestää koulutusta henkilöstökoulutuksena ja hankkia koulutusta ulkopuoliselta koulutuksen tarjoajalta. Korkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja yliopiston maisteritutkinto voivat olla osa terveydenhuollon ammattihenkilön osaamisen kehittämistä perustutkinnon jälkeen.

2.3.8 SOTE-alan osaamistarpeisiin suuntaavat erikoistumiskoulutukset ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot

Tässä alaluvussa esitellään suomalaisten korkeakoulujen sosiaali- ja terveystieteiden osaamistarpeisiin suuntavia erikoistumiskoulutuksia ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja (YAMK). Ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset ovat kaikki laajuudeltaan 30 opintopistettä, eikä niiden laajuuksia ole tämän johdosta erikseen merkitty luetteloön erikoistumiskoulutusnimikkeiden perään. Yliopistojen erikoistumiskoulutuksissa on enemmän hajontaa koulutuksien laajuuden suhteen ja ne on merkitty suluissa erikoistumiskoulutusnimikkeen perään.

9 Terveydenhuollon täydennyskoulutussuositus. STM:n oppaita 2004:3.

10 Uusia käytäntöjä ja rakenteita näyttöön perustuvan hoitotyön osaamisen kehittämiseen. Ehdotukset työelämälle ja koulutukselle. STM:n raportteja ja muistioita 2020:3.

11 Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön. Toimintaohjelma 2009–2011. STM:n julkaisuja 2009:18.

2.3.8.1 Erikoistumiskoulutukset

Ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset:

- Aivoterveys erikoistumiskoulutus
- Akuuttihoitotyön erikoistumiskoulutus
- Asiakas- ja palveluohjauksen erikoistumiskoulutus
- Etäratkaisut kuntoutumisen tukena
- Haavahoidon asiantuntija
- Hygieniahoitajan erikoistumiskoulutus
- Kohtaaminen ja yhteisöllisyys oppilaitosyhteisön kehittämisessä
- Lastensuojelutyön erikoistumiskoulutus
- Mielenterveys- ja päihdetyön erikoistumiskoulutus
- Monialainen osaaminen sosiaali- ja terveysalan digitalisaation kehittämisessä
- Moniammatillinen kotikuntoutus
- Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen asiantuntija
- Monikulttuurisuuden asiantuntijan erikoistumiskoulutus
- Palliativisen hoidon asiantuntija
- Sairaanhoidajan vastaanotto toiminta
- Sosiaali- ja terveysalan palveluiden kehittäjä
- Sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa
- Syövän ehkäisy, syöpään sairastuneen hoito ja hoitotyö
- Työkykykuntoutus
- Varhaiskasvatuksen verkkokuraattori

Yliopistojen erikoistumiskoulutukset:

- Apteekki- ja sairaalafarmasian erikoistumiskoulutus farmaseuteille (40 op)
- Apteekki- ja sairaalafarmasian erikoistumiskoulutus proviisoreille (60 op)
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Hyvinvointipalveluiden erikoisala (70 op)
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Kuntouttavan sosiaalityön erikoisala (70 op)
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön erikoisala (70 op)
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Rakenteellisen sosiaalityön erikoisala (70 op)
- Kliinisen mielenterveyspsykologian erikoispsykologikoulutus (70 op)
- Kliinisen terveystieteiden psykologian erikoispsykologikoulutus (70 op)
- Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa (30 op)
- Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa (70 op)
- Monikulttuurisuuden asiantuntijan erikoistumiskoulutus (40 op)
- Neuropsykologian erikoispsykologikoulutus (70 op)

- Oikeuspsykologian erikoistumiskoulutus (30 op)
- Psykoterapian erikoispsykologikoulutus (70 op)
- Teollisuusfarmasian erikoistumiskoulutus farmaseuteille (40 op)
- Teollisuusfarmasian erikoistumiskoulutus proviisoreille (60 op)
- TOPSOS Sosiaalivakuutuksen huippuasiantuntijan erikoistumiskoulutus (30 op)
- Työ- ja organisaatiopsykologian erikoispsykologikoulutus (70 op)

2.3.8.2 Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot

Sosiaali- ja terveysalan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon liitettäviä tutkintoniimikkeitä on yhteensä 18. Kaikki tutkinnot ovat laajuudeltaan 90 opintopistettä. Tämän alaluvun lähteenä on käytetty Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) vuoden 2021 raporttia arviointien keskeisistä tuloksista ja kehittämissuosituksista sosiaali- ja terveysalan ammatillisen ja korkeakoulutuksen kehittämisessä¹², jossa on lueteltu suomalaisessa ammattikorkeakoulutuksessa esiintyvät ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ja niihin liitettävät tutkintoniimikkeet.

- Apuvälineteknikko (YAMK)
- Bioanalyytikko (YAMK)
- Ensihoitaja (YAMK)
- Fysioterapeutti (YAMK)
- Geronomi (YAMK)
- Hammasteknikko (YAMK)
- Jalkaterapeutti (YAMK)
- Kuntoutuksen ohjaaja (YAMK)
- Kätilö (YAMK)
- Naprapaatti (YAMK)
- Optometrismi (YAMK)
- Osteopaatti (YAMK)
- Röntgenhoitaja (YAMK)
- Sairaanhoidaja (YAMK)
- Sosionomi (YAMK)
- Suuhygienisti (YAMK)
- Terveydenhoitaja (YAMK)
- Toimintaterapeutti (YAMK)

12 [Sosiaali- ja terveysalan ammatillinen ja korkeakoulutus \(karvi.fi\)](https://www.karvi.fi/)

Karvin vuoden 2021 arviointiraportissa sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksesta¹³ on koonti ylempien ammattikorkeakoulututkintojen koulutusohjelmista. Ne on luetteloitu alla. Tutkinto-ohjelmanimikkeitä on yhteensä 111, joista 83 on erilaisia. Mukana on myös tutkinto-ohjelmia, jotka alkoivat syksyllä 2021. Karvin arviointiraportin liitteestä 5 selviää lisäksi, missä ammattikorkeakoulussa mitäkin koulutusohjelmaa tarjotaan.

- Akuutti hoitotyö
- Akuutti- ja ensihoidon kehittäminen ja johtaminen
- Akuuttihoitotyön kehittäminen ja johtaminen
- Arvo- ja yhteisölähtöinen työn kehittäminen
- Asiakaslähtöisten palveluprosessien kehittäjä
- Clinical Optometry
- Dataperustaisten hyvinvointipalvelujen kehittäminen
- Digiajan palvelujohtaminen
- Digiajan sosiaalipalveluiden kehittäminen
- Digitaaliset terveyspalvelut ja terveyden edistäminen
- Digitaalisten terveyspalvelujen ja hyvinvointiteknologian asiantuntija
- Digital Health
- Ensihoidon johtaminen
- Ensihoidon kehittäminen ja johtaminen (kahdessa ammattikorkeakoulussa)
- Erityissosiaaliohjaus
- Gerontologinen asiantuntijuus
- Global Change and Community Development
- Global Health and Crisis Management
- Global Public Health
- Health Business Management
- Health Care and Social Services
- Health Promotion
- Hyvinvoinnin digitaaliset palvelut ja prosessit
- Hyvinvoinnin edistäminen
- Hyvinvointia edistävien digipalveluiden asiantuntija
- Hyvinvointikoordinaattori
- Hyvinvointiosaamisen johtaminen
- Hyvinvointitekнологia (sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala)
- Ikäosaamisen kehittäminen ja johtaminen
- Ikääntymisen asiantuntija
- Integroitujen hyvinvointipalvelujen kehittäjä ja johtaja
- Johtaminen ja kehittäminen sosiaali- ja terveysalan muutoksessa

13 [Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen arviointi \(karvi.fi\)](https://karvi.fi)

- Kehittäminen ja johtaminen (kahdessa ammattikorkeakoulussa)
- Kliininen asiantuntija (viidessä ammattikorkeakoulussa)
- Kliininen asiantuntija, bioanalyttikko
- Kliininen asiantuntija, haavahoito
- Kliininen asiantuntija, hoitotyö
- Kliininen asiantuntija, omahoidon tukeminen ja kansansairauksien hoitotyö
- Kliininen asiantuntija, palliatiivinen hoito (kahdessa ammattikorkeakoulussa)
- Kliininen asiantuntija, röntgenhoitaja
- Kliininen asiantuntijuus
- Kliininen asiantuntijuus sosiaali- ja terveysalalla
- Kulttuuri- ja taidetoiminta hyvinvoinnin edistäjänä
- Kulttuurihyvinvointi
- Kuntoutuksen asiantuntija
- Kuntoutuksen ja liikunnan integraatio
- Kuntoutus (kolmessa ammattikorkeakoulussa)
- Lapsi- ja perhepalveluiden kehittäminen
- Leadership for Nordic Healthcare
- Mielenterveyshoitotyö
- Monialainen ja yhteensovittava johtaminen
- Monialainen kuntoutus
- Monialainen toimintakyvyn edistäminen
- Naprapathy
- Osallisuuden edistäminen ja sosiaalinen kuntoutus
- Palveluliiketoiminnan kehittäminen
- People-centered and Innovative Leadership in Health Services
- Projektijohtaminen
- Rehabilitation (kahdessa ammattikorkeakoulussa)
- Social och hälsovårdstjänster för framtidens välfärdssamhälle
- Sosiaali- ja terveysalan johtaminen (kahdessa ammattikorkeakoulussa)
- Sosiaali- ja terveysalan johtaminen ja kehittäminen
- Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen (yhdeksässä ammattikorkeakoulussa)
- Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen, kriisityö
- Sosiaali- ja terveysalan palvelujen ja liiketoiminnan johtaminen
- Sosiaali- ja terveysalan uudistava johtaminen
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen digiasiantuntija
- Sosiaaliala (neljässä ammattikorkeakoulussa)
- Sosiaalialan erityisasiantuntija
- Sosiaalialan käytäntöjen asiakaslähtöinen kehittäminen
- Sport and Exercise Physiotherapy
- Sähköiset palvelut sosiaali- ja terveysalalla

- Terveyden edistäminen (kuudessa ammattikorkeakoulussa)
- Terveyspalveluiden johtaminen ja kehittäminen
- Terveysteknologia
- Tiedolla johtamisen asiantuntija
- Tulevaisuuden johtaja sosiaali- ja terveysalalla
- Tutkimusryhmäopinnot
- Utbildning inom social- och hälsovård
- Vanhustyö (kahdessa ammattikorkeakoulussa)
- Verkostojohtaminen
- Voimavaraistavien työtapojen johtaminen ja kehittäminen sosiaali- ja terveysalalla
- Welfare Technology

2.4 Kaksoistutkintojen ja kättilökoulutuksen nykytilan kuvaus ja sääntely

2.4.1 Kaksoistutkinnot

Ammattikorkeakouluissa suoritettavat ensihoitaja (AMK) – (laajuus 240 op, kesto 4 vuotta), terveydenhoitaja (AMK) – (laajuus 240 op, kesto 4 vuotta), kättilö (AMK) – (laajuus 270 op, kesto 4,5 vuotta) ja sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö -tutkinnot (laajuus 240 op, kesto 4 vuotta) ovat niin kutsuttuja kaksoistutkintoja, eli tutkintoon sisältyy yleissairanhoidon koulutus (laajuus 180 op, kesto 3 vuotta) ja koulutuksesta myönnetään sekä ensihoitajan/kättilön/terveydenhoitajan että sairaanhoitajan tutkinto.

Kättilö (AMK)- ja terveydenhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneet saavat kättilön/terveydenhoitajan ja sairaanhoitajan laillistuksen. Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö -koulutuksesta valmistuneella eli sairaanhoitaja-diakonissalla on laillistettu sairaanhoitajan kelpoisuus sekä kelpoisuus toimia evankelis-luterilaisen kirkon diakonian virassa. Ensihoitaja (AMK) -tutkinnon suorittanut laillistetaan ainoastaan sairaanhoitajana. Valvira voi kuitenkin tunnustaa muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa kyseiseen tehtävään pätevöityneen henkilön ammattipätevyyden terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 8 d §:n nojalla.

Näistä niin kutsutuista kaksoistutkinnoista ei ole säädetty ammattikorkeakoululainsäädännössä, vaan ne perustuvat ammattikorkeakoulujen käytäntöihin. Lainsäädännön näkökulmasta opiskelijat otetaan suorittamaan tiettyä ammattikorkeakoulututkintoa/tiettyjä ammattikorkeakoulututkintoja ja tutkinto/tutkinnot myönnetään opiskelijalle, joka on suorittanut kyseistä tutkintoa koskevat ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaiset tutkintovaatimukset.

Näiden tutkintojen kehittämisestä on käyty dialogia korkeakoulujen kanssa vuosina 2012–2015. Keskustelun tuloksena opetus- ja kulttuuriministeriö teetti selvityksen kätilökoulutuksen rakennevaihtoehdoista (OKM 2015). Selvityksessä arvioitiin kätilökoulutuksen rakennetta myös Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY (nk. ammattipätevyysdirektiivi) näkökulmasta, sillä direktiivissä säädetään kätilön ja yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitajan koulutuksen vähimmäisvaatimuksista koulutuksen sisältöä ja rakennetta koskien, ja ammatit kuuluvat direktiivin koulutuksen vähimmäisvaatimusten yhteensovittamiseen perustuvan tunnustamisen eli niin kutsutun automaattisen tunnustamisjärjestelmän piiriin.

Ensihoitajien ja terveydenhoitajien koulutusrakenteille ei ole kätilökoulutuksen kaltaisia ammattipätevyysdirektiivin asettamia vaatimuksia. Näiden osalta esiin on noussut tarve kehittää tutkintorakennetta niin, että sairaanhoitajakoulutuksen aiemmin suorittaneet voisivat päteviytyä ensihoitajan ja terveydenhoitajan tehtäviin muulla tavoin, kuin suorittamalla toisen saman tasoisen tutkinnon.

Koska edellä mainittuihin tutkintoihin (kätilö, ensihoitaja, terveydenhoitaja) ei ole tällä hetkellä olemassa muuta koulutuspolkua kuin AMK-tutkinnon suorittaminen, joutuu esimerkiksi terveydenhoitajaksi haluava aiemmin sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittanut henkilö suorittamaan toisen saman tasoisen ammattikorkeakoulututkinnon (terveydenhoitaja (AMK)) päteviytyäkseen terveydenhoitajan tehtäviin. Käytännössä korkeakoulu voi lukea hyväksi aiemman tutkinnon (sairanhoitaja (AMK)), jolloin hakija suorittaa vain terveydenhoitajakoulutuksen opinnot. Hänelle kuitenkin myönnetään tutkinnon suorittamisesta terveydenhoitaja (AMK) -tutkinto (joka siis pitää sisällään sairaanhoitajakoulutuksen). Tällainen päällekkäisten tutkintojen suorittaminen ei ole koulutuspolitiikan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Sairanhoitaja-diakonissakoulutuksen tutkintorakennetta selkeytettiin vuonna 2020. Jatkossa tutkintoon sisältyvät teologiset, kirkon ja seurakunnan työhön sekä diakoniaan liittyvät opinnot ovat 60 opintopisteen laajuiset. Diakonissaksi on mahdollista päteviytyä myös sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittamisen jälkeen suorittamalla kirkkohallituksen päätöksessä säädetty edellä mainitut vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot (Kirkon säädöskokoelma 141).

2.4.2 Kätilökoulutus

2.4.2.1 Nykytila ja sen ongelmat

Kätilökoulutuksen rakenteen kehittäminen on ollut esillä jo useamman vuoden ajan. Kätilökoulutuksen malleista ja muista kaksoistutkinnoista on käyty keskustelua korkeakoulujen kanssa osana korkeakouludialogia vuosina 2014–2015. Kätilöiden koulutusmallin

kehittämiselle on erityinen tarve, koska kyseessä on säännelty ammatti, jonka koulutuksen vähimmäisvaatimusten yhteensovittamiseen perustuvasta tunnustamisjärjestelmästä (niin kutsuttu automaattisen tunnustamisen periaate) säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa direktiivissä (2005/36/EY, ammattipätevyysdirektiivi). Ammattipätevyysdirektiivillä säännellään muun muassa sairaanhoitaja- ja kättilökoulutuksen sisältöjä ja rakennetta.

Suomi on ilmoittanut implementoidessaan direktiivin, että suomalainen kättilökoulutus vastaa koulutuksen vähimmäisvaatimuksia, jolloin tutkinto tunnustetaan automaattisesti artiklan 40 ja 41 nojalla.

2.4.2.2 Kättilökoulutukselle asetut vaatimukset

Kättilöt ja yleissairaanhoidosta vastaavat sairaanhoitajat kuuluvat ammattipätevyysdirektiivin automaattisen tunnustamisjärjestelmän piiriin. Kunkin EU:n jäsenvaltion on tunnustettava direktiivin liitteen V kohdassa 5.5.2 luetellut kättilön muodollista pätevyyttä osoittavat asiakirjat, jotka täyttävät 40 artiklan vaatimukset kättilön koulutuksesta ja liitteen V kohtaan 5.5.1 sisältyvät koulutusohjelman vähimmäisvaatimukset ja jotka ovat 41 artiklan mukaisia.

Ammattipätevyysdirektiivin 40 artiklassa säädetään kättilön koulutuksesta. Sen 1. alakohdan ensimmäisen momentin mukaan:

”Kättilön koulutuksen on käsitettävä yhteensä vähintään yksi seuraavista koulutusohjelmista:

- a) täysipäiväinen kättilön koulutusohjelma, johon kuuluu vähintään kolmen vuoden teoreettiset ja käytännölliset opinnot (linja I) ja joka käsittää vähintään liitteessä V olevassa 5.5.1 kohdassa olevan ohjelman;
- b) täysipäiväinen kättilön koulutusohjelma, joka kestää 18 kuukautta (linja II) ja käsittää vähintään liitteessä V olevassa 5.5.1 kohdassa olevan ohjelman siltä osin, mikä ei ole kuullut yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan koulutuksen yhteydessä annettuun vastaavaan opetukseen.”

Artiklan 2. alakohdan mukaan:

”Kättilön koulutukseen pääsyn edellytyksenä on oltava, että yksi seuraavista ehdoista täyttyy:

a) hakija on linjan I tapauksessa suorittanut vähintään 12 vuoden yleissivistävät kouluopinnot tai hänellä on kättilön koulutukseen pääsyyn oikeuttava todistus vastaavan tason kokeen suorittamisesta hyväksytysti;

b) hakijalla on linjan II tapauksessa liitteessä V olevassa 5.2.2 kohdassa tarkoitettu yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja.”

Direktiivin 41 artiklassa säädetään kättilön muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tunnustamista koskevista edellytyksistä, joiden mukaan direktiivin liitteessä V olevassa 5.5.2 kohdassa tarkoitettu kättilön muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja on tunnustettava automaattisesti 21 artiklan nojalla, jos se täyttää yhden seuraavista edellytyksistä: ”

a) täysipäiväinen kättilön koulutus on kestänyt vähintään kolme vuotta, joka voidaan lisäksi ilmoittaa vastaavina ECTS-pisteinä, koulutukseen on sisällynyt vähintään 4 600 tuntia teoreettista ja käytännön opetusta ja vähintään kolmasosa vähimmäiskestosta on ollut kliinistä opetusta;

b) täysipäiväinen kättilön koulutus on kestänyt vähintään kaksi vuotta ja vähintään 3 600 tuntia, joka voidaan lisäksi ilmoittaa vastaavina ECTS-pisteinä, ja sen edellytyksenä on liitteessä V olevassa 5.2.2 kohdassa tarkoitettu yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja;

c) täysipäiväinen kättilön koulutus on kestänyt vähintään 18 kuukautta ja vähintään 3 000 tuntia, joka voidaan lisäksi ilmoittaa vastaavina ECTS-pisteinä, sen edellytyksenä on liitteessä V olevassa 5.2.2 kohdassa tarkoitettu yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja ja sen jälkeen on vuoden ajan harjoitettu ammattiin liittyviä tehtäviä, mistä kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet todistuksen. Todistuksella on osoitettava, että sen haltija on kättilön muodollista pätevyyttä osoittavan asiakirjan saatuaan harjoittanut tyydyttävästi kaikkea kättilötoimeen kuuluvaa toimintaa tätä tarkoitusta varten hyväksytyssä sairaalassa tai muussa terveydenhuollon laitoksessa vastaavan ajan.”

2.4.2.3 Kättilökoulutuksen rakenne Suomessa

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnon, johon liitetään tutkintonimike kättilö (AMK) laajuus on 270 opintopistettä. Kyseessä on niin kutsuttu kaksoistutkinto, eli koulutuksesta annetaan sekä kättilön että sairaanhoitajan tutkinto. Kättilöt saavat sekä sairaanhoitajan että kättilön laillistuksen.

Kaksoistutkinnoista ei ole säädetty ammattikorkeakoululainsäädännössä vaan ne perustuvat ammattikorkeakoulujen käytäntöihin. Lainsäädännön näkökulmasta

opiskelijat otetaan suorittamaan tiettyä ammattikorkeakoulututkintoa/tiettyjä ammattikorkeakoulututkintoja ja tutkinto/tutkinnot myönnetään opiskelijalle, joka on suorittanut kyseistä tutkintoa koskevat ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaiset tutkintovaatimukset.

Kätilön ammatillisen osaamisen kuvauksen mukaan kätilön tutkinnon laajuus on 270 opintopistettä ja kesto 4,5 vuotta. Kätilö (AMK) -tutkinto sijoittuu tasolle 6 kansallisessa tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksessä. Koulutuksessa on kätilötyön ammattiopinnot 90 opintopistettä. Kätilön ammatillinen osaaminen rakentuu kätilön, sairaanhoitajan ja ammattikorkeakoulututkintojen yhteisestä ammatillisesta osaamisesta, joka luo perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun laajuus on yhteensä 135 opintopistettä, joka sisältää 15 opintopisteen laajuisen opinnäytetyön. Harjoittelusta vähintään 60 opintopistettä toteutetaan kätilötyön ammattiopinnoissa. Kätilön ammattiopintoihin sisältyy myös 5 opintopisteen laajuinen kehittämistyö.

Direktiivin automaattisen tunnustamisen vaatimusten ja rakennevaihtoehtojen täyttymisen arvioinnissa on otettava huomioon seuraavia asioita. Yksinkertaistettuna kätilökoulutuksessa olisi kolme perusmallia, joko

- täysipäiväinen kätilön koulutus, joka on kestänyt vähintään 3 vuotta (väh. 4600 h)
- todistus sairaanhoitajakoulutuksen suorittamisesta, jonka jälkeen suoritetaan täysipäiväinen kätilön koulutusohjelma 2 vuotta (väh. 3600 h) tai
- todistus sairaanhoitajakoulutuksen suorittamisesta, jonka jälkeen suoritetaan täysipäiväinen kätilön koulutusohjelma 18 kk (väh. 3000 h), minkä jälkeen 1 vuoden ammattiin liittyvien tehtävien harjoittaminen (+ todistus)

Suomessa todistus myönnetään samaan aikaan sairaanhoitajakoulutuksen ja kätilökoulutuksen suorittamisesta, eikä sairaanhoitajakoulutuksen suorittaminen ole edellytyksenä kätilökoulutukseen hakeutumiselle.

Kätilökoulutuksen laajuus on 270 opintopistettä, eli 4,5 vuotta. Yleissairaanhoidon osuus sairaanhoitajakoulutuksessa on vähintään 180 opintopistettä (3 vuotta). Tällöin laskennallisesti kätilö (AMK) -tutkintonimikkeeseen johtavassa koulutuksessa on 90 opintopistettä (1,5 vuotta) kätilökoulutusta. Suomessa laillistaminen ei edellytä ammattikokemusta (1 vuosi).

Ammattikorkeakouluasetuksen 3 §:ssä säädetään opintojen mitoituksesta ja laajuudesta. Opintojen mitoituksen peruste on opintopiste. Opintojaksot pisteytetään niiden edellyttämän työmäärän mukaan. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin

vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä. Tämä edellyttää sitä, että poikkeavat tuntimäärävaatimukset huomioidaan opetussuunnitelmatyössä.

2.4.2.4 Kätilöiden liikkuvuus

Kätilökoulutus voidaan tunnistaa myös yleisen tunnustamisen järjestelmän puitteissa, jolloin tunnustaminen ei ole automaattista, vaan vastaanottava jäsenvaltio voi määrätä tunnustamisen edellytykseksi korvaavan toimenpiteen (kelpoisuuskoe ja/tai sopeutumisaika). Suomessa on kuitenkin ollut lähtökohtana, että koulutuksemme olisivat automaattisen tunnustamisen piirissä, jolloin niiden tulee täyttää ammattipätevyysdirektiivin automaattisen tunnustamisen edellytykset. Komission säänneltyjen ammattien tietokannan tilastotietojen mukaan vuosina 2010–2019 160 Suomessa ammattipätevyden hankkinutta kätilöä on hakenut ammattipätevyden tunnustamista toisessa EU tai ETA-valtiossa. Näistä 146 on saanut myönteisen päätöksen automaattisen tunnustamisjärjestelmän nojalla ja 7 myönteisen päätöksen yleisessä tunnustamisjärjestelmässä ilman korvaavia toimenpiteitä. Yksi hakija oli saanut kielteisen päätöksen automaattisen tunnustamisjärjestelmän nojalla. Kuuden hakemuksen osalta ei ollut tietoa lopullisesta ratkaisusta. Kätilöitä tunnustettiin eniten Ruotsissa, Norjassa ja Iso-Britanniassa.

2.4.2.5 Vuonna 2015 julkaistut selvityshenkilöiden ehdotukset

Vuonna 2015 arvioitiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta kätilö (AMK) -tutkintonimikkeeseen johtavan koulutuksen rakennetta vertaamalla kuutta rakennevaihtoehtoa. Kätilökoulutuksen rakennevaihtoehdot ja arviot direktiivin vaatimusten täytymisestä ovat taulukossa 11. Jokainen rakennevaihtoehto arvioitiin 16 kriteerin mukaisesti. Kriteerit liittyivät vaihtoehdon sijoittumiseen koulutusrakenteeseen, koulutuksen laajuuteen ja harjoitteluun, koulutuksen rahoitukseen ja maksulliseen, opintososiaalisiin etuuksiin, ammattikorkeakoululainsäädäntöön, laillistamiseen, tutkinnon tunnustamiseen, palvelujärjestelmän edellyttämään osaamiseen, nykytilanteeseen ja ulkomaisiin malleihin vertaamiseen sekä vaihtoehdon vahvuuksiin ja heikkouksiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on sittemmin arvioinut, että osa selvityshenkilöiden esittämistä malleista (II, III) ei täytä rakenteen osalta ammattipätevyysdirektiivin vaatimuksia, koska näissä malleissa koulutukseen pääsyn edellytyksenä ei ole sairaanhoitajan koulutus.

Taulukko 11. Yhteenveto kätilökoulutuksen vaihtoehdoista I–VI. Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:11

	Vaihtoehto	Direktiivin vähimmäisvaatimukset	Tutkinto ja laillistaminen	Direktiivin vaatimusten täytyminen
I	Kätilökoulutus, 180 tai 210 op	Artikla 41 kohta a: 3 vuotta ja 4 600 tuntia	Kätilö (AMK) Laillistus: kätilö	180 op vastaa 3 vuotta ja 4 800 tuntia. 210 op vastaa 3,5 vuotta ja 5 600 tuntia. Täyttyvät
II	Sairaanhoitajakoulutus ja kätilökoulutus, yhteensä 270 op, vuoden työkokemus kätilön tehtävissä	Artiklan 41 kohta c: 18 kk ja 3 000 tuntia, vuoden työkokemus	Kätilö (AMK) Laillistus: kätilö ja sairaanhoitaja Valviran todistus vuoden työkokemuksesta	90 op:n kätilökoulutus vastaa 18 kk:a ja 2 400 tuntia. Sairaanhoitajakoulutuksen ja kätilökoulutuksen yhteiset 30 op:n opinnot vastaavat 800 tuntia. Yhteensä 3 200 tuntia. Täyttyvät
III	Sairaanhoitajakoulutus ja kätilökoulutus, yhteensä 300 op	Artiklan 41 kohta b: 2 vuotta ja 3 600 tuntia	Kätilö (AMK) Laillistus: kätilö ja sairaanhoitaja	120 op vastaa 2 vuotta ja 3 200 tuntia. Sairaanhoitajakoulutuksen ja kätilökoulutuksen yhteiset 30 op:n opinnot vastaavat 800 tuntia. Yhteensä 4 000 tuntia. Täyttyvät
IV	Kätilön erikoistumiskoulutus, 120 op sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen	Artiklan 41 kohta b: 2 vuotta ja 3 600 tuntia	Ei kätilön tutkintoa Laillistus: kätilö	120 op vastaa 2 vuotta ja 3 200 tuntia. Jos säädetään, että 1 vuosi ja 60 op vastaa 1 800 tuntia, 120 op vastaa 3 600 tuntia. Täyttyvät
V	Kätilökoulutus ylempänä AMK-tutkintona, 120 op	Artiklan 41 kohta b: 2 vuotta ja 3 600 tuntia	Kätilö (ylempi AMK) Laillistus: kätilö	120 op vastaa 2 vuotta ja 3 200 tuntia. Jos säädetään, että 1 vuosi ja 60 op vastaa 1 800 tuntia, 120 op vastaa 3 600 tuntia. Täyttyvät
VI	Sairaanhoitajakoulutus, 210 op ja kätilökoulutus 90 op, yhteensä 300 op	Artiklan 41 kohta b: 2 vuotta ja 3 600 tuntia	Sairaanhoitaja (AMK) ja kätilö (AMK) Laillistus: sairaanhoitaja ja kätilö	90 op vastaa 2 400 tuntia. Sairaanhoitajakoulutuksen 30 op:n suuntaavat opinnot 800 tuntia. Yhteensä 3 200 tuntia. Eivät täyty

Kätilökoulutuksen kuutta rakennevaihtoehtoa arvioitaessa hankalaksi asiaksi muodostui EU-direktiivin vaatimus koulutuksen tuntimääristä. Komission edustajan mukaan ammatti-pätevyysdirektiivin 2013/55/EU artiklaan 41 kirjatut tuntimäärät ja vuodet ovat velvoittavia ja ne voidaan ilmaista myös ECTS-pisteinä.

Vaikka kuulemisten perusteella ei löytynyt selkeää yhteistä käsitystä parhaaksi kätilökoulutuksen toteuttamismalliksi, sidosryhmien mukaan kätilökoulutuksen tulee sisältää sairaanhoitajalta edellytetty osaaminen. Vaihtoehdossa I kätilökoulutus ei sisällä sairaanhoitajan osaamista. Vaihtoehdossa II direktiivien vaatimusten edellyttämän vuoden työskentelyn järjestäminen kätilön tehtävissä tutkinnon jälkeen osoittautui hankalaksi muiden ohella työkokemuksen saamiseksi artiklan 42 mukaisista tehtävistä. Vaihtoehtojen III ja VI, joissa koulutuspuite muodostuisi viisi vuotta, ei arvioitu vastaavan eurooppalaisia linjauksia Bolognan prosessin mukaisista Bachelor-tason tutkinnoista. Vaihtoehdon VI ei arvioitu myöskään täyttävän direktiivin vaatimuksia kätilökoulutuksen laajuudesta. Vaihtoehdon IV mukainen kätilökoulutuksen järjestäminen erikoistumiskoulutuksena edellyttäisi rahoituksen ja lainsäädännön muutostarpeiden laajempaa tarkastelua.

Kätilökoulutuksen kuuden rakennevaihtoehdon arvioinnin perusteella selvityshenkilöt ehdottivat kätilökoulutuksen järjestämistä vaihtoehdon V mukaisesti ylempänä ammattikorkeakoulututkintona. Selvityksen mukaan kätilö (ylempi AMK) -tutkinto profiloituu kliinisen hoitotyön asiantuntijan osaamiseen ja vastaa maisteritasoista Advanced Nurse Practitioner -tehtävänkuvaa sekä noudattaisi muissa Pohjoismaissa tehtyjä linjauksia. Kätilökoulutus ylempänä ammattikorkeakoulututkintona ja EU-direktiivit täyttävänä kaksivuotisena koulutuksena edellyttäisi ammattikorkeakouluista annettuun lainsäädäntöön muutoksia ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuudesta ja 60 opintopistettä vastaavan työpanoksen poikkeavasta laajuudesta tunteina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti laajan lausuntokierroksen selvityshenkilöiden esityksistä. Lausunnonantajat olivat yksimielisiä siitä, että sairaanhoitajan osaaminen on kuuluttava kätilön ammattitaitoon ja koulutukseen. Lausunnonantajien kannat erosivat siinä, kannattivatko he koulutuksen toteuttamista ylempänä ammattikorkeakoulututkintona.

2.5 Pitkät ja päällekkäiset koulutuspolut, nykytilan ja haasteiden kuvaus

2.5.1 Nykytilan haasteet

Korkeakouluissa sekä uusissa opiskelijoissa että tutkinnon suorittaneissa on huomattava määrä henkilöitä, joilla on aiemmin suoritettu sosiaali- ja terveystieteiden suuntautuvaa

korkeakoulututkinto. Tätä kutsutaan jatkossa päällekkäisen korkeakoulutuksen suorittamiseksi. Tässä raportissa päällekkäisellä koulutuksella tarkoitetaan koulutuksen päällekkäisyyttä korkeakoulutuksen rakenteen tasolla eli saman alan koulutukseen, joka on suoritettu samalla koulutustasolla, eli esimerkiksi kahden korkeakoulujen ensimmäisen syklin (alemman korkeakoulututkinto, ammattikorkeakoulututkinto) eli saman tasoisen koulutuksen suorittamista. Päällekkäisellä koulutuksella ei tarkoiteta sitä, että koulutuksen sisällöt olisivat samat. Jäljempänä tässä raportissa esitellään, mihin tutkintoihin päällekkäinen tutkintokoulutus liittyy. Kahden saman tasoisen tutkinnon suorittaminen on yleisempää sote-alalla, kuin muilla ammattikorkeakoulujen koulutusaloilla.

Sosiaalialan ja terveysalan osaamista tuotetaan sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistoissa. Alojen pitkät ja päällekkäiset koulutuspolut liittyvät pääosin kahteen ilmiöön:

- opiskelijat siirtyvät ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen yliopistokoulutukseen
- opiskelijat siirtyvät ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen suorittamaan toista ammattikorkeakoulututkintoa, erityisesti sairaanhoitajakoulutuksesta johonkin kaksoistutkintoon

Toisen asteen ammatillinen tutkinto antaa hakukelpoisuuden korkeakoulujen alempaan tutkintoon johtavaan koulutukseen. Erityisesti ammattikorkeakoulutuksen aloittaneissa on henkilöitä, jotka ovat siirtyneet koulutukseen ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen. SOTEKO-hankkeen tehtäväksiintoon ei sisälly toiselta asteelta korkeakoulutukseen tapahtuvan siirtymän tarkastelu. Kyseessä ei siis ole tässä väliraportissa käsitelty päällekkäinen koulutus, sillä toisen asteen koulutus on koulutusjärjestelmässä tasoltaan korkeakoulutusta alempaa ja hakukelpoisuuden tuottavaa koulutusta.

Suomen tutkintojen viitekehys kuvaa kansalliseen koulutusjärjestelmäämme kuuluvat tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet. Viitekehys kattaa muun muassa yleissivistävän koulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen. Kansallisesta tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehuksesta säädetään laissa (93/2017) ja valtioneuvoston asetuksessa (120/2017).

Tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet on sijoitettu kahdeksalle tasolle niiden edellyttämän osaamisen perusteella. Kunkin tason tuottama osaaminen on määritelty valtioneuvoston asetuksessa, ja kuvaukset vastaavat eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten vaatavuustasoja. Tiedot on haettu opetushallituksen nettisivuilta.¹⁴

14 oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehukset

taso 2: perusopetuksen oppimäärä sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)

taso 3: lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA), ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) ja taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä

taso 4: lukion oppimäärä ja ylioppilastutkinto, ammatilliset perustutkinnot ja ammattitutkinnot, rikosseuraamusalan tutkinto, pelastajatutkinto, hätäkeskuspäivystäjätutkinto, rajavartijan peruskurssi ja aliupseerin perustason opintokokonaisuus

taso 5: erikoisammattitutkinnot, alipäälystötutkinto (pelastusala), lennonjohdon perustutkinto sekä aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuus ja aliupseerin mestaritason opintokokonaisuus

taso 6: ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt sekä kirkon erityiskoulutukset ja pastoraalitutkinto

taso 7: ylemmät korkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat ylemmän korkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt sekä ylempi pastoraalitutkinto, esiupseerikurssi, sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot ja rajatun lääkkeenmäärittämisen erikoispätevyys

taso 8: yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot (lisensiaatin tutkinnot ja tohtorin tutkinnot), yleisesikuntaupseerin tutkinto, erikoiseläinlääkärin tutkinto, erikoislääkärikoulutus ja erikoishammaslääkärikoulutus.

SOTEKO-hanketyöryhmä on päättänyt asettaa alatyöryhmät käsittelemään sosiaalialan ja terveysalan koulutuspolkujen sujuvoittamista ammattikorkeakoulutuksesta yliopistokoulutukseen. Lisäksi SOTEKO-hanketyöryhmä on asettanut alatyöryhmän käsittelemään niin kutsuttujen kaksoistutkintojen eli ensihoitajakoulutuksen, kättilökoulutuksen ja ensihoitajakoulutuksen kehittämistä. Tässä luvussa kuvataan koulutuspolkujen nykytilaa, niiden rakentamisen liittyviä reunaehtoja ja haasteita. SOTEKO-hanketyöryhmän ehdotusten ja johtopäätösten on tarkoitus valmistua vuonna 2022.

Hallitusohjelmassa ja koulutuspoliittisessa selonteossa tavoitteeksi on asetettu, että vuonna 2030 vähintään 50 % nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Tavoite-tilassa yli puolen väestöstä pitäisi siirtyä korkeakoulutukseen pääosin ennen 21 ikävuotta, jotta tutkintoja saataisiin suoritettua pääosin 25 ikävuoteen mennessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammatit ovat säänneltyjä ammatteja. Sosiaali- ja terveysalalla ammattioikeuksien saaminen edellyttää tietyn tutkinnon suorittamista. Terveydenhuollon ammatinharjoittamisoikeuksista säädetään lailla (559/1994) ja asetuksella (564/1994) terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuksista säädetään lailla (817/2015) ja asetuksella (153/2016) sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Sosiaali- ja terveysalalla on lisäksi alan toimintaa ohjaavaa lainsäädäntöä, johon sisältyy tehtäväkohtaisia kelpoisuusmäärittelyjä. Sosiaali- ja terveysalalla on ammatteja, joissa on yleistä, että osalla kaikista ammattilaisista on kokonaisuudessaan yhteensä muodollisesti 7–9 vuoden laajuinen koulutus, vaikka kelpoisuuden näihin tehtäviin antaa yleensä 4- tai 5-vuotinen koulutus. Koulutuksen aikana tehtävät aiempien opintojen hyväksiluvut lyhentävät muodollista koulutusaikaa. Esimerkiksi hoitotieteissä on yliopistojen yhteinen linjaus siitä, että soveltuvasta ammattikorkeakoulututkinnosta saa 100–120 opintopisteen hyväksiluvun kandidaatintutkintoon. Kaksoistutkinnoissa on yleistä, että aiemmin suoritetusta sairaanhoitajakoulutuksesta hyväksiluetaan tutkintoon 180 opintopistettä. Sosiaalityössä hyväksiluetavien opintojen määrä vaihtelee, mutta yliopistot keskustelevat käytäntöjen yhtenäistämistä.

Koulutuspolut, esimerkkejä:

- Koulutuspolku sairaanhoitajasta terveydenhoitajaksi, koulutuksen muodollinen pituus: Sairaanhoitaja 3,5 v. + Terveydenhoitaja 4 v. = 8,5 vuotta
- Koulutuspolku sairaanhoitajasta kätilöksi, koulutuksen muodollinen pituus: Sairaanhoitaja 3,5 v. + Kätilö 4,5 v. = 9 vuotta
- Koulutuspolku sosionomista sosiaalityöntekijäksi, valinta molempiin sykleihin, koulutuksen muodollinen pituus: Sosionomi 3,5 v. + kandidaatin tutkinto (sosiaalityö) 3 v. + maisterin tutkinto (sosiaalityö) 2 v. = 8,5 vuotta

Koulutuspolku sairaanhoitajasta/terveydenhoitajasta/ensihoitajasta/kätilöstä terveystieteen maisteriksi, valinta molempiin sykleihin, koulutuksen muodollinen pituus:

- Sairaanhoitaja 3,5 v. + kandidaatin tutkinto (terveystiede) 3 v. + maisterin tutkinto (terveystiede) 2 v. = 8,5 vuotta
- Terveydenhoitaja/ensihoitaja 4 v. + kandidaatin tutkinto (terveystiede) 3 v. + maisterin tutkinto (terveystiede) 2 v. = 9 vuotta
- Kätilö 4,5 v. + kandidaatin tutkinto (terveystiede) 3 v. + maisterin tutkinto (terveystiede) 2 v. = 9,5 vuotta

Kuten aiemmin mainittiin, edellä kuvatut muodolliset koulutuspituuudet voivat olla tosiasiassa lyhyempiä, jos aiemmasta ammattikorkeakoulututkinnosta tehdään hyväksilukuja uuteen tutkintoon. Koulutuspolut ovat jonkun verran lyhyempiä silloin, kun aiemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet valitaan pelkästään ylempään

korkeakoulututkintoon. Tällöin koulutuspolkua pidentää ammattikorkeakoulututkinnon kandidaatintutkintoa pidempi laajuus ja yliopiston mahdollisesti edellyttämät lisäopinnot. Kaikki yliopistot eivät vaadi lisäopintoja terveystieteiden maisterin tutkinnon valinnoissa.

- Koulutuspolku sosionomista sosiaalityöntekijäksi, valinta maisterin tutkintoon, koulutuksen pituus: Sosionomi 3,5 vuotta + 1–1,5 vuotta yliopiston vaatimat lisäopinnot + maisterin tutkinto (sosiaalityö) 2 vuotta = 7 vuotta
- Koulutuspolku sairaanhoitajasta terveystieteen maisteriksi, valinta maisterin tutkintoon, koulutuksen pituus: Sairaanhoitaja 3,5 vuotta + 1 vuosi yliopiston vaatimat lisäopinnot + maisterin tutkinto (terveystiede) 2 vuotta = 6,5 vuotta

Luettavuuden vuoksi jatkossa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin viitataan siten, että esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon, sairaanhoitaja (AMK) tutkintonimikkeeseen johtavasta koulutuksesta käytetään käsitettä sairaanhoitajakoulutus.

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten koulutusmyönteisyys on vahvuus alan kehittämiseksi. Koulutuskysynnän kohdistuminen tutkintoon johtavaan koulutukseen vie kuitenkin koulutusmahdollisuuksia muun muassa niiltä, joilla ei ole lainkaan korkeakoulututkintoa. Päälekkäisten tutkintojen suorittaminen vähentää myös sosiaali- ja terveysalalle koulutettavien määrää ja vaikeuttavat osaltaan osaavan työvoiman rekrytointia, koska koulutukset kasaantuvat osittain jo alan tehtävissä toimiville henkilöille.

Sosiaali- ja terveysalalla suoritettu uusi korkeakoulututkinto johtaa usein uuteen sääntelyyn ammattiin. Päälekkäisten tutkintojen suorittaminen johtuu osin siitä, ettei sääntelyihin ammatteihin ole muita koulutuspolkuja, kuin uuden tutkinnon suorittaminen. Vuonna 2020 sote-alan ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta paikan vastaanottaneista 3,4 %:lla (378 henkeä) oli aiempi sote-alan ammattikorkeakoulututkinto. Korkeakoulutetut suorittavat myös sosiaali- ja terveysalalle suuntautuvia toisen asteen ammatillisia tutkintoja, erityisesti ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, lisätäkseen osaamistaan sosiaali- ja terveysalalla.

2.5.2 Opiskelijavalinnan käytännöt

Tutkintokoulutuksen päällekkäisyyteen vaikuttaa opiskelijavalinta ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen. Korkeakouluilla on laaja autonomia päättää opiskelijavalinnan kriteereistä ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta eli opintojen ja muulla tavoin osoitetun osaamisen hyväksilukemisesta.

Yliopistoissa opiskelija otetaan suorittamaan sekä alemmaa että ylempää korkeakoulututkintoa, jompaakumpaa näistä tutkinnoista, jatkotutkintoa tai erikoistumiskoulutusta. Ammattikorkeakoulussa opiskelijat otetaan suorittamaan ammattikorkeakoulututkintoa, ylempää ammattikorkeakoulututkintoa tai erikoistumiskoulutusta.

Hakijat voidaan erilaisen koulutustaustan perusteella jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin. Yhteishaussa ensikertalaisille on varattava osa paikoista. Samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita. Yliopistojen osalta jonkin kieliryhmän koulutustarpeen turvaamiseksi voidaan yhdenmukaisista valintaperusteista rajoitusti poiketa. Korkeakoulukelpoisuus on lain mukaan hyvin monenlaisten tutkintojen suorittajilla ja toisaalta laki ohjaa valintaperusteita varsin väljästi.

Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi se, joka on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon, tai se, jolla ammattikorkeakoulu katsoo muutoin olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä on lisäksi vähintään kahden vuoden työkokemus asianomaiselta alalta ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon jälkeen.

Pelkästään ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut soveltuvan alemman korkeakoulututkinnon; soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon; taikka soveltuvan ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin. Yliopisto voi edellyttää, että pelkästään ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin opiskelijaksi otettu henkilö suorittaa enintään yhden vuoden opintoja edellyttävän määrän täydentäviä opintoja koulutuksessa tarvittavien valmiuksien saavuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveysalalla niin kutsutun Bolognan prosessin mukainen siirtyminen korkeakoulututkintojen ensimmäisen syklin (ammattikorkeakoulututkinto tai alempi korkeakoulututkinto) ja toisen syklin välillä (ylempi ammattikorkeakoulututkinto tai ylempi korkeakoulututkinto) ei toteudu kaikkien alojen koulutuksissa. Bolognan prosessin tavoitteena on, että opiskelijat voisivat liikkua korkeakoulusta toiseen siten, että ensimmäisen syklin tutkinnon suorittaneet valittaisiin suorittamaan suoraan toisen syklin tutkintoa. Yliopistojen kaksiportaista tutkintorakennetta koskevat säädökset tulivat voimaan jo vuonna 2005. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja korkeakoulut ovat sopineet jo sopimuskaudella 2017–2020¹⁵, että korkeakoulut luopuvat pääsääntöisesti siltaopinnoista, mutta tavoite ei ole vielä toteutunut sosiaali- ja terveysalalla.

15 okm.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset

Korkeakoulujen aiemmin suoritettujen opintojen hyväksilukemisen ja opiskelijavalinnan käytännöistä on tehty kyselyyn perustuva selvitys. Selvityksen tulokset ovat tämän väli-raportin liitteenä. Tässä muistiossa on esitetty vain esimerkinomaisesti joitakin tiedossa olevia suuntaviivoja eräiden tutkintojen käytännöistä.

Terveystieteisiin kuuluvassa hoitotyön pääaineessa on tavallista, että valittaessa opiskelijoita suorittamaan kandidaatin ja maisterin tutkintoa, yliopisto on määritellyt hakukelpoisuuden edellytykseksi soveltuvan terveystalan ammattikorkeakoulututkinnon tai opisto-asteen tutkinnon.

Sosiaalityössä pelkän maisterin tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijavalinnoissa hakukelpoisuudeksi on usein määritelty kandidaatintutkinto, maisterintutkinto, ammattikorkeakoulututkinto tai vastaava ulkomailta suoritettu tutkinto. Lisäksi vaatimuksena on usein, että tutkintoon tulee sisältyä suoritettu ja kokonaisuutena arvioitu sosiaalityön aineopintokokonaisuus vähintään hyvin tiedoin. Em. tiedot perustuvat vuoden 2021 keväällä toteutettuun opintopolku.fi -palveluun tehtyyn katsaukseen.

Joissain ammattikorkeakoulujen hakukohteissa hakeutumisen edellytyksenä voi olla aiemmin suoritettu korkeakoulututkinto. Esimerkiksi terveydenhoitajakoulutuksessa on omia hakuväyliä sairaanhoitajakoulutuksen aiemmin suorittaneille. Osa ammattikorkeakouluista toteuttaaakin terveydenhoitajien koulutusta sairaanhoitajille ja kättilöille niin kutsuttuna muuntokoulutuksena. Tällöin sairaanhoitajataustaiset suorittavat vain 60 opintopisteen laajuisen kokonaisuuden ja 180 op sairaanhoitajatutkinnosta hyväksiluetaan tutkintoon.

Sairaanhoitajat suorittavat paljon terveystieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoja hoitotieteen pääaineessa. Terveystieteissä on myös muita pääaineita. Sosiaali- ja terveystieteiden alalla on myös ammattikorkeakoulututkintoja, joille ei ole selvää koulutusväylää yliopistossa. Esimerkiksi monille kuntoutusalan tutkinnon suorittaneille ei ole selvää ylempään korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta.

2.5.3 Hyväksilukeminen

Hyväksilukemisesta säädetään ammattikorkeakoululain (932/2014) 37 §:n 2 momentissa seuraavasti:

”Opiskelija saa tutkintoa tai erikoistumiskoulutusta suorittaessaan ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamiaan opintoja sekä korvata tutkintoon tai erikoistumiskoulutukseen kuuluvia opintoja muilla samantasoilla opinnoilla. Opiskelija saa ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea

hyväkseen sekä korvata tutkintoon tai erikoistumiskoulutukseen kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella.”

Hyväksilukemisesta säädetään yliopistolain (558/2009) 44 §:n 3 momentissa seuraavasti:

”Opiskelija saa tutkintoa tai erikoistumiskoulutusta suorittaessaan yliopiston päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamiaan opintoja sekä korvata tutkintoon tai erikoistumiskoulutukseen kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa yliopiston päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon tai erikoistumiskoulutukseen kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella.”

Lähtökohtana on, että hyväksiluettavat opinnot ovat samantasoisia opintoja. Toisen asteen tutkinto tuottaa hakukelpoisuuden korkeakoulututkintoon ja on tasoltaan alempi, kuin korkeakoulututkinto.

Korkeakouluissa hyväksiluetaan aiemmasta sote-alan korkeakoulututkinnosta opintopisteitä eri tavoin. Joissain tapauksissa aiemmin suoritettu tutkinto hyväksiluetaan kokonaan, jolloin opiskelija suorittaa esimerkiksi vain 60 opintopistettä (esim. sairaanhoitajan tutkinnon hyväksilukeminen terveydenhoitajan tutkintoon, ks. jäljempänä muuntokoulutus) Joissakin saman alan koulutuksissa hyväksilukemista tehdään huomattavasti vähemmän (sosionomikoulutuksen hyväksilukeminen osaksi sosiaalityön pääaineen kandidaatin ja maisterin tutkinnon koulutusta). Hyväksilukemisen käytäntöjä on selvitetty tarkemmin hankkeen kuluessa. Yhteenvedo korkeakouluille suunnatun kyselyn tuloksista on tämän väliraportin liitteenä (liite 1).

Hyväksiluettavien opintojen enimmäismäärää ei sinänsä ole rajoitettu. Säädökset ja suositukset viittaavat kuitenkin opintojen, ei kokonaisten tutkintojen hyväksilukemiseen. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamiseen liittyvää lainsäädäntöä ei yleensä ole sovellettu siten, että kokonainen tutkinto hyväksiluetaan.

Opetusministeriön (2007) *Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa* -työryhmäraportin mukaan korkeakoulut ovat määritelleet joitakin yleisiä hyväksilukemisen sisällöllisiä suuntaviivoja. Useat korkeakoulut ovat linjanneet, että tutkintoon voi sisällyttää hyväksiluettuja opintoja vain sellaisen määrän, joka ei ylitä tutkinnon laajuutta suoritettujen opintojen kanssa. Kun hyväksiluettaville opinnoille on määrätty enimmäismäärä, on se usein enintään puolet opinnoista. Opetusministeriön työryhmän vuonna 2007 antaman suosituksen mukaan korkeakoulujen tulee määritellä, miten suuri osa tutkinnosta tulee olla tutkinnon myöntävässä korkeakoulussa suoritettua.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifin ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen työryhmämuistion *Oppimisesta osaamiseen: Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen* (2009) mukaan sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa lähtökohtana on, että opiskelijat suorittavat ainakin osan opinnoistaan tutkinnon myöntävässä korkeakoulussa.

Pia Mikkolan ja Petri Haltian (2019) opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä tehdyn selvityksen *Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa – Selvitys aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen periaatteista ja käytänteistä korkeakouluissa* mukaan useat korkeakoulut ovat linjanneet verkkosivuillaan, että tutkinnosta enintään puolet on mahdollista hyväksilukea. Lisäksi yksi yliopisto sekä yksi ammattikorkeakoulu ilmoittivat, ettei kokonaista tutkintoa ole mahdollista hyväksilukea.

Tutkintoon johtavan koulutuksen ei pitäisi olla tarkoitettu tilanteisiin, joissa opiskelijan tosiasiallinen tarkoitus on opiskella vain lisäopintokokonaisuus. Tutkintoon johtavan koulutuksen suorittaminen täydennyskoulutarkoituksessa vie aloituspaikkoja henkilöiltä, joilla ei vielä ole korkeakoulututkintoa.

2.5.4 Korkeakoulujen ohjaus ja rahoitusmalli ja kokonaisten tutkintojen hyväksilukeminen

Kokonaisten tutkintojen hyväksilukemista ei ole huomioitu korkeakoulujen rahoitusmallissa, joten korkeakoulu saa saman osuuden perusrahoituksesta riippumatta siitä, tuottiko se opiskelijalle kaikki tutkintovaatimusten mukaiset opinnot vaiko vain osan niistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa käytettävissä olevan perusrahoituksen ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin sekä yliopistojen rahoitusmallin avulla. Perusrahoituksen määrärahat jaetaan yliopistojen kesken pääosin laskennallisesti opetuksen ja tutkimuksen suoritteiden perusteella sekä ammattikorkeakoulujen kesken koulutuksen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan suoritteiden perusteella. Kummallakin korkeakoulusektorilla on lisäksi strategiaperusteinen rahoitusosuus, josta sovitaan ministeriön ja korkeakoulun kesken. Suoritettujen tutkintojen määrä on suurin rahoitustekijä sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen rahoitusmallissa. Alemmat ja ylempät korkeakoulututkinnot muodostavat omat erilliset rahoituskriteerinsä. Lisäksi korkeakoulujen rahoitusmallit kannustavat opintojen tarjoamiseen myös mm. avoimina korkeakouluopintoina ja erikoistumiskoulutuksena.

Perusrahoitus on suunnattu korkeakoulujen lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen. Pääosa julkisesta rahoituksesta sekä yliopistoille että ammattikorkeakouluille kanavoituu opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusmallien mukaisesti, jolloin rahoituksen kohdentuminen on erittäin tärkeässä roolissa koko korkeakoulujärjestelmän ohjauksessa.

Korkeakoulu saa rahoitusmallin kautta resurssit koko tutkinnon suorittamisen edellyttämien opintojen toteuttamiseen.

2.5.5 Päällekkäinen koulutus ammattikorkeakouluissa

Tässä alaluvussa käsitellään pääasiassa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden siirtymistä suorittamaan toista ammattikorkeakoulututkintoa. Yliopistotutkinnon suorittaneet voivat siirtyä suorittamaan ammattikorkeakouluissa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. SOTEKO-hankkeessa ei ole tässä vaiheessa tarkemmin tarkasteltu siirtymien määrää ja vaikutuksia koulutuspituuksiin.

Sairaanhoidajakoulutus on terveysalalla jossain määrin eräänlainen pohjatutkinto, josta jatketaan muihin sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintoihin, erityisesti yliopistoissa terveystieteiden kandidaatin tutkintoon ja ammattikorkeakouluissa terveydenhoitajakoulutukseen, kättilökoulutukseen ja ensihoitajakoulutukseen. (ks taulukko 12) Huomiolle pantavaa on, että niin kutsuttuihin kaksoistutkintoihin, eli ensihoitajan, terveydenhoitajan ja kättilön koulutukseen sisältyy yleissairaanhoidon koulutus (180 op, 3 vuotta), joten tutkinnot vastaavat sisällöllisesti toisiaan vähintään 180 opintopisteen verran. Erityisen usein saman alan aiempi ammattikorkeakoulututkinto on ensihoitaja- (16,2%), jalkaterapeutti- (16,1 %), terveydenhoitaja- (14,8 %) ja kättilökoulutuksesta (8,1 %) paikan vastaanottaneilla.

Jossain määrin koulutuspolut liittyvät myös siirtymiin sosiaalialalta terveysalalle ja toisinpäin. Aiemman fysioterapeutin koulutuksen suorittaneet aloittavat sosionomin tai sairaanhoitajan koulutuksen. Huomattavaa on myös yhteisöpedagogien merkittävä siirtyminen sosionomikoulutukseen. Myös sosionomikoulutuksen suorittaneet aloittavat jossain määrin toista saman alan korkeakoulututkintoa, erityisesti sairaanhoidajakoulutusta. Ennen vuotta 2020 sosionomit aloittivat huomattavissa määrin myös uudessa sosionomikoulutuksessa. Päällekkäinen kouluttautuminen perustui oletettavasti tarpeeseen saada varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Varhaiskasvatuksen kelpoisuuksista on säädetty varhaiskasvatuslaissa (540/2018) siten, että kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin on vähintään sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot, joista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, tai sosionomin tutkinto, jota on täydennetty mainituilla opinnoilla. Näin ollen kelpoisuuden voi saada myös suorittamatta koko tutkintoa.

Edellä kuvatut koulutuspolut ja päällekkäiset koulutukset ilmenevät myös koulutuksesta valmistuneita tarkastelemalla. (ks. taulukko 13) Näin ollen voidaan arvioida, että tutkintoon johtavaan koulutukseen ei sosiaali- ja terveysalalla hakeuduta ainoastaan täydentävien opintojen suorittamiseksi, vaan tavoitteena on koko tutkinnon suorittaminen. Toisen

tutkinnon suorittaminen on usein edellytys toiseen sosiaali- ja terveysalan ammattiin siirtymiseksi.

Vuosina 2015–2019 toisen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon suoritti 828 ammattikorkeakoulujen sairaanhoitajakoulutuksen suorittanutta henkilöä. Alemman sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnon yliopistossa suoritti 447 henkilöä, joilla oli jo sairaanhoitajakoulutus ammattikorkeakoulusta. Näistä pääosa on terveydenhuollon kandidaatin tutkintoja (429). Sairanhoitajakoulutuksen suoritti vuonna 2020 3063 henkilöä.

Taulukko 12. Tietoja opiskelupaikan vastaanottaneiden aiemmin suorittamista tutkinnoista 2020: uuden paikan ja aiemman tutkinnon pareja, joissa suuria osuuksia tiettyä aiempaa tutkintoa suorittaneita, osuus ja henkilömäärä. Lähde: Vipunen

Paikan vastaanottaneet (rivi) \ aiempi tutkinto (sarake)	Sairaanhoitaja (AMK)		Sosionomi (AMK), sosiaalia		Terveystenhoitaja (AMK)		Fysioterapeutti (AMK)		Kättilö (AMK)		Ensihoitaja (AMK)	
Ensihoitaja (AMK)	15,28 %	68	0,00 %		0,45 %	2	0,22 %	1	0,45 %	2	0,00 %	
Geronomi (AMK)	4,33 %	9	0,96 %	2	0,96 %	2	0,00 %		0,00 %		0,00 %	
Jalkaterapeutti (AMK)	1,79 %	1	0,00 %		3,57 %	2	5,36 %	3	0,00 %		0,00 %	
Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)	3,57 %	3	2,38 %	2	0,00 %		0,00 %		0,00 %		0,00 %	
Sairaanhoitaja (AMK)	0,06 %	3	0,45 %	22	0,02 %	1	0,2 %	10	0,00 %	3	0,00 %	
Kättilö (AMK)	6,78 %	16	0,00 %		0,85 %	2	0,00 %		0,00 %		0,00 %	
Osteopaatti (AMK)	0,00 %		4,76 %	1	0,00 %		0,00 %		0,00 %		0,00 %	
Sosionomi (AMK), sosiaalia	0,57 %	18	0,16 %	5	0,16 %	5	0,22 %	7	0,03 %	1	0,06 %	2
Terveystenhoitaja (AMK)	10,80 %	78	0,55 %	4	0,00 %		0,14 %	1	2,49 %	18	0,55 %	4

Taulukko 13. Tietoja vuosina 2015–2019 sote-alan AMK-tutkinnon suorittaneista. Riveillä suoritettu tutkinto ja sarakkeissa tutkintojen yhteismäärä sekä osuus ja määrä, jolla aiempi sote-alan AMK-tutkinto tutkinnon nimikkeen mukaan joidenkin tutkintojen osalta. Osuuksia laskettaessa tieto ”1–4” on muunnettu arvoksi 2,5. Lähde: Vipunen

	Tutkintojen määrä	Osuus, joilla aiempi sote-alan AMK-tutkinto	Aiempi tutkinto											
			Sairaanhoitaja (AMK)		Sosionomi (AMK)		Kättilö (AMK)		Terveystenhoitaja (AMK)		Fysioterapeutti (AMK)		Ensihoitaja (AMK)	
Kättilö (AMK)	1 077	17,8 %	8,9 %	96		1–4			7,8 %	84		1–4	0,6 %	6
Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)	231	16,9 %	3,9 %	9	3,9 %	9		1–4		1–4	5,2 %	12		
Terveystenhoitaja (AMK)	3 798	16,4 %	11,1 %	423	0,5 %	18	4,3 %	162			0,2 %	9		1–4
Ensihoitaja (AMK)	1 290	14,9 %	13,3 %	171		1–4	0,5 %	6	0,9 %	12		1–4		
Apuvälineteknikko (AMK)	87	6,9 %										1–4		
Osteopaatti (AMK)	87	6,9 %				–						1–4		
Toimintaterapeutti (AMK)	999	4,8 %	0,9 %	9	1,8 %	18		1–4		1–4	0,6 %	6		
Geronomi (AMK)	612	3,9 %	1,5 %	9	1,0 %	6			1,0 %	6		1–4		
Sosionomi (AMK), sosiaaliala	10 539	3,5 %	0,5 %	51	2,2 %	234		1–4	0,1 %	12	0,2 %	21		1–4
Röntgenhoitaja (AMK)	849	2,1 %	1,1 %	9		1–4					0,7 %	6		
Bioanalyytikko (AMK); laboratoriohoitaja (AMK)	972	1,9 %	1,5 %	15				1–4				1–4		1–4
Fysioterapeutti (AMK)	2 940	1,4 %	0,3 %	9	0,2 %	6				1–4				1–4
Sairaanhoitaja (AMK)	16 470	1,3 %	0,1 %	18	0,5 %	81	0,1 %	9	0,1 %	9	0,2 %	36		
Suuhygienisti (AMK); hammashuoltaja (AMK)	705	1,3 %		1–4		1–4						1–4		
Kaikki yhteensä	41 466	4,4 %	2,0 %	825	0,9 %	387	0,4 %	177	0,3 %	132	0,3 %	111	0,03 %	12

2.5.6 Päälekkäinen koulutus yliopistoissa

Terveystieteen kandidaatin ja maisterin tutkinnon suorittajia tarkasteltaessa havaitaan, että suurinta osaa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista ei valita Bolognan prosessin mukaisesti suorittaman ylempää korkeakoulututkintoa, vaan opiskelijat valitaan suorittamaan alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa.

Sosiaalityön kelpoisuuden saaneista ei ole saatavana tietoja opetushallinnon tietopalvelu Vipusessa, sillä sosiaalityön kelpoisuutta ei ole sidottu yhteen tiettyyn tutkintoon. Talentian ja korkeakoulujen tiedonkeruiden perusteella merkittäväällä osalla alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoa (pääaineessa sosiaalityö) suorittamaan valituista on jo suoritettu korkeakoulututkinto, yleisimmin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattikorkeakoulututkinto sosionomi (AMK). Talentian tiedonkeruun perusteella vastavalmistuneista sosiaalityöntekijöistä sosionomi (AMK) -tutkinto oli viimeisimmässä vuosia 2019–2020 koskeneessa tiedonkeruussa 20 %:lla vastaajista (N=431).¹⁶

Yliopistoista valmistui vuonna 2017 370 henkilöä, joilla oli sosiaalityöntekijän kelpoisuus. Yliopistojen opiskelijatietorekisterien perusteella sosiaalityön kelpoisuuden saaneista vuonna 2017 39 %:lla oli myös ammattikorkeakoulututkinto. Suurimmalla osalla aiempi tutkinto oli sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, sosionomi (AMK). Aiemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on kasvanut vuodesta 2014. Samaan aikaan tutkinnon suorittaneiden ikäjakauma on muuttunut. Niillä opiskelijoilla, jotka ovat suorittaneet lisäksi ammattikorkeakoulututkinnon, valmistumisikä on huomattavasti korkeampi.

Yliopistojen opiskelijatietorekisterin perusteella vuosina 2014–2017 noin 15 %:lla sosiaalityöntekijän kelpoisuuden saaneista on sekä alempi korkeakoulututkinto että ammattikorkeakoulututkinto. Vaikka sosionomin koulutuksen suorittaneita valitaan myös suorittamaan suoraan ylempää korkeakoulututkintoa, valinnan edellytyksenä on usein sosiaalityön perus- ja aineopintojen suorittaminen avoimina yliopisto-opintoina. Opintopolut muodostuvat pitkiksi, mikä heijastuu valmistumisikään.

2.5.7 Sosiaalihuollon ammattihenkilölain edellytykset koulutuspoluille ammattikorkeakoulutuksesta yliopistokoulutukseen

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa (817/2015) säädetään oikeudesta harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia sekä oikeudesta harjoittaa sosionomin, geronomin ja kuntoutuksen ohjaajan ammattia. Edellä mainitun lain 9 §:ssä säädetään sosiaalityön erityisistä

¹⁶ talentia.fi/wp-content/uploads/2021/11/Talentia_Urapolut2021_raportti.pdf

velvollisuuksista. Säädöksen nojalla sosiaalityöntekijä vastaa sosiaalityön ammatillisesta johtamisesta sekä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen sosiaalisen tuen ja palvelujen tarpeeseen vastaavasta sosiaalityön asiakas- ja asiantuntijatyöstä sekä sen vaikutusten seurannasta ja arvioinnista. Sosiaalityöntekijä vastaa lisäksi sosiaalihuollon palvelujen antamisesta ja päätöksenteosta sen mukaan kuin muualla laissa erikseen säädetään. Sosiaalityöntekijän ja muiden sosiaalihuollon laillistettujen ammattihenkilöiden tehtävät ja tehtävien vaatimukset eroavat toisistaan.

Sosiaalityöntekijän ollessa säännelty ammatti, lainsäädäntö asettaa reunaehdonsa myös sille, millaisia koulutuspolkuja alalle voidaan rakentaa niille, joilla on aiemmin suoritettu korkeakoulututkinto. Oikeudesta harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia laillistettuna ammattihenkilönä (kelpoisuudesta) säädetään sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa (817/2015, 7 §). Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki edellyttää, että henkilö suorittaa Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityössä.

Perus- ja aineopintojen laajuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksesta (794/2004). Pääaineopintojen laajuus on lainsäädännön nojalla vähintään 120 opintopistettä. Perus- ja aineopintojen laajuus on vähintään 60 opintopistettä. Perusopinnot ja aineopinnot suoritetaan osana kandidaatin tutkintoa ja syventävät opinnot osana maisteritutkintoa. Syventäviin opintoihin sisältyy vähintään 20 ja enintään 40 opintopisteen laajuinen oppinnäyte. Sosiaalityön pääaineopintojen laajuudet vaihtelevat yliopistoittain.

Soveltuvan alemman korkeakoulututkinnon suorittanut voidaan tavallisesti valita suoraan suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa, ilman vaatimusta täydentävien opintoja suorittamisesta. Sosiaalityön kelpoisuuteen johtavissa koulutuspoluissa on kuitenkin huomioitava ammattihenkilölain asettamat edellytykset. Nämä edellytykset on huomioitava, kun tarkastellaan esimerkiksi sosionomitutkinnon suorittaneiden koulutuspolkuja maisterin tutkintoon. Jos sosionimikoulutuksen suorittaneet siirtyisivät suoraan maisterin tutkintoon, heiltä jäisi suorittamatta sosiaalityön perus- ja aineopinnot, jotka suoritetaan osana kandidaatin tutkintoa. Sosiaali- ja terveysministeriön katsoo lainsäädännön (kelpoisuusvaatimusten) edellyttävän, että yliopistojen on näin ollen edellytettävä ammattikorkeakoulututkinnon ja sosiaalityön maisterin tutkinnon lisäksi myös sosiaalityön perus- ja aineopintojen suorittamista. Tilanteissa, joissa soveltuvan alemman korkeakoulututkinnon suorittanut siirtyy maisterin tutkintoon, näitä opintoja on tällä hetkellä vaadittu esimerkiksi täydentävinä opintoina tai opiskelijavalinnan edellytyksenä.

Muun aiemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden, esimerkiksi sosionimikoulutuksen suorittaneiden siirtymiä sosiaalityöntekijän kelpoisuuden tuottavaan koulutukseen ei voi merkittävästi sujuvoittaa nykyisen kelpoisuussäntelyn puitteissa. Koulutuspolku

muodostuu vähintään esimerkiksi 3,5 vuoden laajuisesta sosionomikoulutuksesta, vähintään 1 vuoden laajuisista sosiaalityön perus- ja aineopinnoista koostuvista lisäopinnoista ja 2 vuoden laajuisesta maisteritutkinnosta. Kelpoisuutta ei voi saada jatkuvan oppimiseen perustuvilla koulutusmalleilla. Yliopistot voivat kuitenkin helpottaa koulutusvaatimusten täyttämistä työn ohella tapahtuvalla koulutuksella siten, että sosiaalityön perus- ja aineopintoja tarjotaan avoimina yliopisto-opintoina tai maksullisena täydennyskoulutuksena esimerkiksi työnantajan tilauksena.

Virkatyönä on selvitetty, onko nykyisen ammattihenkilölainsäädännön puitteissa mahdollista muodostaa teoriassa edellä kuvattua nopeampaa koulutuspolkua soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittaneille, erityisesti sosionomikoulutuksen suorittaneille sosiaalityön kelpoisuuteen johtavaan koulutukseen. Ammattihenkilölainsäädännöstä seuraa, että jotta esimerkiksi sosionomikoulutuksen suorittaneet voitaisiin valita suoraan sosiaalityön maisterikoulutukseen ilman lisäopintoja, tulisi yliopistollisten sosiaalityön perus- ja aineopintojen sisällyttää sosionomitutkintoon. Tämä olisi periaatteessa mahdollista korkeakoulujen opetusyhteistyötä koskevan lainsäädännön puitteissa. Kyseessä olisi kuitenkin merkittävä muutos sosionomikoulutuksen opetussuunnitelmaan ja opetuksen järjestämiseen, eikä koulutusmallin vaikutuksia ole arvioitu korkeakoulutuksen, ammattihenkilölainsäädännön tai työelämän tarpeiden näkökulmasta. Koulutusmalli on kuvattu tässä siksi, että kelpoisuuslainsäädännön ja tosialta koulutusrakenteiden edellytykset ja keskinäisriippuvuudet olisi helpompaa hahmottaa erityisesti jatkuvan oppimisen näkökulmasta. SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmä ei ole esittänyt tässä kuvatun koulutusmallin käyttöönottoa.

Sosiaalityön maisterin tutkinnon suorittaneissa on myös henkilöitä, joilla on aiemmin suoritettu ylempi ammattikorkeakoulututkinto tai yliopistossa suoritettu ylempi korkeakoulututkinto. Sosiaalityön kelpoisuuden saavuttaminen ei edellyttäisi heiltä maisterin tutkinnon suorittamista, vaan he voisivat saada kelpoisuuden suorittamalla pelkät sosiaalityön perusopinnot, aineopinnot ja syventävät opinnot.

2.5.8 Osaamisella soteen -hankkeen ehdotukset ja johtopäätökset tutkintoon johtavan koulutuksen rakenteen kehittämiseksi

- Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintojen ja jatkuvan oppimisen rakenteesta ja sen toimivuudesta tulisi toteuttaa kokonaisarvio.
- Korkeakoulujen tutkinnoista ja muista osaamiskokonaisuuksista koostuvaa rakennetta tulisi kehittää nykyistä joustavammaksi ja nopeammin osaamistarpeisiin reagoivaksi, esimerkiksi modulaarista rakennetta kehittämällä.
- Soveltuvan sote-alan tutkinnon jo suorittaneilla tulisi olla nykyistä monipuolisempia ja joustavampia koulutuspolkuja uusien osaamiskokonaisuuksien

saavuttamiseksi. Aiemman osaamisen tunnustamista tulisi tehostaa. Samalla olisi arvioitava mahdolliset muutostarpeet kelpoisuuslainsäädäntöön.

- Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden on pystyttävä siirtymään nykyistä joustavammin suorittamaan ylempiä korkeakoulututkintoja korkeakoulujen kaksiportaisen tutkintorakenteen mukaisesti. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työuria tulisi pidentää myös koulutuspolkuja tehostamalla.
- Työelämän muutoksesta johtuvat sosiaali- ja terveysalan ylempien ammattikorkeakoulututkinnon uudistustarpeet tulisi ottaa osaksi tutkintoon johtavaa koulutusta ja jatkuvan oppimisen rakenteesta tehtävää kokonaisarviota. Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä korkeakoulututkintoja ei ole tarkoituksenmukaista suunnata täydennyskoulutustarpeisiin.
- Erikoistavan koulutuksen järjestämisessä vahvistetaan yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken. Erikoistavia koulutuksia tarvitaan sekä ammattialakohtaisiin erikoisosaamisen tarpeisiin, että ammattialat ylittäviin osaamistarpeisiin. Vaativat potilastyön ja asiakastyön tehtävät vaativat myös ohjattua työelämässä tapahtuvaa oppimista.

2.6 Osaamisella soteen -hankkeen keskeiset ehdotukset sote-uudistuksen aiheuttamista uusista osaamistarpeista ja niihin vastaamisesta

Sosiaali- ja terveysalan täydennyskoulutuksen ja tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämistä käsiteltiin vuosina 2017–2019 Osaamisella soteen -hankkeessa. Hankkeen tehtävänä oli tehdä ehdotukset henkilöstön osaamisen ja sosiaali- ja terveysalan koulutuksen kehittämisestä sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen tukemiseksi.

2.6.1 Väliraportin ehdotukset, tutkinnon täydentämisen tarpeet

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tunnistettiin koko henkilöstön yleisiä osaamisvaatimuksia sekä keskeisiä tehtäväkuvia ja ammattirooleja, joita kehittämällä ja hyödyntämällä voitaisiin vastata sote-uudistuksen tavoitteiden tukemiseksi. Hankkeen ohjausryhmän väliraportissa esitetään sote-uudistuksen edellyttämiä tutkintoa täydentävän koulutuksen kehittämistarpeita ja niihin liittyviä lisärahoitusehdotuksia (OKM 2018a). Hankkeessa tehdyt esitykset kattavat koko henkilöstölle suunnatut koulutukset uudesta sote-järjestelmästä ja siinä toimimisesta sekä palveluohjauksessa ja laajennetuissa tehtäväkuvissa toimiville suunnatut koulutukset. Ehdotukset täydentävän koulutuksen tarpeista on koottu myös kuvioon 2.

Osaamisen kehittämistarpeet liittyvät väliraportin mukaan (OKM 2018b, 2) erityisesti seuraaviin teemoihin:

- palvelujärjestelmäosaaminen, järjestämisaosaaminen, palvelupolkujen rakentaminen, sote-integraation edellyttämä osaaminen
- ohjauksen paradigma, palveluohjaus, asiakasosallisuus ja kohtaaminen, palvelumuotoilun näkökulma
- ennaltaehkäisy, potilaan aseman muutos, osallisuuden vahvistaminen ja toimintakykyä tukeva työote
- uudet tehtäväkuvat ja tehtäväsiirrot, monialainen ja ammattien välinen yhteistyö, ammattien rajapinnalla tapahtuva työ (boundary work)
- digitalisaatio ja teknologia, etäpalvelut
- tekoäly, robotisaatio, health data science
- tiedolla johtaminen, kustannus-vaikuttavuusanalyysi, kustannustietoisuus, tietoon perustuva toiminta

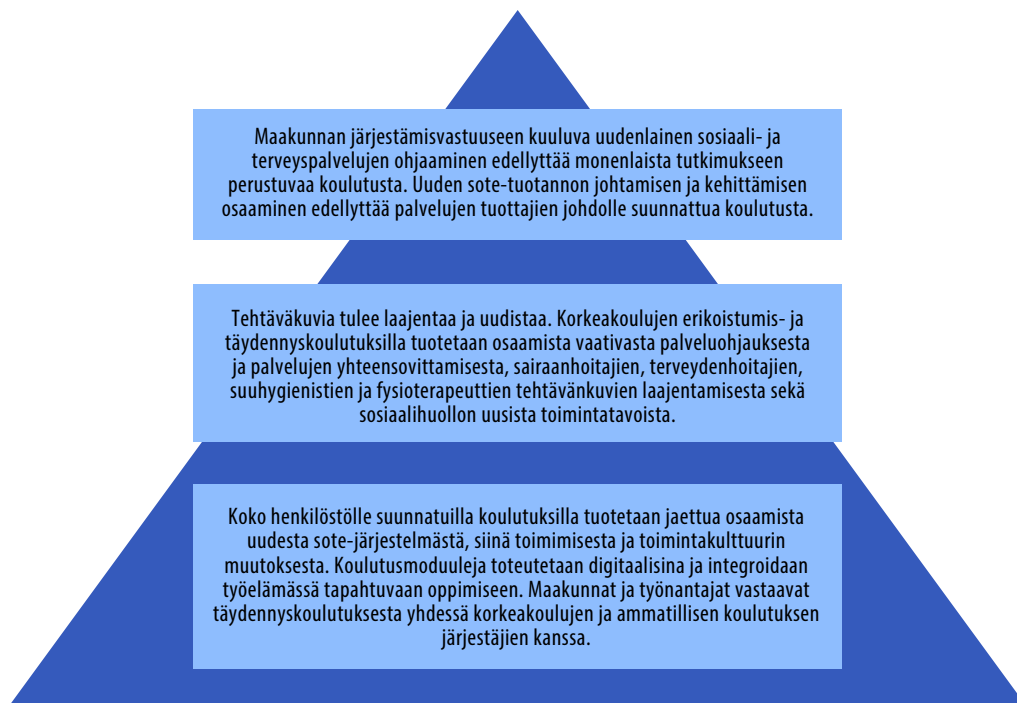
Väliraportissa todetaan myös, että teemat on otettava huomioon soveltuvin osin ammatillisille järjestettävässä täydentävässä koulutuksessa, mutta myös erilaisissa kehittämishankkeissa, johtamisessa ja työnohjauksessa. Koska syvällisen osaamisen tarpeisiin ei aina voida vastata ainoastaan lisäkouluttamalla sote-alan ammattilaisia, keskeistä on hyödyntää myös muiden kuin sosiaali- ja terveysalalle koulutettujen osaamista, esimerkiksi ICT-alan koulutettujen osaamista ja luoda kulttuuria monialaiseen työskentelyyn. (OKM 2018b, 2.)

Väliraportin mukaan (OKM 2018a, 4–7) eri muotoista koulutusta tulisi suunnata

1. Sote-palveluiden järjestämisaosaamiseen, johon vastattaisiin erikoistumiskoulutuksilla. Palvelutuotannon johtamisen osaamistarpeisiin vastattaisiin esim. johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnolla (alempi johto) sekä MBA-koulutuksilla ja muulla maksullisella täydennyskoulutuksella (ylempi johto).
2. Ammattiroolien vahvistamiseen. Sairaanhoitajien, terveydenhoitajien, fysioterapeuttien ja suuhygienistien laajennettujen tehtäväkuvien edellyttämään osaamistarpeisiin vastattaisiin erikoistumiskoulutuksilla ja maksullisilla täydennyskoulutuksilla.
3. Koko henkilöstölle, erityisesti peruspalvelujen ja asiakasrajapinnan henkilöstölle. Näihin osaamistarpeisiin vastattaisiin työnantajan toteuttamalla täydennyskoulutuksella.

Koko henkilöstölle suunnatussa koulutuksessa hyödynnetään olemassa olevaa koulutus- tarjontaa tai tutkintokoulutukseen kehitettäviä uusia osioita. Korkeakoulut ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät luovat tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältöjä, joita voidaan hyödyntää osana täydennyskoulutuksen järjestämistä. Koulutus voi olla lyhytkestoista tutkintoa täydentävää koulutusta tai avointa korkeakouluopetusta.

Kuvio 2. Osaamisella soteen -hankkeen ehdotukset täydentävän koulutuksen tarpeista

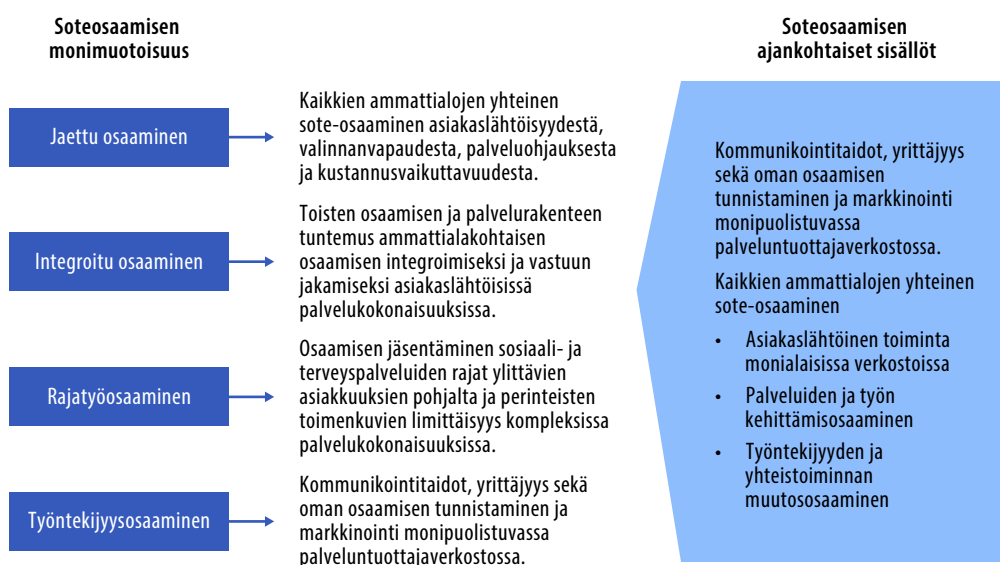

2.6.2 Yhteinen ja jaettu sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaaminen

Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt tarvitsevat uudistamistavoitteiden ja toimintakulttuurin muutoksen mukaista yhteistä ja jaettua osaamista. Uudistamistavoitteista nousevat osaamistarpeet liittyvät sekä kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden yhteiseen geneeriseen osaamiseen että ammattialakohtaiseen substanssiosaamiseen. Kaikille ammattialoille yhteisistä geneerisistä osaamissisällöistä syntyy jaettua osaamista, joka on edellytys asiakaslähtöiselle ja vaikuttavalle toiminnalle. Ammattialakohtainen substanssiosaaminen on puolestaan edellytys sille, että osaaminen integroituu asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. (OKM 2018, 25).

Ammattialakohtainen substanssiosaaminen muodostaa jatkossakin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden osaamisen ytimen. Samaan aikaan hoitokäytäntöjen kehitys, ammattihenkilöiden työnjaon kehittäminen sekä asiakkuuden ja palvelujen tuottamistapojen muutokset asettavat vaatimuksia osaamisen jatkuvalle kehittämiselle ja erikoisosaamiselle. (OKM 2018, 25.) Lisäksi sosiaali- ja terveysalan työmarkkinoiden muuttuessa työntekijöiltä vaaditaan uutta osaamista esimerkiksi yrittäjyydestä ja oman osaamisen markkinoinnista (OKM 2018, 27). Kuvioon 3 on koottu yhteenveto osaamisen kohdistuvista odotuksista.

Kuvio 3. Sote-osaamisen monimuotoisuus ja ajankohtaiset sisällöt. (Mukaiillen: Kangasniemi M. ym. Optimoitu sote-ammattilaisten koulutus- ja osaamisuudistus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 39/2018.)

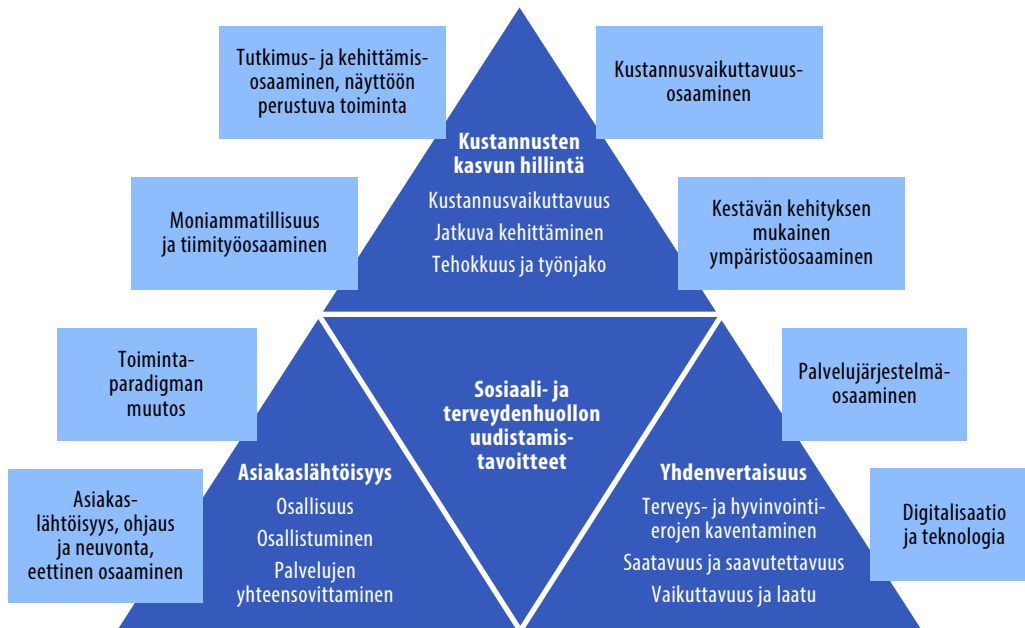
2.6.3 Loppuraportin ehdotukset, tutkintoon johtavan koulutuksen kehittäminen

Loppuraportin mukaan (OKM 2019, 49) tutkintoon johtavan koulutuksen tulee varmistaa sote-ammattilaisen ammattialakohtainen tieteenaloihin perustuva substanssiosaaminen sekä tarjota perustaidot alan geneerisestä osaamisesta. Opetuksen tulee perustua tutkituun tietoon ja koulutuksen tulee vastata työelämän uudistuviin, ennakoitaviin ja muuttuviin tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

Osaamisella soteen -hankkeen toisessa vaiheessa tehtiin ehdotukset sosiaali- ja terveys-alan tutkintoon johtavan koulutuksen sisältöjen ja toteutustapojen kehittämiseksi palvelujärjestelmän osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Hankkeen loppuraportin (OKM 2018, 49) yhteenvedossa todetaan, että ammattilaisten yhteinen tietoperusta taataan kehittämällä kaikille sote-alan tutkinnoille yhteisiä sisältöjä ja pedagogisia ratkaisuja. Hankkeen ohjausryhmä esittää (OKM 2019, 46–49) seuraavien kaikille sote-alan ammattilaisille yhteisten osaamisten huomioimista tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Osaamisalueet on kuvattu tarkemmin loppuraportissa. Osaamisalueet perustuvat osittain Mari Kangasniemen tutkimusryhmän raporttiin Optimoitu sote-ammattilaisten osaamis- ja koulutus uudistus. Osaamisalueet esitetään myös kuviossa 4:

- Asiakaslähtöisyys, ohjaus- ja neuvontaosaaminen sote-alan koulutuksessa
- Moniammatillisuus- ja tiimityöosaaminen
- Palvelujärjestelmäosaaminen
- Tutkimus- ja kehittämisosaaminen, näyttöön perustuva toiminta ja kustannusvaikuttavuus -osaaminen
- Digitalisaatio ja teknologia
- Kestävän kehityksen mukainen ympäristöosaaminen

Kuvio 4. Osaamisella sooteen -hankkeessa tunnistetut sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen kannalta keskeiset osaamistarpeet tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Koska työelämä tarvitsee monipuolisia osaajia, tulisi koulutustarjonnan ja järjestämistavan mahdollistaa monialaiset opinnot tutkintoon johtavassa koulutuksessa (OKM 2019, 17). Raportin mukaan korkeakoulujen tulisi kehittää koulutussisältöjä yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjien sekä julkisten ja yksityisten palveluntuottajien kanssa. Myös opiskelijat tulisi ottaa vahvemmin mukaan kehittämiseen ja tutkimukseen. (OKM 2019, 16, 17.)

Loppuraportin johtopäätöksissä (OKM 2019, 60) ehdotetaan, että korkeakoulujen tutkimuksista ja muusta koulutuksesta muodostuvaa kokonaisuutta uudistetaan joustavammaksi ja paremmin erilaisiin tarpeisiin vastaavaksi, esimerkiksi modulaarista rakennetta kehittämällä. Sosiaali- ja terveysalan tutkimuksen jo suorittaneilla tulisi olla nykyistä monipuolisempia ja joustavampia koulutuspolkuja uusien osaamiskokonaisuuksien ja kelpoisuuksien saavuttamiseksi. Myös aiemman osaamisen tunnustamista tulisi tehostaa, ja esimerkiksi ammattikorkeakoulututkimuksen suorittaneiden olisi pystyttävä siirtymään nykyistä joustavammin suorittamaan ylempiä korkeakoulututkintoja korkeakoulujen kaksiportaisen tutkintorakenteen mukaisesti. Mahdolliset muutostarpeet kelpoisuuslainsäädäntöön tulisi myös arvioida. (OKM 2019, 59.)

Sosiaali- ja terveysalan erikoistumiskoulutustarjonta ei sosiaali- ja terveysministeriön näemyksen mukaan muodosta tällä hetkellä työelämän tarpeita vastaavaa kokonaisuutta (OKM 2019, 32). Sosiaali- ja terveysalan erikoistavasta koulutuksesta tulisi kehittää nykyistä tunnistettavampi kokonaisuus sote-palvelujärjestelmän tarpeisiin, sillä erikoistavia koulutuksia tarvitaan sekä ammattialakohtaisiin erikoisosaamisen tarpeisiin että ammattialat ylittäviin osaamistarpeisiin. Vaativan potilastyön ja asiakastyön tehtävät edellyttävät myös ohjattua työelämässä tapahtuvaa oppimista. (OKM 2019, 59.)

Osaamisella soteen -hankkeen loppuraportissa (2019, 49) ehdotetaan, että koulutuksen järjestäjät hyödyntävät hankkeen esityksiä tutkintoon johtavan koulutuksen sisältöjen suunnittelussa ja koulutuksen järjestämisessä. Lisäksi sote-uudistus edellyttää, että kaikille sote-alan ammattilaisille tunnistetuista yhteistä osaamisalueista järjestetään täydennyskoulutusta.

Hankkeen loppuraportissa ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintojen ja jatkuvan oppimisen rakenteen toimivuudesta toteutetaan laaja kokonaisarvio yhteistyössä työelämän ja ministeriöiden kanssa. Työelämän muutoksesta johtuvat sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon uudistustarpeet tulisi ottaa osaksi tätä kokonaisarviota. (OKM 2019, 19.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö on toteuttanut korkeakouluille keväällä 2021 kyselyn, jolla on selvitetty, miten korkeakoulut ovat ottaneet hankkeen ehdotukset tarjoamassaan koulutuksessa huomioon. Kyselyn yhteenveto on tämän väliraportin liitteenä (liite 2).

2.7 Sanna Marinin hallituksen sote-uudistuksen uudet osaamistarpeet

Sosiaali- ja terveysalan toimintaympäristön muutos ja ammattitoiminnan kehittäminen edellyttävät osaamisen uusintamista ja jatkuvan oppimisen järjestelmää, joka pystyy vastaamaan koulutustarpeisiin. SOTEKO-hankkeen tehtävänä on toisaalta tunnistaa yleisemmin tutkintoa täydentävän koulutuksen kehittämistarpeita, mutta käsitellä myös erityisesti sitä, miten sote-uudistukseen liittyviin uusiin osaamistarpeisiin tulisi vastata.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus luo uusia osaamistarpeita ja korostaa joidenkin aiempien tärkeyttä. Hyvinvointialueiden perustaminen ja järjestämistä vastuun siirtyminen vuoden 2023 alusta nostaa esiin kysymyksen: miten huolehditaan osaamisen vahvistamisesta hyvinvointialueilla?

Kiireellisin asia on johtamisosaamisen vahvistaminen ylimmässä ja keskijohdossa. Muu täydennyskoulutus ja jatkuva oppiminen sekä vaikutukset perusopetukseen mietitään myöhemmin. Tässä tärkein on palveluiden yhteensovittamista, integraatiota, tukeva oppiminen kaikilla tasoilla ja kaikissa ammattiryhmissä. Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukuntien yhteinen integraatiojaosto pohtii erityisesti tätä kysymystä.

Johtamiskoulutuksen valmistelussa on syytä hyödyntää viime vaalikauden Osaamisella soteen -hankkeen raportit, mutta on myös muistettava erot vahvistettuun lakipakettiin, muun muassa:

- Monialaisen maakunnan sijaan syntyy hyvinvointialue, jonka järjestämistä vastuulla on sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimi. Erityisesti johdon koulutuksessa on huomioitava molemmat toimialat.
- Järjestämistä ja tuottamista ei ole pakko erottaa toisistaan. Vielä ei tiedetä, miten eri hyvinvointialueet asiaa tarkastelevat.
- Palvelutuotanto on ensisijaisesti julkista tuotantoa, jota yksityinen tuotanto täydentää
- Kokonaisuudessaan vahvistettu säädöspohja on yksinkertaisempi kuin viime vaalikauden hallituksen esitys.

SOTEKO-hankkeen lisäksi johtamisosaamista pohdintaan sote-uudistuksen toimeenpanon Johtaminen ja osaaminen -valmisteluryhmässä, jossa on hyvinvointialueiden ja ohjaavien ministeriöiden edustus. Valmisteluryhmässä järjestettiin työpaja 5.10.2021 johdon osaamistarpeista ja koottiin ideoita toteutuksesta SOTEKO-sihteristössä tehdyn pohjatyon perusteella.

Alustavia ajatuksia hyvinvointialueiden johdon osaamistarpeista:

- Uusi kansallinen ohjaus, valtio-hyvinvointialuesuhde
- Soten ja pelan järjestämistä vastuun, väestön palvelutarpeen arviointi, palveluverkon suunnittelu, investointien suunnittelu
- Integroidun palvelujärjestelmän johtaminen
- Palveluiden yhteensovittaminen ml. palveluketjujen ja palvelukokonaisuuk- sen määrittely
- Monialainen yhteistyö hyvinvointialueella (sote ja pela): merkittävä paradigmanmuutos
- Hyvinvointialueen ja kunnan rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä, yhdyspintayhteistyön ja järjestöyhteistyön kehittäminen, verkostojohtaminen
- Poiliittisten päättäjien, asukkaiden ja asiakkaiden sekä henkilöstön osallistaminen

- Etäpalveluiden, sähköisten palveluiden, liikkuvien palveluiden kehittäminen
- Vaikuttavuusperusteinen johtaminen ja ohjaus, tiedolla johtaminen, kustannustietoisuus

Työpajassa näitä kaikkia pidettiin tärkeinä sekä ylimmän johdon että keskis johdon koulutuksissa, mutta eri tavoin painottuen.

Jatkovalmistelussa täsmennetään osaamistarpeita, selvitetään rahoitusmahdollisuuksia sekä suunnitellaan tarkempi toteutus. Erityisesti valmistellaan kansallisesti ja keskitetysti toteutettava ylimmän johdon koulutus sekä alueellisesti yhteistyöalueilla ja hyvinvointialueilla toteutettava johtamiskoulutus.

3 Hankkeen tulokset ja ehdotukset

Tässä luvussa esitellään SOTEKO-hankkeessa tähän mennessä tehdyn taustoituksen ja nykytilanteen kuvauksen pohjalta muodostettuja alustavia johtopäätöksiä ja ehdotuksia. Alaluvussa 3.1 käsitellään sosiaali- ja terveysalojen korkeakoulutuksen vetovoiman alustavia johtopäätöksiä, alaluvussa 3.2 Kaksoistutkintojen kehittämisen linjauksia ja alustavia koulutusmalleja sekä todetaan kaksoistutkintoja pohtivan alatyöryhmän asettaminen ja sen tehtävät. Alaluku 3.3 esittelee ehdotukset siirtymien sujuvoittamiseksi ammattikorkeaja yliopistokoulutuksen välillä ja alaluku 3.4 sosiaali- ja terveysalan johtamisosaamisen uudistamistarpeet. Alaluku 3.5 käsittelee hankkeen aikana tunnistettuja kehittämishaasteita jatkuvan oppimisen suhteen sosiaali- ja terveysalalla.

3.1 Alustavat johtopäätökset sote-alan korkeakoulutuksen vetovoimasta

- Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen vetovoiman tilastotarkastelu osoittaa, että sote-alat ovat vetovoimaisia. Myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutusten läpäisyprosentit ovat erittäin hyviä, samoin kuin alan pitovoima.
- Alojen vahva sukupuolisegregaatio on Suomessa ongelma. Ammattikuvien stereotyyppiset oletukset ja ammattien toimintaympäristö vaikuttavat siihen, onko ammatti houkutteleva eri sukupuolten näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysalan vetovoimaa tulisi kehittää niin, että ala olisi houkutteleva myös miesten näkökulmasta.
- Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutusta pitää kehittää yhdessä työelämän kanssa siten, että maahanmuuttajataustaisilla olisi paremmat mahdollisuudet kouluttautua alalle.
- Alan vetovoimaisuus myös tulevaisuudessa varmistetaan korkeakoulujen ja työelämän vahvalla yhteistyöllä.

Muuta:

- Hanketyöryhmä päätti, että sote-alan koulutuksen vetovoiman kehitystä tarkastellaan uudelleen vuonna 2022 ja tarkasteluun otetaan mukaan sosiaalityön koulutus.

3.2 Kaksoistutkintojen kehittämisen linjaukset ja alustavat koulutusmallit, kaksoistutkintoja pohtivan alatyöryhmän asettaminen ja sen tehtävät

Hankkeen tavoitteena on alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen siten, että sosiaali- ja terveysalan koulutustarjonta

- vastaa joustavammin yksilöiden ja työelämän tarpeisiin,
- koulutuspolut tehostuvat,
- tutkintorakenne ja jatkuvan oppimisen rakenne selkiytyy,
- työurat pitenevät,
- osaavan työvoiman saatavuus parantuu ja alan ammattilaisilla on paremmat mahdollisuudet osaamisen jatkuvaan kehittämiseen.

Tarkasteluun sisältyvät niin kutsuttujen kaksoistutkintojen koulutusrakenteeseen liittyvät kysymykset (sairaanhoitaja-kätilö, sairaanhoitaja-terveydenhoitaja, sairaanhoitaja-ensihoitaja). Hanketyöryhmä tekee esitykset koulutukseen liittyvän lainsäädännön, rahoituksen ja ohjauksen kehittämiseksi.

SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmä asettaa alatyöryhmän, jonka tehtävänä on arvioida erilaisia vaihtoehtoisia malleja toteuttaa kätilön, ensihoitajan ja terveydenhoitajan tehtäviin johtava koulutus ja tehdä ehdotus koulutusmalleista. Alatyöryhmän on otettava huomioon edellä kuvatut SOTEKO-hankkeen yleiset tavoitteet ja hanketyöryhmän asettamat arviointikriteerit.

Alatyöryhmän työn organisoii SOTEKO-hankkeen sihteeristö, joka koostuu opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehistä. Alatyöryhmässä on hanketyöryhmän edustus ja terveydenhoitajakoulutuksen, ensihoitajakoulutuksen ja kätilökoulutuksen ja alan työelämän asiantuntemusta.

Alatyöryhmän tavoitteena on tehdä ehdotuksensa vuoden 2022 elokuussa ja tarvittaessa osallistua ehdotusten jatkotyöstämiseen yhteistyössä SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmän kanssa vuoden 2022 loppuun saakka.

SOTEKO-hankkeessa on valmisteltu virkatyönä kaksoistutkintoja taustoittava taustamateriaali.

Alatyöryhmän työtä tukee SOTEKO-hankkeen sihteeristö, josta erityisesti neuvotteleva virkamies Päivi Nygren, opetusneuvos Katri Tervaspalo ja opetusneuvos Sanna Hirsivaara

osallistuvat alatyöryhmän työhön. Tarvittavin osin opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöt muut virkamiehet voivat osallistua alatyöryhmän työhön. Alatyöryhmän puheenjohtajana toimii opetusneuvos Sanna Hirsivaara. Alatyöryhmän tekninen tuki tuotetaan opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Juridinen asiantuntemus tuotetaan koulutusta koskevien säädösten osalta opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja työelämää ja ammatteja koskevin osin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä.

3.2.1 KoulutusraKENNERATKaisujen malleja

Alatyöryhmän työn pohjaksi on laadittu seuraavia erilaisia koulutusraKENNERATKaisujen malleja. Mallit ovat esiin nousseita vaihtoehtoja, joihin ministeriöillä ei ole vielä kantaa. Jokaisen mallin lähtökohtana on, että koulutus toteutetaan maksuttomana, siihen voi saada opintotukea ja kustannukset korvataan korkeakouluille. Alatyöryhmä voi tehdä myös uusia koulutusraKENNE-esityksiä ja tehdä niitä koskevat arvioinnit.

Koulutuksen ohjausta, laillistamista ja muita tarkempia seikkoja arvioidaan alatyöryhmän työnä. Tällä hetkellä ensihoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneet laillistetaan ainoastaan sairaanhoitajina.

Terveydenhoitajakoulutus

- Terveydenhoitajakoulutus sairaanhoitajatutkinnon suorittaneille suorittamalla nykyiseen tutkintoon kuuluvat, erityisesti terveydenhoitajien tehtäviin suuntaavat terveydenhoitajatutkinnon osat/moduulit (moduulimalli). Alustavasti kyseessä voisivat olla noin vuoden laajuiset opinnot (60 opintopistettä).
- Terveydenhoitajakoulutus sairaanhoitajatutkinnon suorittaneille suorittamalla erikseen säännelty terveydenhoitajakoulutus sairaanhoitajataustaisille (erikseen säädelty koulutus, jonka perusteella henkilö laillistettaisiin terveydenhoitajana). Alustavasti kyseessä voisivat olla noin vuoden laajuiset opinnot, 60 opintopistettä, mutta opintojen laajuus ja muut piirteet vaativat jatkovalmistelua.
- Terveydenhoitajakoulutus sairaanhoitajatutkinnon suorittaneille ylempanä ammattikorkeakoulututkintona (YAMK-malli) Laajuus 1,5 vuotta, eli 90 opintopistettä. Koulutuspolun pituuteen vaikuttaisi myös YAMK-tutkintoa edeltävä työkokemusvaatimus, joka on tällä hetkellä kaksi vuotta.
- Terveydenhoitajakoulutus muuntokoulutuksen, joka johtaa tutkintoon.

Ensihoitajakoulutus

- Ensihoitajakoulutus sairaanhoitajatutkinnon suorittaneille suorittamalla nykyiseen tutkintoon kuuluvat, erityisesti ensihoitajien tehtäviin suuntaavat ensihoitajatutkinnon osat/moduulit. (moduulimalli). Tarvittavasta laajuudesta ei ole tässä vaiheessa vielä alustavaa arviota.
- Ensihoitajakoulutus sairaanhoitajatutkinnon suorittaneille suorittamalla erikseen säännelty ensihoitajakoulutus sairaanhoitajataustaisille (erikseen säädelty koulutus) Alustavasti kyseessä voisivat olla vähintään noin vuoden laajuiset opinnot, 60 opintopistettä, mutta opintojen laajuus ja muut piirteet vaativat jatkovalmistelua.
- Ensihoitajakoulutus sairaanhoitajatutkinnon suorittaneille ylempänä ammattikorkeakoulututkintona (YAMK-malli). Laajuus 1,5 vuotta, eli 90 opintopistettä. Koulutuspolun pituuteen vaikuttaisi myös YAMK-tutkintoa edeltävä työkokemusvaatimus, joka on tällä hetkellä kaksi vuotta.
- Ensihoitajakoulutus muuntokoulutuksena, joka johtaa tutkintoon.

Kätilökoulutus

- Kaksoistutkinnon säilyttäminen ei vaikuta olevan direktiivin näkökulmasta mahdollista.
- Kätilökoulutuksen toteuttamisvaihtoehdoiksi on alustavasti luonnosteltu erilaisia malleja, jotka perustuvat erikseen säänneltyyn koulutukseen, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon ja yliopistojen toteuttamaan koulutukseen.

SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmän linjaukset koulutusrakenneteknisiin liittyvistä reunaehdoista

1. Työmarkkinoiden toimivuuden vuoksi terveydenhoitajien, ensihoitajien ja kätilöiden on jatkossakin saatava laillistus sairaanhoitajiksi, kuten tällä hetkellä.
2. Kätilökoulutuksen, terveydenhoitajakoulutuksen ja ensihoitajakoulutuksen koulutusmallit voivat olla erilaisia.
3. Koulutusmallien tulee mahdollistaa EU:n ammattipätevyysdirektiivin tarkoittama automaattinen tunnustaminen.
4. Jatkuvaan oppimisen perustuvan koulutusmallin avulla tulisi mahdollistaa, että sairaanhoitajat voivat lisäpätevöityä terveydenhoitajiksi tai ensihoitajiksi. Koulutusmalleja arvioidaan jatkotyössä. Koulutusmallit perustuvat pääpiirteittäin siihen, että sairaanhoitajat voisivat saada ensihoitajan tai terveydenhoitajan pätevyyden suorittamalla noin 60 opintopisteen laajuisen

koulutuksen, tutkintoon johtavan muuntokoulutuksen tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Koulutuksen opintohallinnollinen asema vaihtelee eri malleissa.

5. Uusien koulutusmuotojen rinnalla tulisi säilyttää myös nykyisen kaltainen terveydenhoitaja (AMK) ja ensihoitaja (AMK) kaksoistutkinto, jotta on mahdollista kouluttautua suoraan näihin ammatteihin.
6. Koulutusmallien tulee mahdollistaa opintotuen hakeminen koulutuksiin. Koulutukset olisivat osallistujalle maksuttomia. Koulutukset huomioidaan korkeakoulujen rahoituksessa.
7. Kätilökoulutukseen on kehitettävä uusi rakenteellinen ratkaisu, jossa kaksoistutkinto puretaan. Ammattipätevyysdirektiivi edellyttää, että kätilökoulutus toteutetaan joko kolmivuotisena omana koulutuksena ilman sairaanhoitajaillistusta tai siten, että henkilöllä on sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja ja sen jälkeen suoritettu kätilökoulutus. EU:n ammattipätevyysdirektiivi ei tunnista kaksoistutkintovaihtoehtoa kätilöiden koulutukseen.
8. Kätilökoulutuksen kehittämiseksi jatkotyönä tarkastellaan malleja, joissa kätilökoulutus suoritetaan sairaanhoitajakoulutukseen jälkeen suorittamalla erikseen säädeltä kätilökoulutus tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto tai ylempi korkeakoulututkinto. Koulutuksen opintohallinnollinen asema vaihtelee eri malleissa.

SOTEKO-hankkeen hanketyöryhmän linjaukset koulutusrakennevaihtoehtojen arviointikriteereiksi

- Vaikutukset osaavan työvoiman saatavuuteen ja työurien pituus (määrällinen näkökulma).
- Vaikutukset osaavan työvoiman saatavuuteen, tuottaako koulutus työelämän tarvitsemaa osaamista, esimerkiksi osaamisen taso suhteessa sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon tuottamaan osaamiseen ja sijoittuminen koulutusrakenteessa (laadullinen näkökulma).
- Vaikutukset korkeakoulujärjestelmään ja korkeakoulujen ohjaukseen, esim. lainsäädännön muutostarpeet, korkeakoulutuksen rahoitusmalli ja koulutuksen resursointi.
- Vaikutukset korkeakouluihin ja opetuksen järjestämiseen, mm. pedagogiset näkökohdat, koulutusmäärät ja harjoittelun toteuttaminen.
- Vaikutukset asiakkaisiin (esim. hoidon saatavuus, turvallisuus ja hoitokokemus).
- Vaikutukset opiskelijoihin, esim. opintopolkujen joustavuus ja urapolut.
- Vaikutukset koulutuspituuksiin (eri näkökulmia: koulutukseen käytettävä kokonaisaika, aika jonka jälkeen valmistunut on työelämän käytettävissä).

- Vaikutukset erityisesti sairaanhoitajien laillistukseen terveydenhuollon ammattihenkilönä ja viranomaisten tehtäviin (erityisesti Valvira).
- Vastaavuus ammattipätevyysdirektiivin vaatimuksiin.
- Vertaavuus vastaaviin tutkintoihin EU:n jäsenmaissa ja kansainvälinen liikkuvuus.

3.3 Ehdotukset siirtymien sujuvoittamisesta ammattikorkea- ja yliopistokoulutuksen välillä

SOTEKO-hanketyöryhmä on käsitellyt sitä, miten siirtymiä voidaan sujuvoittaa siirryttäessä ammattikorkeakoulutuksesta yliopistokoulutukseen, erityisesti ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen. Hanketyöryhmä on ottanut keskustelun lähtökohdaksi, että sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen siirtymiä sujuvoitetaan ja rakenteellisia päällekkäisyyksiä poistetaan pääosin nykyisen korkeakoulujen tehtäväjaon (dualimallin) puitteissa.

Hanketyöryhmä on keskustellut mm. AHOT-menettelyjen yhtenäistämisestä, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilta vaadittavista lisäopinnoista ja mahdollisuuksista vähentää lisäopinnoita, opiskelijavalinnan kehittämisestä ja korkeakoulujen välisen opetusyhteistön ja ristiinopiskelun mahdollisuuksista. Hanketyöryhmä on tunnistanut ammattipätevyysdirektiivin ja sosiaalihuollon ammattihenkilösääntelyn (kelpoisuusvaatimukset) asettamat edellytykset koulutuspolkujen kehittämiselle.

Tällä hetkellä sosiaali- ja terveysalalla yliopistojen toteuttama tutkintoon johtava koulutus muodostaa yhden väylän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille osaamisen uusintamiseen. Hanketyöryhmä pitää tärkeänä, että erikoistumiskoulutuksen, ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja täydentävän koulutuksen tarjontaa kehitetään, jotta voidaan vastata työelämän osaamistarpeisiin. Pitkiin ja päällekkäisiin koulutuspolkuihin johtavien työelämän käytäntöjä ja jatkokoulutusväylien esteitä tulisi tunnistaa ja purkaa.

SOTEKO- hanketyöryhmä on todennut, että koulutuspolkujen sujuvoittaminen edellyttää tarkempaa alakohtaista keskustelua ja päättänyt asettaa sosiaalialan ja terveysalan koulutuspolkujen joustavoittamista koskevien ehdotusten ja johtopäätösten valmistelua varten kaksi alatyöryhmää.

3.4 SOTE-uudistuksen johtamisosaamisen uudistustarpeet

SOTEKO-hanketyöryhmä on käsitellyt sote-uudistuksen toteuttamisesta syntyviä johtamisosaamisen tarpeita. SOTEKO-hanketyöryhmä on tehnyt tämän hetkisen tilanteen ja valmistelun perusteella seuraavat johtopäätökset:

Sote-uudistuksen toimeenpano edellyttää vankkaa johtamisosaamista. Ylimmän ja keski-johdon koulutus on tarpeen aloittaa vuonna 2022 monialaisena ja huomioiden sekä sosiaali- ja terveydenhuolto että pelastustoimi.

Tarvetta on valmistella kansallisesti ja keskitetysti toteutettava monialainen ylimmän johdon koulutus sekä alueellisesti yhteistyöalueilla ja hyvinvointialueilla toteutettava johtamiskoulutus.

3.5 Jatkuvaan oppimiseen liittyviä kehittämishaasteita

SOTEKO-hankkeessa on toteutettu sidosryhmätapaamisia, joiden perusteella jatkuvan oppimisen kehittämistarpeita on koottu seuraaviin teema-alueisiin. Kuvaa jatkuvan oppimisen kehittämistarpeista ja haasteista tarkennetaan työn kuluessa.

SOTEKO-hanketyöryhmä valmistelee johtopäätökset ja kehittämissuositukset jatkuvan oppimisen kehittämiseksi vuonna 2022.

Koonti keskeisistä sidosryhmätapaamisissa esiin nousseista jatkuvan oppimisen kehittämistarpeista

1. Koulutustarjonnan vastaavuus työelämän tarpeisiin, koulutuspolujen ja urapolkujen kohtaaminen

Jatkuvan oppimisen alalla on tarvetta kehittää työelämän tarpeiden, koulutustarjonnan ja urapolkujen parempaa kohtaamista. Tähän liittyen voidaan arvioida esim. ohjauksen, erilaisten rahoitusmallien (esim. tilaaja-tuottajamalli), lainsäädännön sekä yhteistyön kehittämistä, erityisesti hyvinvointialueen ja YTA-alueitasoisen yhteistyön mahdollisuuksia.

Työelämästä nousee tarve tukea jatkuvan oppimisen malleilla myös osaavan työvoiman saatavuutta erityisesti työvoimapula-ammateissa.

2. Rahoitus, ohjaus ja laadunvarmistus

Erikoistavan koulutuksen ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon asemaa, koulutustarjonnan koordinaatiota ja rahoitusta tulisi kehittää.

Täydennyskoulutukseen pääsyn esteet ja koulutuksen rahoituksen puute koetaan yleisesti ongelmana.

Täydennyskoulutustarjonta näyttäytyy sirpaleisena eikä koulutusten laatua ole helppoa tunnistaa. Koulutustarjonnassa ja koulutuspoluissa on puutteita erityisesti pienten ammattiryhmien osalta.

3. Työpaikat oppimisympäristöinä ja digitaalisuuden hyödyntäminen

Työpaikkojen oppimista tukevat rakenteet ja johtaminen ovat tärkeitä jatkuvalla oppimiselle. Työssä tapahtuvan osaamisen tunnustamiseksi ja tunnistamiseksi ei ole riittävästi välineitä (portfoliot, osaamismerkki yms).

Osaaminen tulisi tunnustaa moniammatillisen toiminnan ja asiakkaan näkökulmasta, ei vain yksilön tai urakehityksen näkökulmasta. Työn vaikuttavuutta tulee kehittää koulutuksen avulla

Digitaalisuutta ja kansainvälistä yhteistyötä on tärkeää hyödyntää koulutustarjonnan kehittämiseksi ja tarjonnan saavutettavuuden parantamiseksi.

4 Lähteet

Julkaisut

Hakamäki-Stylman, Veera; Huusko, Mira; Kilpeläinen, Paula; Väätäinen, Hanna. 2021: Sosiaali- ja terveysalan ammatillinen ja korkeakoulutus: Arviointien keskeiset tulokset ja kehittämissuosituksen. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 11:2021. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/11/KARVI_T1121.pdf

Karttunen, Päivi; Vallimies-Patomäki, Marjukka. 2015: Kätilökoulutukselle uusi suunta: Selvitys rakennevaihtoehdoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:11. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-359-0>

Konkola, Riitta; Hauta-Aho, Hanna; Hiilamo, Heikki; Karttunen, Markus; Niemi, Jyri; Tuominen, Miia; Huusko, Mira; Väätäinen, Hanna. 2021: Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 14:2021. https://karvi.fi/app/uploads/2021/06/KARVI_1421.pdf

Kuntoutuksen uudistamiskomitea. 2017: Ehdotukset kuntoutusjärjestelmän uudistamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:41. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3891-5>

Landgrén, Saana. 2021: Vastavalmistuneiden urapolut 2021: Vuosina 2019–2020 valmistuneiden Talentian jäsenten sijoittuminen työelämään sekä kokemukset saadusta koulutuksesta. Talentia ry. https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2021/11/Talentia_Urapolut2021_raportti.pdf

Mikkola, Pia; Haltia, Petri. 2019: Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa: Selvitys aiemmin hankitus osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen periaatteista ja käytänteistä korkeakouluissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2007: Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:4. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-292-0>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019: Tutkintoon johtavan koulutuksen kehittäminen tukemaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamista. Osaamisella soteen -hankkeen loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:24. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263--650-8>

Sosiaali- ja terveysministeriö Hoitotyön kehittämisen ohjausryhmä. 2009: Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön. Toimintaohjelma 2009–2011. STM:n julkaisuja 2009:18. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2919-7>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2004: Terveystenhuollon täydennyskoulutussuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004:3. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504227148>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020: Kuntoutuksen uudistaminen: Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:39. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8443-1>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020: Uusia käytäntöjä ja rakenteita näyttöön perustuvan hoitotyön osaamisen kehittämiseen : Ehdotukset työelämälle ja koulutukselle. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:3. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4145-8>

Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto; Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. 2009: Oppimisesta osaamiseen: Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Työryhmäraportti.

Tietopalvelut

Opetushallinnon tietopalvelu Vipunen. <https://vipunen.fi/fi-fi>

5 Liitteet

Liite 1: AHOT ja koulutuspolut sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksessa -kyselyn tulokset

Kyselyn tarkoitus ja toteutus

Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämän kyselyn tarkoituksena oli selvittää, millaisia aiemmin suoritettujen opintojen hyväksilukukäytäntöjä sekä opiskelijavalintakäytäntöjä korkeakouluissa on tietyissä sosiaali- ja terveysalalle suuntautuviissa tutkinnoissa. Kysely toteutettiin Webropol-kyselyalustalla touko-kesäkuussa 2021 ja se toimitettiin sähköpostitse sosiaali- ja terveysalan koulutusta tarjoaville korkeakouluille. Kyselyn kysymykset koskivat sosiaali- ja terveysalan tutkinnoista sairaanhoitaja (AMK), terveydenhoitaja (AMK), ensihoitaja (AMK), sosionomi (AMK) ja kättilö (AMK) -tutkintoja sekä sosiaalityön ja terveystieteen yliopistotutkintoja.

Kyselyaineisto

Kyselyssä on vastaajia 26. Vastaajista 15 on ammattikorkeakouluista ja 11 yliopistoista, joista vastauksia on kuudesta eri yliopistosta. Kyselyyn vastasivat ammattikorkeakouluista Centria-ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Karelia ammattikorkeakoulu, LAB ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Oulun ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Vaasan ammattikorkeakoulu sekä Yrkeshögskolan Novia. Yliopistoista kyselyyn vastasivat Helsingin yliopisto (yleisesti sekä Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta), Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius; Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteellinen tiedekunta; Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, sosiaalityön yksikkö), Lapin yliopisto, Tampereen yliopisto sekä Turun yliopisto.

Tiivistelmä

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, millaisia aiemmin suoritettujen opintojen hyväksilukukäytäntöjä sekä opiskelijavalintakäytäntöjä korkeakouluissa on tietyissä sosiaali- ja terveysalalle suuntautuviissa tutkinnoissa. Tulosten mukaan hyväksiluettavien opintojen pistemäärä vaihtelee yliopistojen välillä. Ammattikorkeakoulututkintojen hyväksilukeminen toista ammattikorkeakoulututkintoa suorittaessa on suurempaa. Sairaanhoitaja (AMK)

-tutkinto hyväksiluetaan terveystieteen kaksiosuututkintoihin pääsääntöisesti kokonaan eli 180 opintopisteen edestä.

Yliopiston ja ammattikorkeakoulujen hakuväylät vaihtelivat ja siirtymät korkeakoulujen välillä edellyttivät laajoja opintoja. Yliopistoihin vaaditut laajat opinnot voivat koostua avoimessa yliopistossa suoritetuista perus- ja aineopinnoista mutta useassa tapauksessa opiskelijalta edellytetään myös täydentäviä opintoja. Tällöin opintopolun pituudesta tulee pitkä. Vastauksissa esille nousseita tapoja hakea suorittamaan sosiaali- ja terveystieteen korkeakoulututkintoja yliopistoon ovat yleinen yhteishaku, maisterihaku sekä avoimen väylän moninaiset sovellutukset. Perinteisesti avoimen väylä on ollut ns. toisen mahdollisuuden reitti yliopistoon, mutta sosiaali- ja terveystieteen alalla sitä käytetään laajasti ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden opiskelijavalinnassa sekä opintojen täydentämiseen. Korkeakoulut suosittelivat aikaisemman korkeakoulututkinnon suorittaneita hakemaan maisterihaussa suorittamaan suoraan maisterin tutkintoa, jos tämä vain on mahdollista.

Erillisiä väyliä aikaisemman sosiaali- ja terveystieteen korkeakoulututkinnon suorittaneille ei vastauksissa juurikaan noussut esille. Muutamissa tapauksissa vaadittiin aikaisempi sosiaali- ja terveystieteen tutkinto haettaessa yliopistoon suorittamaan alemmalla ja ylempää korkeakoulututkintoa terveystieteistä. Muuntokoulutuksia on muutamissa ammattikorkeakouluissa jo käytössä. Vastausten mukaan lähiaikoina muuntokoulutukset ovat kuitenkin yleistymässä ammattikorkeakouluissa. Muuntokoulutuksia järjestetään tällä hetkellä terveydenhoitaja (AMK)- sekä ensihoitaja (AMK) -tutkintoihin.

Koulutuspolkujen joustavoittaminen nähdään korkeakouluissa asiana, jota tulisi kehittää. Tätä kautta mahdollistettaisiin nopeammat ja helpommat siirtymät sekä vältettäisiin esimerkiksi koulutusten päällekkäisyyttä.

Kyselyn vastauksissa eivät tulleet opiskelijavalinnan kriteerit esille. Kyselyn tuloksia voisi olla hyvä täydentää näiltä osin.

Hakuväylät yliopistoissa sosiaali- ja terveystieteen tutkintoon johtavissa koulutuksissa, kun henkilöllä on aikaisempi saman alan korkeakoulututkinto

Alempi ja ylempi korkeakoulututkinto pääaineena sosiaalityö (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveystieteen ammattikorkeakoulututkinto sosionomi (AMK))

Yhdelläkään kyselyyn vastanneista yliopistoista ei ole erillistä hakuväylää sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneille sosiaalityön alempaan ja ylempään tutkintoon. Perustutkintoväylän kautta opiskelemaan hakeminen on yleisin esille nousseista vaihtoehtoista.

Tällöin opiskelemaan voi päästä pääsykoe- tai todistusvalinnan kautta yhteishaussa. Perustutkintoväyliin ei sisälly erillistä kiintiötä sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneille. Kokonaissisäänottomäärä vaihteli yliopistoissa 25–59 paikan välillä. Lisäksi tutkintoa on mahdollista päästä suorittamaan avoimen väylän kautta. Avoimen väylän kautta valitaan muutamia opiskelijoita vuosittain. Vastauksista esille nousseet määrät vaihtelivat välillä 2–5. Avoimen väylän kautta sisäänpääsy edellyttää vastausten mukaan 50 opintopisteen edestä avoimen yliopiston opintoja, joista 25 opintopistettä on sosiaalityön perusopintoja.

Lapin yliopistossa on mahdollista tehdä joko sekä kandin- että maisterintutkinto (suositeltava vaihtoehto syksystä 2021 alkaen), tai hakea sisäistä siirtoa suoraan maisteriopintoihin siinä vaiheessa, kun sosiaalityön perus- ja aineopinnot ovat valmiit.

Tiivistäen voidaan todeta, että vastusten perusteella opintopolku koostuu lyhimmillään aikaisemmasta tutkinnosta sekä suoritettavasta alemmasta ja ylemmästä korkeakoulututkinnosta. Pisimmillään opintopolku koostuu aikaisemmasta tutkinnosta, vähintään 50 opintopisteen laajuisista avoimen yliopiston opinnoista sekä suoritettavista alemmasta ja ylemmästä korkeakoulututkinnosta.

Ylempi korkeakoulututkinto pääaineena sosiaalityö (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto sosionomi (AMK))

Ylempää korkeakoulututkintoa pääaineena sosiaalityö pääsee vastauksien mukaan suorittamaan suurimpaan osaan yliopistoista maisterihaun kautta. Yliopistot ottavat sisään 10–45 opiskelijaa vuodessa suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa pääaineena sosiaalityö. Jyväskylän yliopiston Kokkolan yliopistokeskus Chydeniukseen otetaan lisäksi 2 opiskelijaa avoimen väylän kautta.

Maisterihaun valintaperusteet vaihtelevat yliopistojen välillä. Kaikkia yliopistoja yhdistää vaatimus sosiaalityön aineopinnojen suorittamisesta. Lisäksi ylempään korkeakoulututkintoon valitseminen edellyttää aikaisemmin suoritettua korkeakoulututkintoa tai opintoasteen tutkintoa¹⁷. Aineopinnojen vaadittu opintopistemäärä kuitenkin vaihtelee 35–45 opintopisteen välillä. Helsingin yliopistossa edellytetään lisäksi 15 opintopisteen laajuisia opintoja, jotka ovat antaneet opiskelijalle tutkimusmenetelmävalmiudet ja tiedot maisterin tutkinnon suorittamista varten (Opintopolku).

Lisäksi vastauksissa nousi esille kolmen yliopiston täydentävät opinnot. Helsingin yliopistossa täydentäviä opintoja voidaan vaatia enintään 30 opintopistettä. Itä-Suomen yliopistossa täydentäviä opintoja tulee suorittaa 25 opintopistettä. Lapin yliopistossa

¹⁷ Huom. Asia tarkistettu Opintopolku-palvelusta 14.6.2021.

täydentävien opintojen sisältöä eriteltiin hieman tarkemmin. Täydentävät opinnot sisältävät 17 opintopistettä tutkimusmenetelmäopintoja, käytännönjakson (10 op) sekä kandidaatintutkielman (10 op). Näin ollen Lapin yliopistossa tulee tehdä yhteensä 37 opintopistettä täydentäviä opintoja.

Tiivistäen voidaan sanoa, että kokonaisuudessaan aikaisemman tutkinnon sekä maisteritutkinnon lisäksi tulee enimmillään suorittaa hakukelpoisuusedellytysten mukaiset 82 opintopistettä, jotka sisältävät aineopinnot sekä täydentävät opinnot. Vastauksissa pienin hakukelpoisuusedellytys on 60 opintopistettä, joka sisältää aineopinnot sekä täydentävät opinnot. Tällöin opintopolun kokonaispituus koostuu aikaisemmasta tutkinnosta, maisterin tutkinnosta sekä 60 opintopisteestä.

Alempi ja ylempi korkeakoulututkinto terveystieteistä (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Kyselyyn vastanneissa yliopistoissa ei ole erillisiä kiintiöitä alempaan ja ylempään korkeakoulututkinnon suorittamiseen terveystieteistä sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneille. Vuodessa yhteishaussa sisään otettavien opiskelijoiden määrä vaihtelee yliopistoittain 40–71 opiskelijan välillä. Lisäksi avoimen väylän kautta otetaan kuudesta vastanneesta yliopistosta kahteen yliopistoon 10 opiskelijaa.

Tampereen yliopistossa alemman ja ylempään tutkinnon suorittamiseen ei ole erillistä kiintiötä sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneille. Huomattavaa kuitenkin on, että hoitotieteeseen valitaan 40 terveydenhuoltoalan AMK-tutkinnon suorittanutta opiskelijaa. Lisäksi avoimen väylän kautta valitaan 10 opiskelijaa.

Itä-Suomen yliopistossa on mahdollista päästä valintakoeväylän sekä avoimen väylän kautta suorittamaan hoitotieteiden alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa. Hakukelpoisia molemmissa hakuväylissä ovat hakijat, joilla on soveltuva terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto, väistyvän terveydenhuollon opistoasteen tutkinto tai 1994 päättyneen terveydenhuollon opistoasteen erikoistumistutkinto. Edellytyksenä valintaan avoimen väylän kautta ovat hoitotieteen aineopinnot sekä suuntautumisvaihtoehdon mukaisen hoitotieteen pääaineen hoitotyön johtamisen opintokokonaisuuden relevantin toisen tieteenalan perusopintokokonaisuus. Lisäksi vaaditaan muita yliopistotasoisia opintoja niin paljon, että niiden yhteenlaskettu laajuus on vähintään 70 opintopistettä. Viime vuonna sisäänottomäärä hoitotieteeseen Itä-Suomen yliopistoon oli yhteensä 71, joista 15 avoimen väylän kautta ja 9 oli opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoituksen lisäpaikkoja.

Turun yliopistoon valitaan suorittamaan terveystieteiden alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa vuodessa 65 opiskelijaa, joista enintään 10 valitaan avoimen yliopiston

väylän kautta. Avoimen väylän kautta valittavilta edellytetään 85 opintopisteen laajuisia opintoja, jotka koostuvat hoitotieteen perus- ja aineopinnoista sekä jonkin terveystieteiden tai kasvatustieteiden tai aikuiskasvatustieteen perusopinnoista. Aiemmasta ammattikorkeakoulututkinnosta hyväksiluetaan 120 opintopistettä terveystieteiden kandidaatin tutkintoon.

Tiivistäen voidaan todeta, että lyhimmillään opintopolku koostuu aikaisemmasta tutkinnosta sekä suoritettavista alemmasta ja ylemmästä korkeakoulututkinnosta. Pisimmillään opintopolku koostuu aikaisemmasta tutkinnosta sekä avoimessa yliopistossa suoritetuista opinnoista, jotka ovat enimmäislaajuudeltaan 85 opintopistettä sekä alemmasta että ylemmästä korkeakoulututkinnosta.

Ylempi korkeakoulututkinto terveystieteistä (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Terveystieteiden ylempään korkeakoulututkintoon ei ole vastausten mukaan erillistä hakuväylää tai kiintiötä sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneille yliopistoihin. Poikkeuksena kuitenkin Tampereen yliopisto, jossa otetaan suoraan sisälle maisterikoulutukseen (hoitotyön johtaminen tai opettaminen) enintään neljä opiskelijaa vuodessa, kun opiskelijalla on aikaisemmin suoritettu sairaanhoitaja (AMK) -tutkinto. Valinta ylempään korkeakoulututkintoon edellyttää aikaisemmin suoritettua korkeakoulututkintoa tai vastaavaa ulkomailla suoritettua tutkintoa.¹⁸

Itä-Suomen yliopistoon on maisterihaussa mahdollista hakea aikaisemman korkeakoulututkinnon perusteella. Maisterihaussa valitaan 36 opiskelijaa sosiaali- ja terveyshallintotieteeseen, jonne edellytyksenä ovat sosiaali- ja terveyshallintotieteen perusopinnot tai terveys-, sosiaalihuollantieteen, hallintotieteen tai sosiaalityön perus- ja aineopinnot. Täydentäviä opintoja voidaan edellyttää henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti, mutta enintään 60 opintopistettä. Maisterihaussa valitaan myös 20 opiskelijaa opiskelemaan sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallintoa. Edellytyksenä valintaan ovat ammattikorkeakoulututkinto sekä 30 opintopistettä soveltuvia yliopisto-opintoja. Täydentäviä opintoja voidaan edellyttää henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti, mutta enintään 60 opintopistettä. Maisterihaussa valitaan myös 20 opiskelijaa terveystaloustieteen. Edellytyksenä on terveystaloustieteen tai kansantaloustieteen perusopinnot tai niitä vastaavat opinnot. Täydentäviä opintoja voi tulla terveystaloustieteestä, tilastotieteestä tai matematiikasta. Täydentävät opinnot eivät sisälly maisterin tutkintoon.

18 Huom. Asia tarkistettu Opintopolku-palvelusta 14.6.2021

Tiivistäen voidaan todeta pisimmän vastausten mukaisen opintopolun koostuvan aikaisemmasta korkeakoulututkinnosta, jonka lisäksi hakukelpoisuuden edellytyksenä on sosiaali- ja terveyshallintotieteen perusopinnot tai terveyshallintotieteen, sosiaalihuoltotieteen, hallintotieteen tai sosiaalityön perus- ja aineopinnot. Tämän lisäksi opiskelijan tulee suorittaa 60 opintopistettä täydentäviä opintoja sekä maisterin tutkinto. Lyhimmillään opintopolku koostuu aikaisemmin suoritetusta tutkinnosta sekä suoritettavasta yleisestä korkeakoulututkinnosta.

Opiskelijavalinta terveystieteiden tutkintoon johtavaan koulutukseen muiden sosiaali- ja terveysalan tutkintojen osalta

Kysyttäessä opiskelijavalinnasta terveystieteiden tutkintoon johtavaan koulutukseen muiden sosiaali- ja terveysalan tutkintojen osalta esille nousee yleisimmin vaihtoehto, jossa tutkintoon haetaan tavallisesti yhteishaussa eikä aikaisemmalla tutkinnolla ole erityistä merkitystä opiskelijavalinnassa. Lisäksi esille nousee myös avoimen väylä. Mitään erillisiä hakuväyliä tai kiintiöitä ei ole terveystieteiden tutkintoon johtavaan koulutukseen muiden koulutusten osalta vastausten perusteella. Poikkeuksena on aikaisemmin esille nostettu Tampereen yliopiston hoitotieteen yhteishaku, jossa valitaan 40 opiskelijaa aikaisemmin suoritetun terveydenhoitoalan AMK-tutkinnon perusteella. Muissa tapauksissa aikaisemmasta tutkinnosta tehdään kuitenkin hyväksilukuja uuteen tutkintoon. Täydentävien opintojen määrä vaihtelee vastausten mukaan 25–30 opintopisteen välillä.

Hakuväylät ammattikorkeakouluissa sosiaali- ja terveysalan tutkintoon johtavissa koulutuksissa, kun henkilöllä on aikaisempi saman alan korkeakoulututkinto

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, kätilö (AMK) (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Vastanneissa ammattikorkeakouluissa ei ole erillistä hakuväylää kätilö (AMK) -tutkintoon sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneille. Kätilö (AMK) -tutkintoon on mahdollista hakea yhteishaun kautta. Lisäksi Oulun ammattikorkeakoulun vastauksesta nousee esille mahdollisuus hakea avoimen ammattikorkeakoulun polkuopintojen kautta suorittamaan tutkintoa. Täydentävinä opintoina tulee suorittaa ne opinnot, joihin aikaisempi tutkinto tai kokemus ei ole antanut osaamista. Vuonna 2020 Oulun ammattikorkeakouluun otettiin sisälle suorittamaan kätilö (AMK) -tutkintoa 38 opiskelijaa, joista 27 valintakokeen kautta, 2 avoimen väylän kautta ja 9 siirto-opiskelijaa.

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, ensihoitaja (AMK) (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Yksikään ammattikorkeakoulu ei noston vastauksissaan esille erillisiä kiintiöitä sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneille ensihoitaja (AMK) -tutkintoon.

LAB-ammattikorkeakoulussa on alkamassa syksyllä muuntokoulutus sairaanhoitajasta (AMK) ensihoitajaksi (AMK). Aloituspaiikkoja tähän koulutukseen on 25. Vuonna 2020 ensihoitaja (AMK) -koulutuksessa oli ollut viisi aloituspaiikkaa koulutukseen.

Kaksi vastanneista ammattikorkeakouluista, XAMK ja Oulun ammattikorkeakoulu, nostivat vastauksessaan esille avoimet polkuopinnot mahdollisuutena päästä suorittamaan ensihoitaja (AMK) -tutkintoa. XAMKissa opiskelijan tulee suorittaa ensihoidon opinnoista puolet eli 30 opintopistettä polkuopintoina, minkä jälkeen hänen tulee hakea opiskelijaksi saadakseen tutkinto-oikeuden. Aikaisempi sairaanhoitajatutkinto hyväksiluetaan kokonaisuudessaan.

Oulun ammattikorkeakoulussa täydentävät opinnot riippuvat yksilön taustasta. Jos opiskelija on suorittanut sairaanhoitajatutkinnon mutta hänellä ei ole ensihoidon työkokemusta, tulee hänen suorittaa ensihoitotyön opinnot sekä opinnäytetyö. Jos opiskelijalla on jo ensihoidon työkokemusta vuoden verran, sairaanhoitajatutkinnon lisäksi hänen tulee suorittaa täydentävinä opintoina perustason ensihoidon osaamisen näyttö, hoitotason ensihoidon opinnot sekä opinnäytetyö.

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, terveydenhoitaja (AMK) (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Kaksi ammattikorkeakoulua nostavat vastauksissaan esille syksyllä alkavat uudet muuntokoulutukset sairaanhoitajasta (AMK) terveydenhoitajaksi (AMK). Laurea-ammattikorkeakoulussa on lisäksi mahdollista hakea muuntokoulutukseen kättilö (AMK) -tutkinnolla. LAB-ammattikorkeakoulussa muuntokoulutuksessa on 25 aloituspaiikkaa ja Laurea-ammattikorkeakoulussa 35. Laurean muuntokoulutukseen valitut opiskelijat valitaan valintaopintojakson kautta. Myös Centria-ammattikorkeakoulussa on käytössä muuntokoulutus, joka on laajuudeltaan 60 opintopistettä.

Muissa vastanneissa ammattikorkeakouluissa opiskelijaksi voi hakea normaalisti yhteishaun kautta. Lisäksi useassa ammattikorkeakoulussa on avoimen väylä, jonka kautta valitaan 5–30 opiskelijaa vuodessa. Tampereen ammattikorkeakoulun vastauksessa nostetaan esille myös mahdollisuus mennä mukaan terveydenhoitajaryhmään tekemään

50 opintopistettä terveydenhoitajatyön opintoja. Tämän jälkeen he voivat hakea tutkinto-opiskelijoiksi erillishaussa.

Muuntokoulutukset aikaisemmin suoritettun sosiaali- ja terveystieteiden korkeakoulututkinnon omaaville

Kysyttäessä korkeakouluissa tarjolla olevista muuntokoulutuksista yksikään yliopisto ei ilmoittanut järjestävänsä muuntokoulutusta. Ammattikorkeakouluista muuntokoulutuksia on tarjolla neljässä. Ensihoitajan muuntokoulusta järjestää yksi ja terveydenhoitajan muuntokoulusta kolme ammattikorkeakoulua. Vaatimuksena koulutukseen pääsyyn on aikaisempi sairaanhoitaja (AMK) -tutkinto tai kättilö (AMK) -tutkinto. Kaksi ammattikorkeakoulua ilmoitti, että heillä on suunnitteilla muuntokoulutuksia. Lisäksi Laurea-ammattikorkeakoulu kertoi, että heidän muuntokoulutuksensa hakukelpoisuutta ollaan laajentamassa sairaanhoitajan (AMK)- ja kättilön (AMK) -tutkinnoista lisäksi koskemaan myös aikaisemmin suoritettua ensihoitaja (AMK) -tutkintoa.

Aikaisemmin suoritettujen opintojen hyväksiluettavien opintojen määrä muuntokoulutuksissa oli noin 180 opintopistettä. Lisäksi on mahdollista hyväksilukea muita tutkinnon ulkopuolisia opintoja sekä aikaisempaa työkokemusta.

Kysyttäessä koulutuksen toteutustapaa vastauksissa painottui vahvasti verkkopainotteisuus. Joko koulutus järjestetään kokonaan verkossa järjestettävänä opetuksena tai verkkopainotteisena monimuoto-opetuksena. Opiskelijavalintaan liittyen vastaajat nostivat erilaisia tapoja, joilla opiskelijat valitaan muuntokoulutukseen. Vastauksissa esille nousivat motivaatiokirje, työkokemus, video sekä valintaopintojakso.

Vastauksissa nousee esille monia muita tapoja suorittaa samankaltaisia koulutuksia, jotka eivät kuitenkaan ole muuntokoulutuksia. Jyväskylän yliopiston Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa järjestetään työn ohessa suoritettavaa aikuiskoulutusta, jossa suoritetaan aikaisempiin opintoihin pohjautuen sosiaalityön maisteritutkinto. Itä-Suomen yliopisto on puolestaan toteuttanut kaksi ESR-rahoitteista maisterivaiheen koulutusta sekä kehittämishanketta, jotka päättyivät vuonna 2020.

Tampereen yliopisto nostaa esille opintopolun, jossa sosionomi (AMK) -tutkinnon tai jonkin muun oppiaineen yliopistollisen kandidaatti- ja maisteritutkinnon suorittaneet voivat hakeutua opiskelemaan sosiaalityön aineopintoja avoimeen yliopistoon. Tämän jälkeen he voivat hakea maisterivalinnassa opiskelemaan sosiaalityön maisteritutkintoa. Sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneilta vaaditaan 60 opintopistettä sosiaalityön yliopistollisia aineopintoja ennen maisteritutkintoon siirtymistä. Terveystieteessä opintopolku muodostuu avoimesta yliopistosta ja sen jälkeen erillisvalinnasta, jossa haetaan opiskelemaan terveystieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoa. Syksystä 2021 alkaen Tampereen

avoimen yliopiston opintoihin hyväksytään terveysalan AMK-opiskelijoita, joilla on suoritettu 120 opintopistettä ammattikorkeakoulututkinnosta, mitkä hyväksiluetaan kandidaatin tutkintoon.

Helsingin yliopistolla puolestaan on Sosiaali- ja terveystutkimuksen ja -johtamisen maisteriohjelma, joka on suunnattu aiemmin sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnon suorittaneille. Maisteriohjelmaan voi tulla kuitenkin valituksi myös muunlaisella taustakoulutuksella.

Savonia-ammattikorkeakoulussa tarjolla on terveydenhoitajien monimuotokoulutusta, jossa vaatimuksena on sairaanhoitaja (AMK) -tutkinto, jonka 210 opintopistettä hyväksiluetaan. Karelia-ammattikorkeakoulussa on suunnitteilla vuodelle 2023 terveydenhoitajakoulutukseen erillishaku, jossa pohjakoulutusedellytyksenä on kättilön (AMK)- tai sairaanhoitajan (AMK) -tutkinto. Yrkeshögskolan Novia on myös suunnitellut monimuotokoulutusta sairaanhoitaja (AMK) ja kättilö (AMK) -koulutuksiin.

Yliopistossa hyväksiluetavien opintopisteiden määrä tutkintoon johtavissa koulutuksissa aikaisemmin suoritettun korkeakoulututkinnon perusteella

Alempi ja ylempi korkeakoulututkinto pääaineena sosiaalityö (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sosionomi (AMK))

Kysyttäessä opintopisteiden hyväksiluvuista alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon pääaineena sosiaalityö osalta, kun hakijalla on aikaisempaan tutkintona sosionomi (AMK) vastaukset ovat hyvin vaihtelevia. Hyväksiluetavien opintojen määrä vaihtelee vastauksen mukaan 10–120 opintopisteen välillä. Hyväksiluetavien opintopisteiden keskiarvo on 41 opintopistettä.

Lapin yliopisto nostaa esille, että sosionomi (AMK) -tutkinnolla saa korvaavuuksia (syksyllä 2021) sosiaalityön perusopintoihin yhteensä 10 op ja aineopintoihin 15 op, ja opiskelijoilla on mahdollisuus hakea sisäistä siirtoa maisteriopintoihin, jolloin heidän ei tarvitse tehdä kandidaatintutkintoon kuuluvia sivuaineopintoja (65 op) eikä kieliopintoja (17 op). Mikäli opiskelija tekee sekä kandi- että maisteritutkinnon, hän saa kandidaatintutkintoon sivuainekokonaisuuden 25 opintopistettä korvattua AMK-tutkinnollaan.

Ylempi korkeakoulututkinto pääaineena sosiaalityö (Kun hakijalla on ylempi ammattikorkeakoulututkinto sosionomi (YAMK))

Saatujen vastausten mukaan ylempässä korkeakoulututkinnossa pääaineena sosiaalityö hyväksilukujen määrä aikaisemmasta tutkinnosta sosionomi (YAMK) vaihtelee 0–20 opintopisteen välillä. Hyväksiluettavien opintopisteiden keskiarvo on noin 7 opintopistettä.

Alempi ja ylempi korkeakoulututkinto terveystieteistä (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK) ja hän hakee suorittamaan alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa terveystieteistä hyväksilukujen määrä vaihtelee 10–155 opintopisteen välillä. Hyväksiluettavien opintopisteiden keskiarvo on 104,5.

Ylempi korkeakoulututkinto terveystieteistä (Kun hakijalla on ylempi ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (YAMK))

Kysyttäessä hyväksilukujen määrää ylempään korkeakoulututkintoon terveystieteisiin, kun hakijalla on ylempi ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (YAMK) vain yksi yliopistoista nostaa esille opintopistemäärän. Helsingin yliopistossa hyväksiluetaan aikaisemman tutkinnon perusteella 10 opintopistettä. Muissa yliopistoissa ei joko ei ole kyseistä koulutusta tai opintoja ei hyväksilueta lainkaan.

Jyväskylän yliopiston liikuntalääketieteellinen tiedekunta nostaa vastauksessaan esille, kuinka YAMK-tutkinnon suorittaneet voivat hakea jatko-opintoihin suorittamaan tohtorin tutkintoa, kun he ovat suorittaneet täydentävät opinnot. Täydentävät opinnot ovat tässä tapauksessa jatkotutkinnon opintosuunnan syventävien opintojen kokonaisuus, joka on 60 opintopistettä.

Aiemmin hankitun osaamisen hyväksilukeminen terveystieteiden tutkintoon johtavassa koulutuksessa muiden sosiaali- ja terveysalan tutkintojen osalta

Tampereen yliopisto kuvasi vastauksessaan terveystieteiden tutkinto-ohjelmassa (hoitotiede sekä kansanterveystiede) olevan selkeä ohjeistus aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen, mitä hyödynnetään systemaattisesti. Lisäksi arviota voidaan tehdä myös ohjetta yksilökohtaisesti räätälöiden. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen perustuu huolelliseen opetussuunnitelmien osaamistavoitteiden analyysiin ja korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön.

Helsingin yliopisto totesi hyväksilukuja tehtävän 10 opintopisteen edestä. Itä-Suomen yliopisto sekä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta nostivat esille, ettei maisteriopinnoissa tehdä hyväksilukua aikaisemmasta osaamisesta ollenkaan.

Ammattikorkeakoulussa hyväksiluettavien opintopisteiden määrä tutkintoon johtavissa koulutuksissa aikaisemmin suoritettun korkeakoulututkinnon perusteella

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, kätilö (AMK) (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Aikaisemman sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon perusteella kätilö (AMK) -tutkintoon hyväksilukuja tehdään suurimman osan vastauksista mukaan koko 180 opintopistettä. Hyväksiluettavien opintopisteiden keskiarvo on 176. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opinnäytetyö hyväksiluetaan, jos se sopii kätilökoulutukseen aiheeltaan. Oulun ammattikorkeakoulussa kätilökoulutuksessa sairaanhoitajatutkinnolla hyväksiluetaan 140–180 opintopistettä. Jos pohjakoulutuksena on esimerkiksi sairaanhoitaja-terveydenhoitaja, hyväksilukuja tehdään enemmän ja opiskelija voi saada hyväksilukuja myös näytön kautta.

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, ensihoitaja (AMK) (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Aikaisemmasta sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnosta hyväksiluetaan ensihoitaja (AMK) -tutkintoon vastausten mukaan pääsääntöisesti 180 opintopistettä. Hyväksiluettavien opintopisteiden määrä on keskimäärin noin 172 opintopistettä. Oulun ammattikorkeakoulun vastausten mukaan hyväksilukuja tehdään 145–150 opintopistettä, mutta jos opinnot ovat sisältäneet ensihoidon opintoja, hyväksilukuja tehdään enemmän. Lisäksi vastauksesta ilmenee, kuinka jo yhden vuoden ensihoidon työkokemuksella voi näytön perusteella saada hyväksiluettua kaksi ensimmäistä lukuvuotta ja siirtyä suoraan ensihoidon syventäviin opintoihin.

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, terveydenhoitaja (AMK) (Kun hakijalla on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sairaanhoitaja (AMK))

Aikaisemmin suoritettun sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon perusteella hyväksilukuja tehdään terveydenhoitaja (AMK) -tutkintoon vastausten mukaan yleisimmin

180 opintopistettä eli koko tutkinnon edestä. Hyväksiluettavien opintopisteiden määrä vaihteli vastauksissa välillä 160–190. Hyväksiluettavien opintojen keskiarvo on 179 opintopistettä.

Vastauksissa kuitenkin nousee esille mahdollisuus yksilöllisiin täydennyksiin tarvittaessa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu nostaa vastauksessaan esille, että hyväksiluvun jälkeen suoritettavaksi tulevat terveydenhoitotyön opinnot sekä harjoittelu, jotka ovat yhteensä 60 opintopistettä.

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on erillisryhmä yhteistyössä Savonian kanssa, jossa aiempaa tutkintoa voidaan soveltuvin osin ahotoida.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen kehittäminen ja hyödyntäminen

Lopuksi halusimme tiedustella korkeakoulujen mahdollisia kehysideoita aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen osalta sosiaali- ja terveysalalla. Esille nousi korkeakoulujen käytäntöjen vertailu ja yhdessä kehittäminen, jolloin käytännöistä tulisi yhdenmukaisempia ja sujuvampia. Vastauksissa toivottiinkin valtakunnallisia yhdenmukaisia tunnustamiskäytäntöjä. Vastausten mukaan Sosnet-yhteistyöverkostossa tehdään jatkuvaa arviointia yhteistyössä yliopistojen kesken. Esille nousi myös tehtäväjaon selkeyttäminen yliopiston tarjoaman tiedepohjaisen sosiaalityön ja ammattikorkeakoulupohjaisen sosionomin kesken.

Ammattikorkeakoulujen vastauksista nousi esille tarve työn opinnollistamisen joustavoittamiseen, jota varten tarvittaisiin monipuolisempia osaamisen näyttämisen menetelmiä. Ratkaisuna esille nousivat esimerkiksi standardoidut osaamisen näytöt sekä erilaiset digitaaliset ohjauspalvelut, joita tulisi kehittää ja käyttöönottaa enemmän. Toisena vahvana teemana vastauksissa on vaadittavan osaamisen varmistaminen ja osaamisen arviointi. Eräs ammattikorkeakoulu nosti vastauksessaan esille, kuinka osaamista tulisi arvioida enemmän kokonaisuutena, sillä kaikilla ei tarvitse olla samanlaista osaamista poisluettuna yhteinen ydinosaaminen. Samalla myös tarve koulutuksen ulkopuolisen hankitun osaamisen tunnustamisesta ja tunnustamisesta nousi esille. Myös opintojaksojen osittaisia hyväksilukuja tulisi tehdä enemmän.

Aikaisemman lähihoitajatutkinnon ahotoinneissa on hajontaa ammattikorkeakouluissa siinä, kuinka paljon voi/saa ahotoida, kun kyseessä on eri tutkinnot. Asiaan tarvittaisiin vastausten mukaan kansallinen linjaus.

Koulutuspolkujen sujuvoittaminen ja hakuväylien kehittämistarpeet

Lopuksi vastaajat saivat halutessaan tuoda esille mielipiteensä koulutuspolkujen sujuvoittamisesta sekä hakuväylien kehittämistarpeista. Sujuvien koulutuspolkujen nähdään vastausten mukaan hyödyttävän kaikkia osapuolia. Koulutuspolkujen ollessa yksilöllisiä on tärkeää huomioida myös aiemmin hankittu osaaminen yksilöllisesti. Samalla koulutuspolkujen koettiin olevan pitkiä, jolloin koulutuspolkujen sujuvoittaminen nähdään tarpeellisena.

Sairaanhoitaja (AMK) -tutkinnon suorittaneilla nähdään olevan tarve uudentyyppisille mahdollisuuksille suorittaa ensihoitaja (AMK)-, kättilö (AMK)- sekä terveydenhoitaja (AMK) -tutkinto. Hakujen tulisi olla joustavampia ja mahdollisesti jatkuvia. Toisaalta esille nousee myös hakuajankautujen yhtenäistäminen tarjoamalla valtakunnallisessa yhteishaussa terveydenhoitajakoulutusta niille, joilla on jo sairaanhoitaja (AMK)-, kättilö (AMK)- tai ensihoitaja (AMK) -tutkinto.

Esille nousivat myös maahanmuuttajien aikaisemmat tutkinnot, joille voisi olla jatkossa oma muuntokoulutus ammattikorkeakouluun. Myös yliopistoon tarvittaisiin erityinen väylä, joka mahdollistaisi paremmin maahanmuuttajataustaisten ja erilaisiin vähemmistöihin kuuluvien yliopistoon hakeutumisen.

Yhdessä yliopistossa toivottiin sosiaalityön avoimen väylän sisäänottokiintön huomattavaa kasvattamista, koska väylän kautta nähdään tulevan erinomaisia hakijoita. Opiskelijoiden nähdään osoittaneen motivaationsa jo avoimen yliopiston opintojen aikana ja he valmistuvatkin nopeasti alan töihin. Perushaun nähdään olevan vaikea väylä ei-ensikertalaisille päästä opiskelemaan.

Yhtenä näkökulmana esille nousi myös ristiinopiskelun edistäminen ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kesken. Samalla myös ammattikorkeakoulujen välisten väyläopintojen hyväksymisen kehittämistä kannatetaan.

Vastauksissa nousi esille myös YAMK-tutkinnon koulutuspoliittinen mielekkyys, sillä sen ei nähdä lunastaneen työelämärelevanttiuttaan. Vastaajan näkemyksen mukaan resurssit tulisi uudelleen ohjata sosiaalityön yliopistolliseen maisteritutkintoon. Sosionomi (AMK) ja sosiaalityön koulutusten erilaisuus nousee muutenkin vastauksissa esille.

Eräissä vastauksessa nostettiin esille se, että sosiaali- ja terveysalalle tulisi saada takaisin soveltuvuuden arviointi kansallisen tason kriteereillä määriteltynä. Vastauksessa nousi esille myös kysymys siitä, millä muulla kuin SORA-lainsäädännöllä pystytään arvioimaan tai eväämään eri väyliä ja polkuja hakeneiden tutkinto-opiskelijaksi pääseminen.

Vastauksissa nousi myös esille tekoälyn tai data-analytiikan hyödyntäminen osaamista arvioitaessa sekä myös koulutuspolkujen suunnittelussa erityisesti alanvaihtajia ajatellen. Tiivistetysti voidaan todeta, että nykyiset hakuväylät koetaan pääasiassa toimivina mutta koulutuspolkujen sujuvoittaminen nähdään tarpeellisena. Vastajaat näkevät, että hakuväylistä voitaisiin käydä valtakunnallista keskustelua niiden yhdenmukaistamiseksi.

Liite 2: Koonti kyselystä korkeakouluille Osaamisella soteen -hankkeen vaikutuksista sosiaali- ja terveysalan koulutukseen liittyen

Kyselyn tarkoitus ja toteutus

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää vuosina 2017–2019 toteutetun Osaamisella soteen -hankkeen vaikutuksia korkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan koulutukseen. Kysely toteutettiin Webropol-kyselyalustalla touko-kesäkuussa 2021 ja se toimitettiin sähköpostitse sosiaali- ja terveysalan koulutusta tarjoaville korkeakouluille.

Kyselyaineisto

Kyselyyn vastasi yhteensä 42 vastaajaa. Vastaajista 31 edusti ammattikorkeakouluja ja 11 yliopistoa. Vastauksia on 16:sta eri ammattikorkeakoulusta sekä kuudesta eri yliopistosta.

Ammattikorkeakouluista kyselyyn vastasivat Centria-ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk (x8), Karelia-ammattikorkeakoulu, LAB-ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia-ammattikorkeakoulu (x5), Oulun ammattikorkeakoulu, Satakunnan ammattikorkeakoulu (x2), Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu (x5), Yrkeshögskolan Arcada sekä Yrkeshögskolan Novia.

Yliopistoista kyselyyn vastasivat Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto (x4), Jyväskylän yliopisto (Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius), Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto sekä Turun yliopisto (x2).

Vastauksia saatiin seuraavista tutkinto-ohjelmista/koulutuksista: bioanalytiikka, ensihoitaja (AMK), fysioterapeutti (AMK), geronomi (AMK), hoitotiede, hoitotyö, hälsa och välfärd, jalkaterapeutti (AMK), kuntoutuksen ohjaus /fysioterapia, kättilö (AMK), lääketieteen lisenssiaatti, naprapaatti (AMK), optometria, radiografia ja ylemmät tutkinnot, radiografian ja sädehoidon tutkinto-ohjelma, ravitsemustiede, rikosseuraamusalan sosionomi, röntgenhoitajan to, sairaanhoitaja (AMK) diakoninen hoitotyö, sairaanhoitaja (AMK), förstavårdare, barnmorska hälsovårdare och nursing, sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinto ja terveystaloustiede, sosiaali- ja terveyshallintotiede, sosiaali- ja terveystutkimuksen ja -johdamisen maisterikoulutus, Sosiaalityö, Sosiaalityön maisteriohjelma (aikuisopintomalli), sosionomi (AMK) diakoniatyö, sosionomi (AMK) kirkon nuorisotyö, sosionomi (AMK) kirkon

varhaiskasvatus, sosionomi (AMK), suuhygienisti, terveydenhoitaja (AMK), toimintaterapia sekä ylempät ammattikorkeakoulututkinto-ohjelmat.

Tiivistelmä

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää vuosina 2017–2019 toteutetun Osaamisella soteen -hankkeen vaikutuksia korkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan koulutukseen.

Moniammatillisuutta ja yhteiseen tietoperustaan liittyvien tietojen ja taitojen kehittymistä on pyritty vastausten mukaan tukemaan monin eri tavoin. Yleisimpinä keinoina nousivat esille erilaiset opintojaksot, joilla eri alojen opiskelijat ovat yhdessä monialaisesti. Opintojaksot voivat sisältää esimerkiksi projekteja tai simulaatio-opetusta, jossa opiskelijat pääsevät työskentelemään yhdessä tietouttaan jakaen. Vastausten mukaan myös harjoitteluja toteutetaan tiimiharjoitteluina. Lisäksi opinnäytetöitä on mahdollista tehdä yhdessä, jos tälle on perusteltu syy. Tärkeässä asemassa on myös työelämäyhteistyö. Kokemukset ovat pääsääntöisesti positiivisia, vaikka kehityskohteitakin löytyy.

Tutkintoa täydentävää koulutusta ja sitä täydentävää työelämäyhteistyötä koskien tarjotaan laajasti erilaista täydentävää koulutusta sen kaikissa muodoissa. Taustalla vaikuttaa vahva yhteistyö työelämän ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Työelämäyhteistyön tulisi kuitenkin nykyistä paremmin organisoitua alueellisesti toiminta-alueille, joilla on useita korkeakouluja. Jatkuvan oppimisen erilaisista täydentävistä koulutuksista tulisi muodostaa koulutusjatkumoa, jotka vaikuttaisivat osallistujan pätevyyteen ja voisivat avata mahdollisuuksia ammatillisella uralla etenemiseen.

Alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä osaamisen kehittämiseksi tehdään vastausten mukaan monipuolisesti. Yhteistyötä tehdään niin korkeakoulujen välillä kuin sisällä, kuntien ja kaupunkien kanssa, sosiaali- ja terveystieteiden kanssa mutta myös vahvasti erilaisten työelämätahtojen kanssa. Yhteistyötä erityisesti korkeakoulujen välillä toivottaisiin kuitenkin tehtävän enenevässä määrin.

Moniammatillisuuden ja sosiaali- ja terveysalan yhteiseen tietoperustaan liittyvien tietojen ja taitojen kehittymisen tukeminen tutkintoon johtavassa koulutuksessa

Miten moniammatillisuutta ja sosiaali- ja terveysalan yhteiseen tietoperustaan liittyvien tietojen ja taitojen kehittymistä on tuettu tutkintoon johtavassa koulutuksessa? Mitä muutoksia on tehty koulutusten sisältöön tai toteutustapaan? Millaisia kokemuksia teillä on koulutuksen kehittämisestä?

Kysyttäessä moniammatillisuuden ja sosiaali- ja terveysalan yhteiseen tietoperustaan liittyvien tietojen ja taitojen kehittymisen tukemisesta tutkintoon johtavassa koulutuksessa esille nousi monenlaisia erilaisia tapoja.

Monissa vastauksissa nousi esille erilaisia monialaisia opintojaksoja. Yhteiset opintojaksot liittyvät muun muassa sosiaali- ja terveysalan etiikkaan, johtamiseen, palvelujen järjestämiseen sekä asiakas- ja palveluneuvontaan. Osa opintojaksoista järjestetään kaikille sosiaali- ja terveysalan aloille yhdessä ammattikorkeakoulun sisällä. Monialaisten opintojaksojen myötä on luovuttu osin omista koulutuskohtaisista toteutuksista. Opintojaksoja on järjestetty esimerkiksi fysioterapia, ensihoito ja lääketiede yhdessä sekä esimerkiksi sairaanhoitajille ja sosionomeille yhdessä. Erilaisia moniammatillisuutta käsitteleviä kursseja on avattu myös vapaasti valittaviin opintoihin, jolloin eri koulutusten opiskelijat voivat suorittaa niitä. Vastauksista nousi esille myös opintojaksoja, jotka toteutetaan ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välisessä yhteistyössä. Moniammatillisuutta opintojaksoille on tuonut myös eri koulutusaloilta tulevat opettajat. Lisäksi opintojaksoilla on ollut mukana myös tulevaa sote-aluetta suunnittelevia ihmisiä.

Opintojaksot voivat sisältää erilaisia projekteja sekä simulaatio-opetusta. Erilaiset simulaatiot nousivat myös esille vastauksissa. Simulaatioiden avulla työskennellään asiakas- ja potilastapausten äärellä monialaisesti. Simulaattoreita on muun muassa ambulanssimulaattori. Simulaatiot ovat saaneet hyvää palautetta niin opiskelijoilta kuin opettajiltakin. Ainoana haasteena nousee esille se, etteivät kaikki pääse samalla tavalla osallistumaan simulaatioihin logistisista syistä.

Vastauksissa nousi kuitenkin esille myös etäsimulaatiot, joita on toteutettu usealla kampuksella ja joita ollaan myös suunnittelemassa lisää.

Useissa vastauksissa nousi esille harjoittelujen suorittaminen tiimiharjoitteluina tai kumppanuusharjoitteluina monilaisesti. Harjoitteluiden nähtiin muutenkin tuovan opiskelijoille näkemystä työyhteisön toiminnasta ja kollegiaalisuudesta. Yhdessä vastauksessa nostettiin esille harjoittelutehtävä, jossa tulee havainnoida moniammatillisuuden toteutumista harjoittelupaikassa.

Myös opinnäytetöitä tehdään monialaisesti yhteistyössä. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi sosionomi-, sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutusten kesken. Osa vastaajista nostaa esille, että yhdessä tehtävälle opinnäytetyölle tarvitsee kuitenkin olla perusteltu syy. Perustelluksi syyksi voidaan nähdä muun muassa aiheen monialaisuus tai moniammatillinen yhteistyö, jolloin opinnäytetyö rakentaa samalla alojen yhteistä tietoperustaa. Vastauksissa nousi esille myös työelämän kehittämistarpeisiin tehtävät opinnäytetyöt, jolloin opiskelija pääsee toimimaan työelämän ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa yhteistyössä.

Vastauksissa nousi esille myös YAMK-tutkinnot, joihin vastausten mukaan otetaan opiskelijoita eri aloilta. Lisäksi esille nousee myös moniammatillinen opetus koulutuksissa. Myös kaikkien alojen yhteisiä opintojaksuja on tarjolla YAMK-tutkintoa suorittaville.

Vastauksissa nousi esille myös useita kehittämisohjelmia ja -hankkeita, joiden avulla on pyritty tukemaan moniammatillisuutta ja sosiaali- ja terveysalan yhteiseen tietoperustaan liittyvien tietojen ja taitojen kehittymistä.

Tärkeänä näkökulmana vastauksista nousi esille muutenkin työelämän kanssa tehtävä yhteistyö. Strategisten työelämäkumppaneiden kanssa tehdään vuosisuunnitelmia yhdessä sekä kehitetään ja arvioidaan koulutuksia. Yksi vastaaja nostaa esille myös vapaaehtoistyön integroinnin oppimiseen moniammatillisesta näkökulmasta. Toisessa vastauksessa taas painotetaan yrittäjyyttä sekä järjestöyhteistyötä. Samalla myös tiivis yhteistyö viranomaisten sekä muiden terveys- ja sosiaalialan ammattilaisten kanssa nähdään tärkeänä. Terveysalan verkoston tekemä yhteistyö opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa nostettiin myös esille vastauksissa. Vastauksissa esille nousi myös kokemusasiantuntijoiden käyttö opetuksessa moniammatillisesti.

Vastauksissa esille nousseet kokemukset koulutuksen kehittämisestä ovat pääsääntöisesti positiivisia. Vastauksissa nousi esille kuitenkin myös monenlaisia kehityskohteita. Haasteiksi ovat nousseet muun muassa erikokoiset ryhmät, aikataulut, joustamattomat opetussuunnitelmat. Esille nousi myös, etteivät opiskelijat ole aina halukkaita muutoksiin. Lisäksi kehittämisen hoitavat lehtorit oman työnsä ohessa, mikä on aiheuttanut vaikeuksia. Vastauksista nousi myös esille, kuinka ammattilaisten tulisi paremmin tuntee toistensa työtä, jolloin yhteistyön mahdollisuudet voitaisiin paremmin ymmärtää. Moniammatilliset oppimiskokonaisuudet ovat saaneet myös paljon erittäin hyvää palautetta niin opiskelijoilta, työelämätahoilta kuin myös opettajilta.

Tutkintoa täydentävä koulutus ja sitä koskeva työelämäyhteistyö

Millaista Osaamisella soteen -hankkeessa ehdotettua tutkintoa täydentävää koulutusta olette tarjonneet? Pyydämme teitä kuvaamaan vastauksessanne, millaisia kokemuksia teillä on tutkintoa täydentävän koulutustarjonnan tuottamisesta ja sitä koskevasta työelämäyhteistyöstä. Pyydämme teitä erittelemään, millaisiin osaamistarpeisiin on vastattu eri koulutusmuodoilla. (erikoistumiskoulutus, maksullinen täydennyskoulutus, avoin korkeakouluopetus sekä ylempät korkeakoulututkinnot)

Osaamisella soteen -hankkeessa ehdotettiin erilaisia tutkintoa täydentäviä koulutuksia. Kysyttäessä korkeakouluilta järjestetyistä tutkintoa täydentävistä koulutuksista esille nousi erikoistumiskoulutuksia, täydennyskoulutuksia, avointa korkeakouluopetusta sekä ylempiä korkeakoulututkintoja. Esille nousseita vastauksia käsitellään seuraavissa

alaluissa. Vastauksissa ei kuitenkaan ilmennyt kysytyjä kokemuksia koulutustarjonnan tuottamisesta.

Tutkintoa täydentävä koulutus moniammatillisuuteen ja sosiaali- ja terveysalan yhteiseen tietoperustaan liittyvien tietojen ja taitojen kehittämiseen liittyen

Erikoistumiskoulutusta järjestetään vastausten mukaan liittyen asiakas- ja palveluohjaukseen, asiakaslähtöisyyteen, ohjaus- ja neuvontaosaamiseen, etäkuntoutukseen, palveluiden kehittämiseen, lastensuojeluun, mielenterveys- ja päihdetyöhön, digitalisaation kehittämiseen, aivoterveysteen, kotikuntoutukseen, rakenteelliseen sosiaalityöhön, palliatiiviseen hoitoon, sairaanhoitajan vastaanottoimintaan, syöpäpotilaan moniammatilliseen hoitoketjuun, haavanhoitoon sekä monialaiseen osaamiseen.

Täydennyskoulutuksia tarjotaan sekä työelämän tilausten perusteella sekä tarjoamalla koulutuksia, jotka on katsottu tarpeellisiksi. Täydennyskoulutuksista esille nostettiin koulutuksia liittyen palvelumuotoiluun, asiakaslähtöiseen toimintaan ja kehittämiseen, johtamiseen, genomiosaamiseen, seksuaaliterveyteen, aivoterveysteen, palliatiiviseen ja saattohoitokoulutukseen, kirjaamiseen, asumispalveluyksiköihin, lasten tehohoitoon, turvallisuuskriittiseen ensihoidon hälytysajoihin, suunnittelemaan sairaalan ulkopuolisen synnytyksen hoitamiseen, simulaatio-ohjaajaamiseen, motivoivaan haastatteluun, lääkahoitoon, nuoren mielenterveyden ensiapuun, ICF:n perusteisiin, lasten edusvalvontaan rikosprosesseissa sekä työhyvinvoinnin edistämiseen. Lisäksi täydennyskoulutuksena järjestetään Nepsy-koulutusta, ASL-koulutusta, sote-jet (johtamisen erikoisammattitutkinto) sekä yrittäjyysvalmennusta luontohoivaan.

Avoimena korkeakouluopetuksena järjestetään sote-alan eri korkeakoulututkintojen ope-
tussuunnitelmien mukaisia opintopaketteja, jotka on avattu avoimen korkeakoulun suoritusmahdollisuuksiksi. Lisäksi yksi ammattikorkeakoulu nostaa esille tarjoavansa avoimen YAMK:n tarjontaa. Verkko-opintoina tarjotaan opintopaketteja liittyen intoksikaatiopotilaan hoitotyöhön, haavahoitoihin ja kivun hoitoon, potilaan kliinisen tilan tutkimiseen, EKG:n tulkintaan, ravitsemuksen ohjaukseen, seksuaaliterveyteen, astman hoitoon sekä kouluhyvinvointiin. Lisäksi vastauksissa nousi esille useita muitakin opintokokonaisuuksia kuten Ikä ystäväksi, operatiivisen johtamisen opintokokonaisuus, liikuntalääketieteen ja valmennuksen opintokokonaisuus, monitieteinen sosiaali-, terveys- ja sivistysalan opintokokonaisuus, lene-koulutus sekä simulaatio-ohjaajakoulutus. Yhdessä vastauksessa nousi esille myös koulutusohjelman toimesta tarjottu kansainvälinen englanninkielinen korkeakoulu-diplomi muiden kuntoutusalan koulutusten kanssa.

Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa korkeakoulut tarjoavat vastausten mukaan liittyen monialaisen ja moniammatillisen osaamisen kehittämiseen, sote-johtamiseen,

asiakaskeskeisten palveluketjujen kehittämiseen, hyvinvointiteknologiaan, data-analytiikkaan ja tekoälyyn, terveyden edistämiseen, ikääntymisen asiantuntijuuteen, ensihoidon kehittämiseen ja johtamiseen, akuuttihoitotyöhön, mielenterveyshoitotyöhön, dataperusteisten hyvinvointipalvelujen kehittämiseen, kliiniseen asiantuntijuuteen sekä kulttuurihyvinvointiin ja terveyden edistämiseen. Ensi vuonna XAMKissa on alkamassa uusi YAMK-tutkinto ”Sähköiset palvelut sosiaali- ja terveysalalla”.

Tutkintoa täydentävä koulutus liittyen tehtäväkuvien laajentamiseen ja uudistamiseen

Vastauksissa nousi esille tutkintoa täydentävistä koulutuksista liittyen tehtävien laajentamiseen ja uudistamiseen erikoistumiskoulutuksia, täydennyskoulutuksia, avoimia korkeakoulunopintoja kuin myös ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja.

Erikoistumiskoulutuksia liittyen tehtäväkuvien laajentamiseen ja uudistamiseen nousi esille liittyen asiakas- ja palveluohjaukseen, palliatiiviseen hoitotyöhön, syöpäpotilaan hoitotyöhön, mielenterveys- ja päihdehoitotyöhön, lastensuojeluun, aivoterveysteen, kotihoidon teknologiaan, rakenteelliseen sosiaalityöhön sekä sosioemotionaaliseen tukeen varhaiskasvatuksessa.

Täydennyskoulutuksia liittyen tehtäväkuvien laajentamiseen ja uudistamiseen järjestetään korkeakouluissa liittyen anestesiahoitotyöhön, urheilufysioterapiaan, systeemiseen työotteeseen sosiaalityö urapolkuna, sairaanhoitajien lääkkeenmäärittämiseen, johtamiseen, some-osaamiseen, ensihoidon johtoon, päivystävän sairaanhoitajan täydennyskoulutukseen, fysioterapeutin suoravastaanottoon, työterveyteen, lapsen edunvalvontaan, säännöllisen synnytyksen jälkitarkastukseen, vauvaperhetyöhön, kliiniseen hoitotyöhön, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, kivun hoitotyöhön, haavahoitoon sekä palliatiiviseen hoitotyöhön.

Avoimena korkeakouluopetuksena vastausten mukaan tarjotaan liittyen väkivaltatutkimukseen, perioperatiiviseen hoitotyöhön, varhaiskasvatukseen, ensihoitoon, mediakasvatukseen, yhteisölliseen työhön, asiakas- ja palveluohjaukseen, sijaishuoltoon sekä järjestötyöhön.

Ylempiä korkeakoulututkintoja liittyen tehtäväkuvien laajentamiseen ja uudistamiseen on korkeakouluissa vastausten mukaan liittyen kliiniseen asiantuntijuuteen, sosiaali- ja terveysalan kehittämiseen ja johtamiseen, ikääntymisen asiantuntijuuteen, hyvinvoinnin edistämiseen, kulttuurihyvinvointiin sekä optometriaan.

Tutkintoa täydentävä koulutus liittyen palvelujen ohjaamiseen ja johtamiseen

Tutkintoa täydentävää koulutusta tarjotaan liittyen palvelujen ohjaamiseen ja johtamiseen vastausten mukaan erikoistumiskoulutuksina, täydennyskoulutuksina, avoimina korkeakouluopintoina sekä ylempinä ammattikorkeakoulututkintoina.

Erikoistumiskoulutuksia on järjestetty korkeakouluissa liittyen asiakas- ja palveluohjaukseen, rakenteelliseen sosiaalityöhön, sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen sekä palvelujen johtamiseen.

Täydennyskoulutuksia on järjestetty liittyen uraohjaukseen, etäjohtamiseen, kriisijohtamiseen, luottamuksen rakentamiseen johtamistaitona, psykologiseen turvallisuuteen työyhteisössä, esimiesten valmennusryhmiin, itsensä johtamiseen ja motivaatioon, etäratkaisuihin kuntoutuksen tukena, palveluohjaukseen, työyhteisön ja työhyvinvoinnin dialogiseen johtamiseen ja kehittämiseen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, palveluohjaukseen, asiakaslähtöiseen moniammatilliseen toimintaan sekä työohjaukseen.

Avoimia korkeakouluopintoja on järjestetty liittyen asiakas- ja palveluohjaukseen, vanhustyön johtamiseen ja kehittämiseen, hyvinvointijohtamiseen sekä johtamisen ja juridii-kan teemoihin. Myös opintosuunnitelman mukaiset opinnot on avattu avoimen ammattikorkeakoulun suositusmahdollisuuksiksi.

Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja on järjestetty liittyen tulevaisuuden johtajuuteen, asiakaslähtöisen palveluketjujen johtamiseen, sosiaali- ja terveysalan kehittämiseen ja johtamiseen, ikääntymisen asiantuntijuuteen sekä palveluiden ohjaamiseen ja johtamiseen.

Esille nousi myös erilaisia koulutushankkeita, kuten Vaikuttavuutta sote-palveluihin uudistuvalla johtamisella (37 op), jonka rahoittajana toimii opetus- ja kulttuuriministeriö.

Muut kommentit liittyen tutkintoa täydentävään koulutukseen

Kysyttäessä vastaajien muita mahdollisia kommentteja liittyen tutkintoa täydentävään koulutukseen esille nousi vahvasti se, että korkeakouluissa on paljon erilaisia koulutuksia, jotka räätälöidään työelämän tarpeeseen. Taustalla vaikuttaakin vastausten mukaan vahva yhteistyö työelämän ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Vastauksista nousi kuitenkin esille, kuinka työelämäyhteistyön tulisi alueellisesti organisoitua toiminta-alueille, joilla on useita korkeakouluja. Vastausten mukaan yhteistyötä on myös tehty valtakunnallisesti esimerkiksi Sosnet-verkoston kautta.

Jatkuvan oppimisen erilaisista täydentävistä koulutuksista tulisi muodostaa koulutusjatkumoa, jotka vaikuttaisivat osallistujan pätevyyteen ja voisivat avata mahdollisuuksia

ammattillisella uralla etenemiseen. Useissa vastauksissa nousi esille myös se, että täydentävää koulutustarjontaa suunnitellaan aktiivisesti. Vastausten mukaan tarjontaa ollaankin lisäämässä merkittävästi.

Alueellinen/valtakunnallinen yhteistyö osaamisen kehittämiseksi

Millaista alueellista tai valtakunnallista yhteistyötä osaamisen kehittämiseksi olette tehneet työelämän edustajien ja muiden koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa liittyen Sanna Marinin hallituksen sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutosten toteuttamiseen? Esimerkiksi millaisia tutkintoa täydentäviä koulutuksia teillä on suunnitteilla?

Kysyttäessä osaamisen kehittämiseksi tehtävästä yhteistyöstä alueellisesti tai valtakunnallisesti, esille nousi monenlaisia yhteistyön muotoja. Vastausten mukaan yhteistyötä tehdään erilaisissa koulutusaloilla verkostoissa niin terveys- kuin sosiaalialalla sekä kuntoutuksen osaamiskeskityksessä. Vastausten mukaan verkostoissa tarkastellaan erityisesti erikoistumiskoulutusten kehittämistä. Yhteistyötä tehdään myös korkeakoulujen kesken. Erikoistumiskoulutusten kehittämisen nähdäänkin edellyttävän ammattikorkeakoulujen välistä yhteistyötä. Vastausten mukaan ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä erityisesti toisten ammattikorkeakoulujen kanssa YAMK-koulutusten sekä sote-johtamisen YAMK-verkoston osalta. Toisaalta vastauksissa nostettiin esille myös, kuinka ylempien korkeakoulututkintojen kehittäminen tapahtuu ammattikorkeakouluosastolla. Ammattikorkeakoulujen välinen yhteistyö auttaa myös erilaisten tutkintojen tuomisessa alueille. Koulutuksia saatetaan toteuttaa yhteistyönä esimerkiksi maakuntakorkeakoulutoteutuksina. Yhteistyötä myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä tapahtuu vastausten mukaan niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin. Yliopistojen välistä yhteistyötä tapahtuu vastausten mukaan myös koulutushankkeiden muodossa. Vastauksissa nousi myös esille yhteistyö ammattiohjeiden kanssa. Lisäksi vastauksissa nousi esille aktiivinen yhteistyö sosiaalialan osaamiskeskusten, kuten Socomin ja Verson, kanssa. Verkostoista vastauksista nousivat esille muun muassa Arenen Sotelika-verkosto, Sosnet-verkosto, Terveystalouden valtakunnallinen verkosto, Rokotusosaamisen koulutusverkosto sekä OsKu-verkosto. Tampereen yliopiston vastauksesta nousi esille myös suunnitteilla oleva yliopistollinen sote-keskus.

Vastausten mukaan alueellista yhteistyötä on tehty esimerkiksi myös sosiaali- ja terveyspiirin kanssa. LAB-ammattikorkeakoulu nosti esille vastauksessaan SoteCampus-projektin, joka toteutetaan yhteistyössä Eksoten kanssa. Projektin tavoitteena on luoda uudenlainen toimintamalli yhteistyön tiivistämiseksi. Metropolian röntgenkoulutus tekee yhteistyötä HUSin Diagnostiikkakeskuksen sekä syöpäklinikan sädehoitoyksikön kanssa. Vastauksissa esille nousi myös Terveyskampus Turku, joka on Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueen korkeakoulujen sekä terveys- ja lääketieteen piirissä toimivien yritysten

muodostama verkosto. Vastauksista nousi esille, kuinka sairaanhoitopiirin kanssa tehdään yhteistyötä alueen opetuksen ja koulutuksen toimintasuunnitelmaa koskien. Turun yliopiston terveystieteen vastauksesta nousi esille hyvin laaja yhteistyömahdollisuus Terveys-Kampus Turku -kokonaisuudessa, johon kuuluvat Turun yliopisto sekä Åbo akademi, Turun ammattikorkeakoulu sekä Novia-ammattikorkeakoulu, Turku Science Park sekä VSSHHP sekä terveydenhuollon toimijat.

Yhteistyötä kuntien ja kaupunkien kanssa tuotiin myös esille kyselyn vastauksissa. Vastauksista ilmeni, kuinka alueellisesti on esimerkiksi pohdittu työvoiman turvaamista, digitalisaatiota sekä kyberturvallisuusosaamista. Kuntien kanssa tehdään myös ESR-rahoitteisia kehittämishankkeita, jotka kytkeytyvät uudistuvan sosiaalihuollon ohjelmaan. Yhteistyön muodoista esille nousi myös yhteistyöpalaverit paikallisten toimijoiden kanssa. Tampereen yliopiston vastauksessa nousi esille, että sosiaalityön opettajat ja tutkijat ovat olleet ja ovat tälläkin hetkellä mukana monissa alueellisissa sote-uudistuksen työryhmissä. Myös Turun yliopiston Sote-akatemia osallistuu aktiivisesti alueen sote-kehittämiseen ja se toimiikin siltana sote-kehittämisen ja yliopiston välillä. Tätä kautta he ovat mukana sote-palvelujen kehittämisessä tutkimuksen, koulutuksen, innovaatioiden ja kehittämisen teemaryhmässä.

Yhteistyötä tehdään vahvasti myös työelämätahojen kanssa. Työelämätahojen kanssa on järjestetty työpajoja, joissa on kerätty tietoa tulevaisuuden osaamisen kehittämistarpeista ja niihin vastaamisen keinoista jatkuvan oppimisen koulutuksilla. Eräässä vastauksessa nousi esille työelämäohjausryhmä, jonka kanssa on keskusteltu aiheista ja ohjausryhmä on nostanut esille opetussuunnitelmasta esille teemoja, joita he toivoisivat jatkuvan oppimisen hengessä myös työelämässä oleville. Näin ollen työelämäyhteistyö voi olla hyvin monipuolista. Työelämätahojen kanssa on myös tehty erilaisia hankkeita osaamisen kehittämiseksi. Lisäksi työelämän edustajat ovat vahvasti mukana OPS-työskentelyssä. Laurean ammattikorkeakoulu nosti vastauksessaan esille yhteistyön ”avainkumppanien” kanssa. Heillä on tällä hetkellä suunnitteilla ison työnantajan sisäinen Akatemia hoitotyötä tekevien sote-ammattilaisten osaamisen kehittämiseen jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Vastauksissa nousee esille myös pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen sekä työelämän välinen yhteistyö, jossa on organisoiduttu liittyen harjoittelupaikkoihin.

Vastauksista nousi esille myös korkeakoulujen tekemä yhteistyö esimerkiksi ministeriöiden kanssa. Samalla myös erilaiset ammattijärjestöt ja liitot nähdään tärkeinä yhteistyön kannalta. Yhtenä näkökulmana vastauksissa nousi esille myös yhteistyö erilaisten järjestöjen kanssa. Järjestöjen kanssa voidaan esimerkiksi toteuttaa tai rakentaa koulutuksia sekä oppimateriaaleja.

Hyväksi todetut käytänteet

Jos teillä on hyviä käytänteitä, joita haluatte tuoda esille, voitte esitellä niitä tässä.

Edellisen kysymyksen jälkeen halusimme antaa vastaajille mahdollisuuden jakaa hyväksi koettuja käytänteitä. Hyvänä käytänteenä nousi esille useassa vastauksessa erilaiset neuvottelukunnat, kuten ensihoidon neuvottelukunta, terveydenhoitotyön neuvottelukunta sekä kätilötyön neuvottelukunta. Vastausten mukaan neuvottelukunnissa on mukana laajasti alueen työelämäneustajia. Vastauksissa korostui muutenkin työelämän kanssa tehtävä yhteistyö. Lisäksi työelämän merkitys korostui esimerkiksi koulutuksen työelämälähtöisyydessä. Eräässä vastauksessa nousi esille, että koulutusta ollaan kehittämässä kohti Work Based Learning -oppimismallia. Koulutuspolkuja halutaan myös joustavoittaa kehittämällä AHOT-käytänteitä sekä työn opinnollistamista. Vastauksissa nousi esille myös työelämälähtöisen aikuiskoulutusmallin merkitys monialaisen osaamisen kehittämisen resurssina. Kuten edellisessä kysymyksessä, myös tässä kysymyksessä, vastauksissa nousi esille vahvasti erilaisten verkostojen merkitys alan kehittämiseksi. Myös koulutustarpeen analyysi sekä suunnittelu nähtiin tärkeänä tehdä monitieteisessä yhteistyössä työelämän asiantuntijoiden kanssa alan sekä sen koulutuksen kehittämisen kannalta. Yksittäisiä esimerkkejä käytänteistä ovat muun muassa Sote-akatemia ja sen toimintamalli sekä oppimisympäristö HyMy-kylä. Vastauksissa hyvinä käytänteinä esille nousivat myös erilaiset hybridisimulaatiot sekä kehittämis- ja testausympäristöt. Lisäksi esille nousi alumniensa käyttö tuntiopettajina, minkä nähdään toimivan tärkeänä linkkinä työelämän ja koulutuksen välillä.

Näkemyksiä ja ehdotuksia SOTEKO-hankkeen toteuttamiseen liittyen

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat käynnistäneet uuden Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hankkeen (SOTEKO). Hankkeen tuloksena tullaan tekemään esitykset seuraavista teemakokonaisuuksista: 1. Sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen ja sitä täydentävän koulutuksen kehittäminen. 2. Valtakunnallinen jatkuvan oppimisen rakenne sosiaali- ja terveysalalla. 3. Osaamisen kehittäminen osana sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta. 4. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen harjoittelun kehittäminen. 5. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen vetovoiman selvittäminen ja tarvittavien muutosehdotusten tekeminen. Tässä voitte halutessanne jakaa näkemyksiänne ja ehdotuksianne hankkeen toteuttamiseen liittyen.

Lopuksi halusimme antaa vastaajille mahdollisuuden tuoda esille näkemyksiään ja ehdotuksiaan SOTEKO-hankkeen toteuttamiseen liittyen. Vastauksissa nousi esille huomioita muun muassa liittyen kaksoistutkintoihin, YAMK-tutkintoihin, harjoitteluihin, erikoistumis- koulutuksiin sekä veto- ja pitovoimaan.

Vastauksissa nousi esille sosiaali- ja terveysalan kaksoistutkinnot. Muutaman vastauksen mukaan kaksoistutkinnot tulisi porrastaa niin että perustutkintona olisi sairaanhoitaja ja YAMK-tutkintoina olisivat muun muassa kättilö, terveydenhoitaja sekä ensihoitaja. YAMK-tutkintojen asema nähtiin osittain epäselvänä ja erityisesti tutkinnon tunnustaminen työelämässä herätti kysymyksiä. Erityisesti kysymyksiä herätti sosionomitutkinnon suhde sosiaalityöntutkintoon. Samalla YAMK-tutkintoihin liittyviä kehityskohteita nousi esille useita. YAMKin jatkoväylää tulisi kehittää tohtoriopintoihin sekä lakia olisi muutettava niin että käytännön harjoittelu olisi osana YAMK-tutkintoa. Siirtymän AMK-tutkinnosta maisteriopintoihin tulisi vastausten mukaan onnistua ilman siltaopintoja.

Esille nousi myös yleisesti ottaen alan harjoitteluiden ongelmallisuus maksujen kannalta. Kun koulutusmäärät lisääntyvät, myös vaikeus löytää kaikille harjoittelupaikkoja lisääntyy. Asian ratkaisemisen nähdään edellyttävän kehittämistä muun muassa tiimioppimisen kautta yhteistyössä työelämän kanssa.

Vastauksissa nousi esille tarve erikoistumiskoulutusten aseman selkeyttämiselle koulutusrakenteessa työelämän ymmärryksen lisäämiseksi. Nykyisen mallin ei nähdä mahdollistavan joustavaa työelämäntarpeisiin tarjottavaa koulutusta. Ongelmallisena nähdään myös koulutuksen suunnittelun kannalta kulupohjan arviointi. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutettujen aseman ei nähdä olevan tällä hetkellä yhdenvertainen eikä sosiaalisesti oikeudenmukainen. Vastauksista nousi esille tarve moniammatillista ja monialaista yhteistyötä tukeville erikoistumiskoulutuksille. Erilaisten digitaalisten toteutusten nähdään tarjoavan mahdollisuuden suorittaa opintoja non-stopina ympäri vuoden. Vastauksissa nousi esille myös tarve jatkuvan oppimisen selkeyttämiselle esimerkiksi verrattaessa tutkintokoulutukseen.

Pienten alojen ja niiden tuottaman osaamisen erityispiirteiden huomiointiin toivottiin erityistä huomiota, jotta ei keskityttäisi vain suurien tutkintojen ehtoihin.

Vastauksissa nousi esille myös näkökulmia liittyen osaamisen kehittämiseen osana sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta. Esimerkiksi TKI-O-toiminnan vieminen ohjatusti osaksi alan palveluja nousi esille vastauksissa. Samalla tärkeänä nähdään myös ammattilaisten lisä- ja täydennyskoulutuksen mahdollistaminen osana työtä eli työn opinnollistaminen. Lisäksi hyvinvointialueiden ja ammattikorkeakoulujen välisen yhteistyön nähdään olevan alueellisesti erilaista ja sattumanvaraista. Tähän nähdään tarvittavan muutosta säännöllisen ja systemaattisen yhteistyö mahdollistamiseksi.

Alan voimavaretkijöiden kannalta tärkeänä nähdään alan opiskelijoiden näkemykset, joiden pohjalta tulee kehittää koulutuksen ja työelämän yhteistyötä. Vetovoiman kannalta nähdään tärkeänä myönteinen puhe sosiaali- ja terveysalasta. Samalla myös laajan kansallisen yhteistyön nähdään luovan perustan alan koulutuksen kehittämiseksi ja vetovoiman

lisäämiselle. Sosiaalityön vastauksessa nousi esille, kuinka tehtäviin on laaja kiinnostus myös muilta akateemisilta aloilta, jolloin on tärkeää vahvistaa koulutuksen vetovoimaisuutta myös "sivusuunnassa". Pitovoimaa lisäävänä tekijänä nähdään olevan mentorointimalli, jolla voitaisiin edistää ja tukea alalle valmistuvien kiinnittymistä.

Vastaajat toivovat pääsevänsä kuultaviksi hankkeen kaikissa vaiheissa.

Liite 3a: SOTE-alojen vetovoima aloittain

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	kaikki hakijat							<20v hakijat					
	Alan osuus paikoista	Kaikki hakijat	Ensisijaiset hakijat	Paikan vastaanottaneet (kaikki)	Vetovoima (hakijat/ paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat	Ensisijaiset <20v hakijat	Paikan vastaanottaneet <20v	Vetovoima (<20v hakijat / <20v paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus <20v ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus <20v ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)
Riviotsikot													
Ammattikorkeakoulukoulutus	58,4 %	89 591	72 767	27 916	3,2	50,7 %	-7,7 %	11 052	7 916	4 084	2,7	33,6 %	#####
Kasvatusalat	0,5 %	684	513	249	2,7	0,4 %	-0,2 %	88	70	27	3,3	0,3 %	-0,2 %
Taidealat	3,1 %	8 718	5 786	1 469	5,9	4,0 %	1,0 %	1 067	654	159	6,7	2,8 %	-0,3 %
Kielet	0,2 %	402	188	102	3,9	0,1 %	-0,1 %	30	12	7	4,3	0,1 %	-0,2 %
Viestintä ja informaatiotieteet	0,1 %	145	59	38	3,8	0,0 %	0,0 %	11	2	4	2,8	0,0 %	-0,1 %
Kauppa ja hallinto	11,0 %	24 203	13 692	5 280	4,6	9,5 %	-1,5 %	3 078	1 547	761	4,0	6,6 %	-4,5 %
Ympäristöalat	0,2 %	464	209	85	5,5	0,1 %	0,0 %	25	6	2	12,5	0,0 %	-0,2 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	6,6 %	13 796	7 640	3 177	4,3	5,3 %	-1,3 %	1 750	881	471	3,7	3,7 %	-2,9 %
Kone-, prosessi-, energia- ja sähkötekniikka	10,3 %	13 801	7 345	4 929	2,8	5,1 %	-5,2 %	2 249	1 113	931	2,4	4,7 %	-5,6 %
Materiaali- ja prosessitekniikka	0,4 %	754	202	172	4,4	0,1 %	-0,2 %	107	22	21	5,1	0,1 %	-0,3 %
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	4,7 %	7 057	3 924	2 253	3,1	2,7 %	-2,0 %	961	416	332	2,9	1,8 %	-2,9 %
Maatalous	1,0 %	1 035	542	456	2,3	0,4 %	-0,6 %	155	78	77	2,0	0,3 %	-0,6 %
Metsätalous	0,8 %	1 301	572	360	3,6	0,4 %	-0,4 %	216	77	65	3,3	0,3 %	-0,4 %
Terveys	11,0 %	28 987	19 193	5 283	5,5	13,4 %	2,3 %	3 330	1 976	707	4,7	8,4 %	-2,7 %
Apuvälineteknikko (AMK): apuneuvoteknikko (AMK)	0,0 %	167	44	23	7,3	0,0 %	0,0 %	3	1			0,0 %	0,0 %
Bioanalyttikko (AMK): laboratoriohoitaja (AMK)	0,4 %	2 373	692	197	12,0	0,5 %	0,1 %	260	50	25	10,4	0,2 %	-0,2 %

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	kaikki hakijat							<20v hakijat					
	Alan osuus paikoista	Kaikki hakijat	Ensisijaiset hakijat	Paikan vastaanottaneet (kaikki)	Vetovoima (hakijat/ paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat	Ensisijaiset <20v hakijat	Paikan vastaanottaneet <20v	Vetovoima (<20v hakijat / <20v paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus <20v ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus <20v ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)
Ensihoitaja (AMK)	0,5 %	5 393	3 138	252	21,4	2,2 %	1,7 %	950	548	50	19,0	2,3 %	1,8 %
Fysioterapeutti (AMK)	1,2 %	7 269	3 256	560	13,0	2,3 %	1,1 %	1 005	340	64	15,7	1,4 %	0,3 %
Geronomi (AMK)	0,4 %	637	302	171	3,7	0,2 %	-0,1 %	11	2	4	2,8	0,0 %	-0,3 %
Hammasteknikko (AMK)	0,0 %	391	121	15	26,1	0,1 %	0,1 %	47	10	3	15,7	0,0 %	0,0 %
Jalkaterapeutti (AMK)	0,1 %	172	61	55	3,1	0,0 %	-0,1 %	2		1	2,0	0,0 %	-0,1 %
Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)	0,1 %	520	187	71	7,3	0,1 %	0,0 %	18	5	2	9,0	0,0 %	-0,1 %
Kättilö (AMK)	0,3 %	2 388	953	132	18,1	0,7 %	0,4 %	378	136	26	14,5	0,6 %	0,3 %
Naprapaatti (AMK)	0,1 %	193	56	27	7,1	0,0 %	0,0 %	19	4			0,0 %	0,0 %
Optometrismi (AMK): optikko (AMK)	0,1 %	799	234	54	14,8	0,2 %	0,1 %	106	21	11	9,6	0,1 %	0,0 %
Osteopaatti (AMK)	0,0 %	433	145	20	21,7	0,1 %	0,1 %	26	6	2	13,0	0,0 %	0,0 %
Röntgenhoitaja (AMK)	0,4 %	2 460	731	188	13,1	0,5 %	0,1 %	225	61	21	10,7	0,3 %	-0,1 %
Sairaanhoitaja (AMK)	6,0 %	12 032	6 025	2 890	4,2	4,2 %	-1,8 %	1 346	530	396	3,4	2,2 %	-3,8 %
Suuhygienisti (AMK): hammashuoltaja (AMK)	0,2 %	1 488	575	90	16,5	0,4 %	0,2 %	152	44	19	8,0	0,2 %	0,0 %
Terveydenhoitaja (AMK)	0,8 %	3 785	1 435	362	10,5	1,0 %	0,2 %	468	155	72	6,5	0,7 %	-0,1 %
Toimintaterapeutti (AMK)	0,4 %	3 249	1 284	176	18,5	0,9 %	0,5 %	290	72	11	26,4	0,3 %	-0,1 %
Hyvinvointi	4,7 %	15 691	9 369	2 246	7,0	6,5 %	1,8 %	1 295	611	231	5,6	2,6 %	-2,1 %
Sosionomi (AMK), sosiaaliala	3,9 %	14 784	8 574	1 850	8,0	6,0 %	2,1 %	1 253	576	200	6,3	2,4 %	-1,4 %
Yhteisöpedagogi (AMK)	0,8 %	1 765	798	396	4,5	0,6 %	-0,3 %	124	35	31	4,0	0,1 %	-0,7 %
Henkilökohtaiset palvelut	3,1 %	6 486	3 023	1 464	4,4	2,1 %	-1,0 %	1 002	433	258	3,9	1,8 %	-1,2 %
Turvallisuuspalvelut	0,3 %	1 149	507	126	9,1	0,4 %	0,1 %	87	30	11	7,9	0,1 %	-0,1 %
Kuljetuspalvelut	0,5 %	739	375	227	3,3	0,3 %	-0,2 %	71	39	20	3,6	0,2 %	-0,3 %

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	kaikki hakijat							<20v hakijat					
	Alan osuus paikoista	Kaikki hakijat	Ensisijaiset hakijat	Paikan vastaanottaneet (kaikki)	Vetovoima (hakijat/ paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat	Ensisijaiset <20v hakijat	Paikan vastaanottaneet <20v	Vetovoima (<20v hakijat / <20v paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus <20v ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus <20v ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)
Yliopistokoulutus	41,6 %	79 251	71 980	19 895	4,0	50,2 %	8,6 %	16 918	15 909	5 560	3,0	67,5 %	25,9 %
Kasvatusalat	5,5 %	10 160	5 993	2 623	3,9	4,2 %	-1,3 %	1 681	883	408	4,1	3,7 %	-1,7 %
Taidealat	1,4 %	6 772	5 371	669	10,1	3,7 %	2,3 %	1 123	863	141	8,0	3,7 %	2,3 %
Humanistiset alat (paitsi kielet)	2,1 %	6 962	2 934	1 013	6,9	2,0 %	-0,1 %	1 440	519	242	6,0	2,2 %	0,1 %
Kielet	2,7 %	8 232	3 886	1 300	6,3	2,7 %	0,0 %	1 644	713	287	5,7	3,0 %	0,3 %
Yhteiskuntatieteet	4,3 %	18 829	11 088	2 037	9,2	7,7 %	3,5 %	3 893	2 167	460	8,5	9,2 %	4,9 %
Viestintä ja informaatiotieteet	0,3 %	1 710	537	124	13,8	0,4 %	0,1 %	401	118	32	12,5	0,5 %	0,2 %
Kauppa ja hallinto	5,2 %	14 899	10 418	2 463	6,0	7,3 %	2,1 %	4 517	3 102	810	5,6	13,2 %	8,0 %
Oikeustieteet	1,4 %	6 835	5 563	686	10,0	3,9 %	2,4 %	1 408	995	135	10,4	4,2 %	2,8 %
Luonnontieteet, yleiset koulutusohjelmat	1,2 %	3 676	995	554	6,6	0,7 %	-0,5 %	1 119	303	176	6,4	1,3 %	0,1 %
Biologia ja biotieteet	0,7 %	3 417	1 043	330	10,4	0,7 %	0,0 %	954	263	106	9,0	1,1 %	0,4 %
Ympäristöalat	0,2 %	822	245	89	9,2	0,2 %	0,0 %	180	41	23	7,8	0,2 %	0,0 %
Fysikaaliset tieteet, kemia ja geotieteet	1,3 %	2 898	976	631	4,6	0,7 %	-0,6 %	978	329	269	3,6	1,4 %	0,1 %
Matematiikka ja tilastotiede	0,5 %	863	222	222	3,9	0,2 %	-0,3 %	230	51	45	5,1	0,2 %	-0,2 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	3,5 %	7 119	3 426	1 695	4,2	2,4 %	-1,2 %	1 877	807	535	3,5	3,4 %	-0,1 %
Kone-, prosessi-, energia- ja sähkötekniikka	5,0 %	8 346	4 271	2 403	3,5	3,0 %	-2,0 %	3 382	1 954	1 216	2,8	8,3 %	3,3 %
Materiaali- ja prosessitekniikka	0,2 %	578	78	86	6,7	0,1 %	-0,1 %	209	28	35	6,0	0,1 %	-0,1 %
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	1,1 %	2 881	1 339	528	5,5	0,9 %	-0,2 %	978	385	176	5,6	1,6 %	0,5 %

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	kaikki hakijat							<20v hakijat					
	Alan osuus paikoista	Kaikki hakijat	Ensisijaiset hakijat	Paikan vastaanottaneet (kaikki)	Vetovoima (hakijat/ paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat	Ensisijaiset <20v hakijat	Paikan vastaanottaneet <20v	Vetovoima (<20v hakijat / <20v paikan vastaanottaneet)	Sektorille/ alalle hakevien osuus <20v ensisijaisista hakijoista	Epäsuhta (osuus <20v ensisijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)
Maatalous	0,3 %	780	253	144	5,4	0,2 %	-0,1 %	117	32	26	4,5	0,1 %	-0,2 %
Metsätalous	0,4 %	1 217	446	190	6,4	0,3 %	-0,1 %	248	76	37	6,7	0,3 %	-0,1 %
Eläinlääketiede	0,2 %	822	697	73	11,3	0,5 %	0,3 %	216	175	25	8,6	0,7 %	0,6 %
Terveys	3,4 %	14 092	11 190	1 627	8,7	7,8 %	4,4 %	2 736	2 118	308	8,9	9,0 %	5,6 %
Farmaseutti	0,7 %	2 357	885	355	6,6	0,6 %	-0,1 %	412	115	79	5,2	0,5 %	-0,3 %
Hammaslääketieteen lisensiaatti	0,4 %	1 257	1 078	181	6,9	0,8 %	0,4 %	258	204	32	8,1	0,9 %	0,5 %
Lääketieteen lisensiaatti	1,5 %	7 612	6 937	728	10,5	4,8 %	3,3 %	1 836	1 601	167	11,0	6,8 %	5,3 %
Proviisori	0,1 %	964	288	48	20,1	0,2 %	0,1 %	230	68	11	20,9	0,3 %	0,2 %
Terveystieteiden kandidaatti (alempi)	0,1 %	551	150	43	12,8	0,1 %	0,0 %	86	19	10	8,6	0,1 %	0,0 %
Terveystieteiden maisteri, terveydenhuollon kandidaatti (ylempi)	0,6 %	3 329	1 852	272	12,2	1,3 %	0,7 %	315	111	9	35,0	0,5 %	-0,1 %
Henkilökohtaiset palvelut	0,3 %	1 964	1 229	129	15,2	0,9 %	0,6 %	508	314	24	21,2	1,3 %	1,1 %
Turvallisuuspalvelut	0,3 %	638	520	164	3,9	0,4 %	0,0 %						
Muut tai tuntemattomat koulutusalat	0,2 %	629	155	115	5,5	0,1 %	-0,1 %	208	46	44	4,7	0,2 %	0,0 %
Kaikki yhteensä	100,0 %	145 819	143 459	47 811	3,0	100,0 %	0,0 %	23 577	23 567	9 644	2,4	100,0 %	0,0 %

Liite 3b: SOTE-alojen vetovoima sukupuolittain

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	<20naiset						<20miehet					
	alan osuus paikoista	Kaikki <20v hakijat naiset	Ensisijaiset <20v hakijat naiset	Paikan vastaan- ottaneet <20v naiset	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, naiset	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat miehet	Ensisijaiset <20v hakijat miehet	Paikan vastaan- ottaneet <20v miehet	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, miehet	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	
Ammattikorkeakoulukoulutus	58,4 %	5 668	3 935	1 829	30,7 %	#####	4 227	2 971	1 921	32,4 %	#####	
Kasvatusalat	0,5 %	65	49	20	0,4 %	-0,1 %	21	19	5	0,2 %	-0,3 %	
Taidealat	3,1 %	713	425	132	3,3 %	0,2 %	265	167	19	1,8 %	-1,3 %	
Kielet	0,2 %	29	12	7	0,1 %	-0,1 %	1			0,0 %	-0,2 %	
Viestintä ja informaatiotieteet	0,1 %	6	2	2	0,0 %	-0,1 %	5		2	0,0 %	-0,1 %	
Kauppa ja hallinto	11,0 %	1 245	614	324	4,8 %	-6,2 %	1 327	585	309	6,4 %	-4,7 %	
Ympäristöalat	0,2 %	17	6	2	0,0 %	-0,1 %	3			0,0 %	-0,2 %	
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	6,6 %	218	79	54	0,6 %	-6,0 %	1 032	522	322	5,7 %	-0,9 %	
Kone-, prosessi-, energia- ja sähkötekniikka	10,3 %	345	118	114	0,9 %	-9,4 %	1 607	874	770	9,5 %	-0,8 %	
Materiaali- ja prosessitekniikka	0,4 %	32	7	8	0,1 %	-0,3 %	75	15	13	0,2 %	-0,2 %	
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	4,7 %	203	81	62	0,6 %	-4,1 %	717	312	268	3,4 %	-1,3 %	
Maatalous	1,0 %	82	38	42	0,3 %	-0,7 %	73	40	35	0,4 %	-0,5 %	
Metsätalous	0,8 %	58	23	23	0,2 %	-0,6 %	157	54	42	0,6 %	-0,2 %	
Terveys	11,0 %	2 776	1 675	641	13,1 %	2,0 %	451	218	54	2,4 %	-8,7 %	
Apuvälineteknikko (AMK): apuneuvoteknikko (AMK)	0,0 %				0,0 %	0,0 %	3	1		0,0 %	0,0 %	
Bioanalyytikko (AMK): laboratoriohoitaja (AMK)	0,4 %	232	43	24	0,3 %	-0,1 %	28	7	1	0,1 %	-0,3 %	
Ensihoitaja (AMK)	0,5 %	800	458	40	3,6 %	3,1 %	150	90	10	1,0 %	0,5 %	

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	alan osuus paikoista	<20naiset					<20miehet				
		Kaikki <20v hakijat naiset	Ensisijaiset <20v hakijat naiset	Paikan vastaan- ottaneet <20v naiset	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, naiset	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat miehet	Ensisijaiset <20v hakijat miehet	Paikan vastaan- ottaneet <20v miehet	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, miehet	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)
Fysioterapeutti (AMK)	1,2 %	758	251	47	2,0 %	0,8 %	226	76	17	0,8 %	-0,3 %
Geronomi (AMK)	0,4 %	9	2	4	0,0 %	-0,3 %	2			0,0 %	-0,4 %
Hammasteknikko (AMK)	0,0 %	39	8	3	0,1 %	0,0 %	8	2		0,0 %	0,0 %
Jalkaterapeutti (AMK)	0,1 %				0,0 %	-0,1 %	2		1	0,0 %	-0,1 %
Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)	0,1 %	16	4	2	0,0 %	-0,1 %	2	1		0,0 %	-0,1 %
Kättilö (AMK)	0,3 %	375	136	26	1,1 %	0,8 %	3			0,0 %	-0,3 %
Naprapaatti (AMK)	0,1 %	13	2		0,0 %	0,0 %	6	2		0,0 %	0,0 %
Optometristi (AMK): optikko (AMK)	0,1 %	94	20	11	0,2 %	0,0 %	12	1		0,0 %	-0,1 %
Osteopaatti (AMK)	0,0 %	16	3	2	0,0 %	0,0 %	10	3		0,0 %	0,0 %
Röntgenhoitaja (AMK)	0,4 %	203	50	20	0,4 %	0,0 %	22	11	1	0,1 %	-0,3 %
Sairaanhoidtaja (AMK)	6,0 %	1 176	445	364	3,5 %	-2,6 %	79	15	20	0,2 %	-5,9 %
Suuhygienisti (AMK): hammashuoltaja (AMK)	0,2 %	143	41	16	0,3 %	0,1 %	9	3	3	0,0 %	-0,2 %
Terveystenhoitaja (AMK)	0,8 %	455	153	71	1,2 %	0,4 %	13	2	1	0,0 %	-0,7 %
Toimintaterapeutti (AMK)	0,4 %	267	68	11	0,5 %	0,2 %	23	4		0,0 %	-0,3 %
Hyvinvointi	4,7 %	1 183	560	211	4,4 %	-0,3 %	92	43	20	0,5 %	-4,2 %
Sosionomi (AMK), sosiaaliala	3,9 %	1 150	535	189	4,2 %	0,3 %	88	37	11	0,4 %	-3,5 %
Yhteisöpedagogi (AMK)	0,8 %	95	25	22	0,2 %	-0,6 %	21	6	9	0,1 %	-0,8 %
Henkilökohtaiset palvelut	3,1 %	624	263	183	2,1 %	-1,0 %	249	90	37	1,0 %	-2,1 %
Turvallisuuspalvelut	0,3 %	29	11	4	0,1 %	-0,2 %	49	18	7	0,2 %	-0,1 %
Kuljetuspalvelut	0,5 %	7	2		0,0 %	-0,5 %	59	35	18	0,4 %	-0,1 %

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	alan osuus paikoista	<20naiset				<20miehet					
		Kaikki <20v hakijat naiset	Ensisijaiset <20v hakijat naiset	Paikan vastaan- ottaneet <20v naiset	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, naiset	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat miehet	Ensisijaiset <20v hakijat miehet	Paikan vastaan- ottaneet <20v miehet	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, miehet	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)
Yliopistokoulutus	41,6 %	9 608	9 038	2 821	70,6 %	29,0 %	6 633	6 275	2 634	68,5 %	26,9 %
Kasvatusalat	5,5 %	1 411	755	372	5,9 %	0,4 %	252	115	34	1,3 %	-4,2 %
Taidealat	1,4 %	710	535	94	4,2 %	2,8 %	262	188	34	2,1 %	0,7 %
Humanistiset alat (paitsi kielet)	2,1 %	945	316	164	2,5 %	0,4 %	492	201	78	2,2 %	0,1 %
Kielet	2,7 %	1 394	600	228	4,7 %	2,0 %	247	112	58	1,2 %	-1,5 %
Yhteiskuntatieteet	4,3 %	2 762	1 680	323	13,1 %	8,9 %	1 102	476	134	5,2 %	0,9 %
Viestintä ja informaatiotieteet	0,3 %	316	91	25	0,7 %	0,5 %	85	27	7	0,3 %	0,0 %
Kauppa ja hallinto	5,2 %	1 885	1 252	379	9,8 %	4,6 %	2 366	1 652	407	18,0 %	12,9 %
Oikeustieteet	1,4 %	945	671	88	5,2 %	3,8 %	463	324	47	3,5 %	2,1 %
Luonnontieteet, yleiset koulutusohjelmat	1,2 %	734	222	111	1,7 %	0,6 %	383	80	65	0,9 %	-0,3 %
Biologia ja biotieteet	0,7 %	732	196	88	1,5 %	0,8 %	222	67	18	0,7 %	0,0 %
Ympäristöalat	0,2 %	142	33	19	0,3 %	0,1 %	38	8	4	0,1 %	-0,1 %
Fysikaaliset tieteet, kemia ja geotieteet	1,3 %	502	168	125	1,3 %	0,0 %	476	161	144	1,8 %	0,4 %
Matematiikka ja tilastotiede	0,5 %	83	20	18	0,2 %	-0,3 %	147	31	27	0,3 %	-0,1 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	3,5 %	447	164	109	1,3 %	-2,3 %	1 299	577	417	6,3 %	2,8 %
Kone-, prosessi-, energia- ja sähkötekniikka	5,0 %	908	452	292	3,5 %	-1,5 %	2 230	1 347	873	14,7 %	9,7 %
Materiaali- ja prosessitekniikka	0,2 %	77	9	13	0,1 %	-0,1 %	132	19	22	0,2 %	0,0 %
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	1,1 %	389	197	66	1,5 %	0,4 %	569	183	108	2,0 %	0,9 %
Maatalous	0,3 %	86	19	16	0,1 %	-0,2 %	31	13	10	0,1 %	-0,2 %

Vetovoima (syksyn yhteishaku 2020)	alan osuus paikoista	<20naiset					<20miehet				
		Kaikki <20v hakijat naiset	Ensisijaiset <20v hakijat naiset	Paikan vastaan- ottaneet <20v naiset	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, naiset	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)	Kaikki <20v hakijat miehet	Ensisijaiset <20v hakijat miehet	Paikan vastaan- ottaneet <20v miehet	sektorille/ alalla hakevien osuus <20v ensi- sijaisista hakijoista, miehet	Epäsuhta (osuus ensi- sijaisista hakijoista miinus alan osuus paikoista)
Metsätalous	0,4 %	147	43	22	0,3 %	-0,1 %	100	33	15	0,4 %	0,0 %
Eläinlääketiede	0,2 %	198	163	23	1,3 %	1,1 %	18	12	2	0,1 %	0,0 %
Terveys	3,4 %	1 976	1 505	213	11,8 %	8,4 %	755	609	95	6,6 %	3,2 %
Farmaseutti	0,7 %	335	94	65	0,7 %	0,0 %	77	21	14	0,2 %	-0,5 %
Hammaslääketieteen liseniaatti	0,4 %	189	155	25	1,2 %	0,8 %	67	48	7	0,5 %	0,1 %
Lääketieteen lisensiaatti	1,5 %	1 242	1 081	95	8,4 %	6,9 %	591	517	72	5,6 %	4,1 %
Proviisori	0,1 %	185	54	10	0,4 %	0,3 %	45	14	1	0,2 %	0,1 %
Terveystieteiden kandidaatti (alempi)	0,1 %	81	19	10	0,1 %	0,1 %	5			0,0 %	-0,1 %
Terveystieteiden maisteri, terveydenhuollon kandidaatti (ylempi)	0,6 %	279	102	8	0,8 %	0,2 %	36	9	1	0,1 %	-0,5 %
Henkilökohtaiset palvelut	0,3 %	294	173	16	1,4 %	1,1 %	214	141	8	1,5 %	1,3 %
Turvallisuuspalvelut	0,3 %					-0,3 %					-0,3 %
Muut tai tuntemattomat koulutusalat	0,2 %	84	14	17	0,1 %	-0,1 %	124	32	27	0,3 %	0,1 %
Kaikki yhteensä	100,0 %	12 800	12 799	4 650	100,0 %	0,0 %	9 169	9 164	4 555	100,0 %	0,0 %

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVESTO
valtioneuvosto.fi
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-605-1 PDF
ISSN: 2490-0966 PDF